

**UCHWAŁA NR XXXIII/171/2017
RADY GMINY ŁONIÓW**

z dnia 29 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. , poz. 446 z późn. zm.) **Rada Gminy Łoniów**

uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łoniów.

§ 3.

Traci moc Uchwała Nr XXIX/151/2017 Rady Gminy Łoniów z dnia 23 lutego 2017 roku w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Antoni Szpak

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIEJSCOWOŚCI ŁONIÓW I SULISŁAWICE

Załącznik do Uchwały
Nr XXXIII/171/2017
Rady Gminy Łoniów
z dnia 29 czerwca 2017 r.

Czerwiec 2017

Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice jest opracowywany w ramach projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Problematyka rewitalizacji w powiązaniu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	4
3. Charakterystyka Gminy Łoniów – diagnoza czynników kryzysowych	14
3.1. Położenie Gminy.....	15
3.2. Środowisko naturalne.....	19
3.3. Strefa przestrzenna	24
3.4. Strefa społeczna	30
3.5. Strefa gospodarcza	56
3.6. Wnioski z konsultacji społecznych.....	62
3.7 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji i ich zasięg przestrzenny	69
4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	75
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	82
6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	83
7. Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	86
8. Komplementarność pomiędzy projektami	104
9. Indykatywne ramy finansowe dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych	108
10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	118
11. System wdrażania i monitorowania	120
12. Obszar rewitalizacji – załącznik graficzny	124

1. Wprowadzenie

Program Rewitalizacji zakłada szereg przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego terenów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno-przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Rewitalizacja to proces wieloletni, skoncentrowany terytorialnie, inicjowany i sterowany przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), prowadzony w ścisłej współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz.

Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie *Lokalny Program Rewitalizacji (LPR)*. Priorytetami przy tworzeniu niniejszego LPR były następujące zagadnienia:

- ✓ kompleksowa i rzetelna diagnoza sytuacji obszarów wsparcia,
- ✓ wyznaczenie celów operacyjnych i głównych pól interwencji, w których skoncentrowane zostaną działania rewitalizacji, aby wywołane przez nie impulsy odniosły jak najlepszy skutek,
- ✓ zapewnienie kompleksowości działań rewitalizacji poprzez łączenie projektów o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym,
- ✓ włączenie społeczności lokalnej do tworzenia LPR i na każdym etapie jego realizacji,
- ✓ dążenie do trwałości działań i efektów przy wyborze projektów,
- ✓ montaż finansowy z różnych źródeł.

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały zalecenia zawarte w „*Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*”, które zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

2. Problematyka rewitalizacji w powiązaniu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice wykazuje szereg powiązań z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na różnych poziomach. Istotą rewitalizacji jest prowadzenie kompleksowych działań na obszarach cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, bądź technicznej. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z realizacją szeregu projektów rewitalizacyjnych mających na celu przywrócenie do życia określonych fragmentów gminy, gwarantując w ten sposób poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Strategiczne dokumenty poziomu krajowego:

Krajowa Polityka Miejska

W **Krajowej Polityce Miejskiej** - dokumencie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja wskazana jest jako jeden z wątków tematycznych istotnych w polityce miejskiej na najbliższe lata. W dokumencie tym rewitalizacja określona jest jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni proces przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych, prowadzony na obszarze zdegradowanym, tak aby nastąpiło osiągnięcie ogólnego celu, którym jest wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności przez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Najbardziej zaawansowane z działań w ramach tego procesu stanowi kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach najbardziej zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, ograniczonego terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru.

Celem działań władz samorządowych powinno być wyprowadzanie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów gminy poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością. Działania te powinny być prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Zapisy **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju** zawierają wśród celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju Cel 2: *Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.*

W rozwinięciu tego celu wskazuje się, iż działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórному zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub gminy, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

Przygotowanie lokalnych programów rewitalizacyjnych będzie warunkiem niezbędnym do prowadzenia działań inwestycyjnych przewidzianych w regionalnych strategiach rozwoju. Poziom lokalny będzie ponadto odpowiedzialny za uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości m.in. w gminach (regulacje dotyczące restytucji majątku i roszczeń majątkowych). Kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny obejmować priorytety techniczne, przestrzenne, społeczne, kulturowe, gospodarcze i ekologiczne. Ich zakres, oprócz poprawy stanu budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, nadanie lub przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 jest najważniejszym dokumentem na poziomie regionalnym określającym kierunki rozwoju województwa świętokrzyskiego. Zapisy Strategii wskazują na konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań w zakresie

rewitalizacji.

Obszary wymagające rewitalizacji są to obszary, na których istnieją tereny i obiekty zdegradowane, zdewastowane, w tym głównie przemysłowe dotknięte problemami związanymi z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów przemysłowych wynika ze skali ich występowania i ich lokalizacji.

Do podstawowych wyzwań polityki rozwoju województwa uznano równoważenie procesów rozwoju regionu w zakresie rewitalizacji obszarów przemysłowych i zdegradowanych. Poniżej scharakteryzowano cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działania, które są spójne z założonymi celami szczegółowymi określonymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Cel strategiczny 1: Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej.

1.2 Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w regionie:

- wspieranie zatrudnienia, wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa,
- usprawnienie materialne i organizacyjne takich instytucji jak m.in.: szpitale, sanatoria, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, szkoły, przedszkola, obiekty kultury, obiekty sportowe, instytucje administracji publicznej, organizacje pozarządowe,
- tworzenie na poziomie regionalnym i lokalnym systemowych rozwiązań, wzmacniających więzi społeczne mieszkańców oraz umożliwiających likwidację barier dla społecznej i obywatelskiej aktywności mieszkańców (szczególnie młodzieży),
- rozwój sektora ekonomii społecznej oraz sektora organizacji pozarządowych, jako istotnych elementów systemu zaspokajania potrzeb społecznych.

Cel strategiczny 2: Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu

2.4 Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz wzmacnianie potencjału, turystycznego regionu,
- wsparcie władz samorządowych w zakresie promocji regionu, wykorzystującej zróżnicowane kanały dotarcia do potencjalnego klienta,
- dalszy rozwój turystyki wydawnie wykorzystującej bogate dziedzictwo kulturowe regionu.

Cel strategiczny 3: Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki

3.1 Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości

- rozwój systemu usług umożliwiających zapobieganie występowaniu różnych form wykluczenia społecznego w szczególności wobec osób starszych, a także niesamodzielnych i niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych oraz dzieci pochodzących ze środowisk dysfunkcyjnych,
- powstrzymanie procesów emigracji, szczególnie osób młodych i wykształconych oraz stymulowanie procesów reemigracji i imigracji,
- umiejętne profilowanie wykształcenia, z naciskiem na kierunki ścisłe,
- poprawę jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji i wzrost prestiżu regionalnych uczelni,
- działanie na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, jako ważnego czynnika sprzyjającego kreowaniu postaw prospołecznych, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz promocji zdrowego trybu życia,
- propagowanie, szczególnie wśród młodych mieszkańców regionu, wolontariatu i innych form aktywności społecznej i obywatelskiej, umożliwiających podniesienie kompetencji społecznych, budowę więzi ze swoim regionem oraz zdobycie pierwszego doświadczenia;
- pełne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ułatwianie dostępu do dóbr kultury, między innymi poprzez digitalizację zbiorów dziedzictwa kulturowego.

Cel strategiczny 4: Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu

4.2 Ośrodki miejskie jako subregionalne i lokalne bieguny wzrostu

- wspieranie tworzenia na terytorium wspomnianych ośrodków miejskich inkubatorów przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu,
- wspieranie rewitalizacji subregionalnych i lokalnych ośrodków wzrostu,

- poprawę infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej – przede wszystkim wzrost dostępu do szybkiego transferu internetowego,
- wzrost poziomu usług publicznych i komunalnych,
- skoordynowane i konsekwentne działanie władz regionalnych i lokalnych mające na celu podniesienie spójności terytorialnej całego województwa.

Cel strategiczny 6. Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu

6.1 Energia *versus* emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce

- promocja i wspieranie znacznie szerszego niż dotychczas wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), jako istotnego elementu dywersyfikacji źródeł energii oraz budownictwa energooszczędnego.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU Lokalnej Grupy Działania Ziemi Sandomierskiej

Lokalna Grupa Działania Ziemi Sandomierskiej jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Siedzibą Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania jest Łonów. Terenem działania Stowarzyszenia LGD jest obszar powiatu Sandomierskiego i Gminy Lipnik. Stowarzyszenie LGD może prowadzić działalność na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i poza granicami RP oraz może być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji o podobnych celach działania. Głównym celem Stowarzyszenia LGD jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju oraz dążenie do podniesienia potencjału gospodarczego, innowacyjnego, społecznego i kulturowego regionu. Członkowie Stowarzyszenia - Lokalnej Grupy Działania dzielą się na członków zwyczajnych i honorowych. Członkami Stowarzyszenia - Lokalnej Grupy Działania mogą być osoby fizyczne i prawne. Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia - Lokalnej Grupy Działania mogą być osoby fizyczne, pełnoletnie, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, które złożyły deklarację członkowską. Gmina Łonów jest członkiem Stowarzyszenia reprezentując sektor publiczny. Funkcjonujące na terenie Łonowa *Stowarzyszenie Miłośników Sanktuarium Maryjnego w Sulisławicach* wraz z jedną osobą fizyczną reprezentują sektor społeczny zaś dwa przedsiębiorstwa sektor gospodarczy. Obszar Lokalnej Strategii Rozwoju obejmuje teren 9 gmin, w tym 2 gminy wiejsko – miejskie i 7 gmin wiejskich:

- ✓ Gmina Dwikozy,

- ✓ Gmina Klimontów,
- ✓ Miasto i Gmina Koprzywnica,
- ✓ Gmina Lipnik,
- ✓ **Gmina Łoniów,**
- ✓ Gmina Obrazów,
- ✓ Gmina Wilczyce,
- ✓ Gmina Samborzec,
- ✓ Miasto i Gmina Zawichost.

W Strategii tej zostały wyznaczone następujące cele ogólne i szczegółowe zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice:

Cel ogólny 1

Rozwój gospodarczy obszaru objętego LSR.

Cel szczegółowy 1.1.

- Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Cel szczegółowy 1.2.

- Rozwój obszaru z wykorzystaniem produktów.

Cel ogólny 2

Wzrost atrakcyjności obszaru objętego LSR w oparciu o zasoby lokalne i dziedzictwo kulturowe.

Cel szczegółowy 2.1.

- Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze objętym LSR.

Cel szczegółowy 2.2.

- Promocja walorów turystycznych i dziedzictwa kulturowego regionu.

Cel szczegółowy 2.3.

- Zwiększenie potencjału turystycznego, rekreacyjnego i kulturowego obszaru z wykorzystaniem lokalnych zasobów.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2014-2020 wyznacza główne kierunki jego rozwoju, a także przyjmuje do realizacji szereg inwestycji. W dokumencie tym zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i operacyjne, zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Łoniów:

CEL STRATEGICZNY I. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Cele operacyjne:

- 1.1 Organizacja sprawnego systemu komunikacyjnego
- 1.2 Zapewnienie efektywnej gospodarki wodnej
- 1.3 Zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska naturalnego

CEL STRATEGICZNY II. KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA

Cele operacyjne:

- 2.1. Rozwój obszarów wiejskich i przedsiębiorczości rolniczej
- 2.2 Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki lokalnej
- 2.3 Budowa konkurencyjnej oferty rynkowej opartej na potencjale turystycznym powiatu

CEL STRATEGICZNY III. BUDOWA KAPITAŁU LUDZKIEGO

Cele operacyjne:

- 3.1 Zwiększenie elastyczności lokalnego rynku pracy
- 3.2 Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych
- 3.3 Dostosowanie systemu edukacji w szkołach powiatowych do aktualnych potrzeb
- 3.4 Aktywizacja postaw obywatelskich

CEL STRATEGICZNY IV. ROZWÓJ USŁUG PUBLICZNYCH

Cele operacyjne:

- 4.1 Świadczenie wysokiej jakości usług zdrowotnych i promocja zdrowia
- 4.2 Doskonalenie systemu zarządzania jednostką samorządową
- 4.3 Promocja dziedzictwa kulturowego oraz rozwój kultury i sportu
- 4.4 Dbanie o bezpieczeństwo publiczne

Strategia Rozwoju Gminy Łoniów na lata 2015-2022

Przyjęta do realizacji Uchwałą NR XVIII/103/2016 Rady Gminy Łoniów **Strategia Rozwoju Gminy Łoniów na lata 2015-2022**, zakłada cele strategiczne, które wpisują się w planowany zakres działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy Łoniów:

CEL STRATEGICZNY I: Stymulowanie rozwoju gospodarczego poprzez unowocześnianie branży rolno-ogrodniczej i przetwórczej oraz stwarzanie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości wykorzystującej nowe technologie i trendy oraz lokalne zasoby

Cel operacyjny 1 Inicjowanie i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań dotyczących branży rolno-ogrodniczej i przetwórstwa rolnego

Cel operacyjny 2 Wspieranie i promowanie aktywności gospodarczej wprowadzającej innowacyjne rozwiązania przyjazne dla środowiska, bazujące na lokalnych zasobach

CEL STRATEGICZNY II: Unowocześnianie i tworzenie infrastruktury technicznej i społecznej spełniającej oczekiwania i potrzeby mieszkańców i turystów

Cel operacyjny 1 Rozbudowa i unowocześnianie infrastruktury technicznej sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu i poprawiającej komfort życia na terenie gminy

Cel operacyjny 2 Rozwój i poprawa infrastruktury społecznej podnoszącej jakość życia na terenie gminy

CEL STRATEGICZNY III: Pobudzanie aktywności mieszkańców, zachęcanie do współpracy partnerskiej i wykorzystania posiadanych zasobów kulturowych oraz przyrodniczych do rozwoju gminy

Cel operacyjny 1 Inicjowanie i wspieranie aktywności społecznej mieszkańców

Cel operacyjny 2 Kreowanie współpracy partnerskiej na rzecz kultywowania tradycji i wykorzystania zasobów lokalnych dla podniesienia atrakcyjności gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁONIÓW NA LATA 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejscowości Łoniów i Sulisławice w pełni odnosi się także do zapisów **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020**, obejmując strefy pogłębiających się problemów, zawartych w sprecyzowanych celach strategicznych i celach operacyjnych:

CEL STRATEGICZNY 1: Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju.

Cel operacyjny 1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia.

Cel operacyjny 2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

Cel operacyjny 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 2: Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług.

Cel operacyjny 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 3: Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Cel operacyjny 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

CEL STRATEGICZNY 4: Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego.

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Cel operacyjny 2. Wspieranie sektora obywatelskiego oraz rozwijanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA GMINY ŁONIÓW

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów zawiera Cele rozwojowe gminy przedstawione się w układzie hierarchicznym w rozwiązywaniu najistotniejszych problemów zrównoważonego rozwoju gminy. Założona hierarchia celów wynika z ich wzajemnych uwarunkowań polegających na tym, że realizacja celu pierwszego wymusza działania na rzecz realizacji celu drugiego.

Cel I

Łoniów – ważnym ośrodkiem rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej w subregionie.

Cel II

Gmina Łoniów – atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku (agroturystyka), wykorzystującym walory przyrodnicze.

3. Charakterystyka Gminy Łoniów – diagnoza czynników kryzysowych

Źródło: Google/Maps 2016r.

Rzetelna diagnoza stanu rzeczywistości obejmująca różne sfery rozwoju danych jednostek osadniczych stanowi podstawę dla wszelkiego rodzaju działań strategicznych oraz operacyjnych. Celem niniejszej diagnozy dla Gminy Łoniów jest identyfikacja różnorodnych zjawisk oraz procesów istotnych z punktu widzenia procesu rewitalizacji. Jednocześnie celem diagnozy istniejącego stanu na terenie Łoniowa jest delimitacja obszaru rewitalizacji w oparciu o obiektywne i weryfikowalne wskaźniki oraz metody badawcze dostosowane do uwarunkowań lokalnych. W niniejszej części Programu Rewitalizacji w szczególności skupiono się na identyfikacji różnego rodzaju zjawisk kryzysowych (tj. problemów i barier) w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej oraz gospodarczej.

Niniejszy raport diagnostyczny zawiera informacje dotyczące położenia gminy w przestrzeni geograficznej, funkcji spełnianych przez Łoniów w systemie oraz hierarchii osadniczej kraju i regionu, struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy, infrastruktury społecznej i technicznej, poziomu dostępności i jakości usług publicznych, jak również dziedzictwa kulturowego. Następnie diagnoza obejmuje zagadnienia dotyczące sfery środowiskowej. Diagnoza obejmuje również zagadnienia dotyczące lokalnej gospodarki oraz dotyczy zagadnień charakterystycznych dla sfery społecznej. W tym miejscu szerszej analizie poddano aspekty związane z demografią, edukacją oraz kapitałem ludzkim, ochroną dziedzictwa kulturowego, ochroną zdrowia i opieką medyczną, pomocą społeczną, lokalnym rynkiem pracy, bezpieczeństwem publicznym, kulturą, sportem i rekreacją, turystyką, a także aktywnością społeczną i obywatelską mieszkańców.

Analizy zrealizowane dla potrzeb niniejszej diagnozy mają charakter zarówno statyczny, jak również dynamiczny. W pierwszym przypadku ograniczono się do prezentacji informacji i wskaźników według najnowszych dostępnych danych statystycznych i administracyjnych. Informacje zamieszczone w tej

diagnozie w zdecydowanej większości przypadków prezentują rozpatrywane zjawiska według stanu na koniec 2014 roku. Natomiast w przypadku analiz o charakterze dynamicznym każdorazowo starano się zwrócić uwagę na zmienność badanych procesów oraz zjawisk w perspektywie średniookresowej. Przy tej okazji starano się identyfikować różne trendy oraz tendencje rozwojowe. Analizy zamieszczone w raporcie diagnostycznym w znacznej większości przypadków mają charakter porównawczy. Wartości mierników obrazujących rozpatrywane zjawiska oraz procesy każdorazowo starano się odnosić do szerszej skali przestrzennej, przyrównując je do wartości średnich dla Polski, województwa świętokrzyskiego, a także powiatu sandomierskiego.

Dla potrzeb diagnozy skorzystano z szeregu różnych źródeł informacji oraz danych. Głównym źródłem danych, z których korzystano w ramach opracowywania raportu diagnostycznego, były dane statystyczne pozyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Jednocześnie w celu przygotowania niniejszej diagnozy korzystano również z zasobów administracyjnych (tj. danych gromadzonych przez inne instytucje i podmioty niż służby statystyki publicznej). Dla potrzeb raportu diagnostycznego dane administracyjne zostały udostępnione przez Urząd Gminy Łoniów, jak i inne jednostki mające swoją siedzibę w Łoniowie. Przy opracowywaniu diagnozy istniejącego stanu na terenie Łoniowa posłużono się również literaturą naukową oraz innymi źródłami danych zastanych (w tym zwłaszcza krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi). Cennym źródłem informacji okazały się strony internetowe Urzędu Gminy Łoniów, oraz innych instytucji i podmiotów publicznych funkcjonujących na terenie tego samorządu. Ponadto, w ramach prac nad diagnozą uwzględnione zostały opinie i wnioski lokalnych mieszkańców wyrażone w ankiecie dotyczącej rewitalizacji.

W trakcie opracowania dokumentu zastosowano różne metody analityczne oraz badawcze, jak również wykorzystano szereg odmiennych wskaźników obrazujących sytuację Łoniowa w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej, gospodarczej oraz społecznej.

3.1. Położenie Gminy

Gmina Łoniów usytuowana jest w południowo-wschodniej części powiatu sandomierskiego nad lewym brzegiem Wisły. Leży we wschodniej części województwa świętokrzyskiego graniczącej z województwem podkarpackim. Sąsiaduje z gminami:

❖ **Baranów Sandomierski** (z powiatu tarnobrzeskiego w województwie podkarpackim),

- ❖ **Klimontów i Koprzywnica** (z powiatu sandomierskiego),
- ❖ **Osiek** (z powiatu staszowskiego) oraz
- ❖ miastem **Tarnobrzeg** (z województwa podkarpackiego).

Wraz z gminami: Koprzywnica, Samborzec, Obrazów, Wilczyce, Dwikozy, Klimontów, Zawichost i Sandomierz tworzy powiat sandomierski. Gmina Łonów powstała 1 stycznia 1973 roku w wyniku likwidacji gromadzkich rad narodowych w Łonowie (7 sołectw), Sulisławicach (11 sołectw) i Świniarach (6 sołectw). 1 Lipca 1977 r. wróciły do gminy Łonów wioski z byłej gromady Chodków, a następnie z gminy Baranów Sandomierski. Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 września 1977 r. gmina Łonów licząca 30 sołectw została przyłączona do gminy Koprzywnica. Trwało to do dnia 30 września 1982 r. Z dniem 1 października 1982 r. na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów gmina Łonów została ponownie powołana.

Stolicą gminy jest Łonów, gdzie znajduje się siedziba władz samorządowych pełniących ważne funkcje związane z obsługą administracyjną mieszkańców gminy. Jest także ośrodkiem, w którym ulokowano instytucje ważne dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Duży wpływ na gminę miał przemysł siarkowy. Dłgie lata zapewniał zatrudnienie miejscowej ludności jednak po ograniczeniu wydobycia i likwidacji kopalń, gmina musi sobie poradzić z problemem usuwania skutków ich działania. Powstałe po wydobyciu siarki w kopalni Piaseczno wyrobisko zniekształca pejzaż i jest źródłem emisji substancji szkodliwych dla środowiska. Gmina zabiega o zakończenie jego rekultywacji. Po jej zakończeniu stworzone zostaną warunki do rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku, w oparciu o powstały, sztuczny zbiornik wodny. Łagodny klimat nadwiślańskiej gminy z upalnymi latami i niezbyt ostrymi zimami oraz z dużą liczbą słonecznych dni sprzyja zarówno uprawom rolniczym jak też funkcjom rekreacyjnym¹.

¹ Strategia Rozwoju Gminy Łonów na lata 2015-2022

Źródło: UG Łonów

Źródło: opracowanie własne.

Powierzchnia gminy wynosi 87 km², co stanowi około 12,9 % powierzchni powiatu. **Obejmuje 30 miejscowości:** Bazów, Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gągolin, Gieraszwice, Jasienica, Jezioro, Kępa Nagnajewska, Krowia Góra, Królewice, Łązek, Łoniów, Łoniów - Kolonia, Otoka, Piaseczno, Przewłoka, Ruszcza Kolonia, Ruszcza - Płaszczyna, Skrzypaczowice, Skwirzowa, Sulisławice, Suliszów, Świniary Nowe, Świniary Stare, Trzebiesławice, Wnorów, Wojcieszce, Wólka Gieraszkowska i Zawidza. Według danych Urzędu Gminy Łoniów ogólna liczba mieszkańców w 2014 r. wynosiła 7560 osób.

Łoniów położony jest w odległości 18 km od Tarnobrzega, 22 km od stolicy powiatu – Sandomierza, 95 km od Kielc i 140 km od Krakowa. Komunikacja na terenie gminy poprowadzona jest zgodnie z przebiegiem dwóch najważniejszych tras przecinających się pod kątem prostym, od których odbijają drogi dojazdowe o znaczeniu lokalnym:

- nr 9 Radom – Rzeszów, oraz
- nr 79 Bytom – Katowice - Kraków – Sandomierz – Warszawa.

Przez gminę przebiegają drogi powiatowe o łącznej długości ponad 35 km oraz drogi gminne o długości powyżej 90 km. Istotne znaczenie mają także drogi transportu rolnego. Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa z Chmielowa do Staszowa.

Źródło: Google Maps/2016

3.2. Środowisko naturalne

Pod względem geograficznym gmina Łoniów położona jest na pograniczu dwóch krain fizjograficznych: Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej i Kotliny Sandomierskiej. Wyżyna Sandomierska rozciąga się pomiędzy Górami Świętokrzyskimi na zachodzie i południowym zachodzie, Przedgórzem Ilżeckim na północy, a doliną Wisły na wschodzie. Fundament jej stanowią skały budujące Góry Świętokrzyskie, we wschodniej części osady pochodzenia morskiego (miocen). Cały obszar jest pokryty utworami lessowymi, powierzchnia jego jest zrównana. Obszar gminy należy do zlewni Koprzywianki – rzeki wpadającej do Wisły. Dopływem Wisły jest też Zawidzanka, zaś Koprzywianki – Kacanka. Koprzywianka bierze swój początek we wschodniej części głównego pasma Gór Świętokrzyskich, w obrębie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Wysokość wynosi od 180 m n.p.m. w okolicach Sandomierza do 300 m n.p.m. u podnóża Gór Świętokrzyskich. W regionie występują złoża gipsu i siarki.

Na terenie gminy znajdują się formy ochrony środowiska:

- ✚ Natura 2000: Ostoja Żyznów PLH260036, Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049;
- ✚ Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- ✚ Zespół przyrodniczo - krajobrazowy „Dębina nad Zimną Wodą”.

Rzeka Kacanka, źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Kacanka_\(rzeka\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Kacanka_(rzeka))

Pod względem geologicznym teren gminy znajduje się w obrębie najbardziej wysuniętej na północ części Zapadliska Przedkarpackiego. Na terenie gminy eksploatowano złoża siarki w Piasecznie. Eksploatacja siarki została zakończona jednak przemysł siarkowy wycisnął trwałe piętno na obliczu gminy. Na obszarze gminy występują złoża piasków szklarskich w Piasecznie. Natomiast kopalnia piasku w Świniarach Nowych została zrekultywowana. Główne rzeki to: Wisła, Koprzywianka, Kacanka, Zawidzanka.

Wyrobisko pokopalniane w Piasecznie, źródło: www.kontakt24.tvn24.pl

Lokalne warunki klimatyczne są zróżnicowane. Do obszarów o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych należą zachodnie sołectwa gminy. Są to tereny dobrze nasłonecznione i przewietrzane o korzystnej wilgotności powietrza. Obszary o mniej korzystnych warunkach to tereny położone w dolinie Wisły i w obniżeniach terenu ponieważ występuje tu stagnacja i spływ zimnych mas powietrza. Okresowo mogą pojawiać się zjawiska inwersji temperatury. Część gminy Łoniów wchodzi w skład Jeleniowsko - Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na tym terenie obowiązuje zasada utrzymywania właściwych proporcji terenów związanych z uprzemysłowieniem i intensywnym rolnictwem oraz terenów leśnych, wód otwartych i trwałych użytków zielonych.

Strefa Wysoczyzny Sandomierskiej - obszar wysoczyzny lessowej jest rejonem praktycznie bezwodnym. Budują go trzeciorzędowe iły krakowieckie. Lokalne ujęcia szczelinowe występują jedynie w płytkich utworach czwartorzędowych o niewielkiej wydajności do 2 m³/h. Na terenie gminy istnieją studnie z których woda czerpana jest do celów p.poż. i rolniczych w miejscowościach: Przewłoka, Kępa

Nagnajewska, Chodków Stary, Chodków Nowy, Piaseczno, Krowia Góra, Bogoria, Świniary Nowe, Łoniów, Wnorów, Gieraszwice, Zawidza, Skrzypaczowice, Łązek, Gągolin. Jakość tej wody nie musi odpowiadać normom dla wód pitnych.

Na terenie gminy istnieją dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych:

- 1) "Świniary" złoża siarki rodzimej udokumentowane w kategorii C1 w 1957 r. o zasobach 80 tys. ton. Złoże nieeksploatowane,
- 2) "Świniary II" złoża piasków kwarcytowych szklarskich udokumentowane w kategorii C2 o zasobach 6 084 tys. ton. Złoże nieeksploatowane.

W północnej części gminy występuje krajobraz typowy dla wyżyn lessowych, pofałdowany z głębokimi jarami i wąwozami, w części południowo-wschodniej jest to krajobraz nadrzeczny, pełen meandrów, zakoli i starorzeczy, gdzie występują niewielkie jeziora i zabagnienia, zaś w rejonach południowo-zachodnich występuje teren płaski i równinny, tylko nieznacznie pofałdowany. Mimo stosunkowo niewielkiego zalesienia, krajobraz gminy jest zróżnicowany i atrakcyjny widokowo. Jedyne, większe masyw leśny znajduje się w rejonie Świniar i Zawidzy. Są to głównie bory sosnowe z domieszką drzew liściastych, natomiast w podmokłych dolinach rzek występują lasy mieszane z dominacją dębu, topoli i olchy. Żyją tu m.in. sarny, dziki, jelenie, zające, liczne gatunki ptactwa wodnego, występują rzadkie gatunki flory. Część gminy leży w granicach Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zajmującego powierzchnię ponad 31 tys. hektarów. W gminie znajduje się znaczna liczba pomników przyrody w postaci drzew rosnących pojedynczo i w grupach. W Łoniowie są to: wiąz górski, lipa drobnolistna, 2 dęby szypułkowe na terenie parku podworskiego oraz dąb szypułkowy w centrum wsi; w Przewłocze: wierzbą białą i topolą czarną; w Skrzypaczowicach: lipa drobnolistna; w Ruszycz Płaskczyźnie: wiąz szypułkowy i 38 lip drobnolistnych na terenie parku podworskiego; w Skwirzowej: dąb szypułkowy; w Jeziorach: wiąz szypułkowy oraz przy drodze z Ruszycz do Piasków – dąb szypułkowy. Na terenie gminy znajdują się zarówno tereny o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak i silnie zdewastowane, głównie wskutek działań przemysłu wydobywczego (rejon Piaseczna). Ciekawym elementem pejzażu są pasma sadów ciągnące się wzdłuż Wisły. Krajobraz wzbogacają ocalałe resztki parków podworskich, pojedyncze pomnikowe drzewa oraz liczne, przydrożne kapliczki i krzyże.

Formy ochrony przyrody w gminie Łonów

l.p.	Forma ochrony	Nazwa/opis	Data utworzenia
1	obszar chronionego krajobrazu	Jeleniowsko-Staszowski	1996-01-25
2	zespół przyrodniczo-krajobrazowy	Dębina nad Zimną Wodą	2002-03-12
3	obszar natura 2000	Ostoja Żyznów	2011-03-01
4	obszar natura 2000	Tarnobrzaska Dolina Wisły	2011-03-01
5	pomnik przyrody	Dąb szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,9 m, wiek ok. 200 lat.	1991-06-28
6	pomnik przyrody	Lipa drobnolistna, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 2,7 m, wiek ok. 200 lat.	1991-06-28
7	pomnik przyrody	Wiąz górski, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,1 m, wiek ok. 200 lat.	1988-12-30
8	pomnik przyrody	Lipa szerokolistna, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,0 m, wiek ok. 150 lat.	1988-12-30
9	pomnik przyrody	Dąb szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,15 m, wiek ok. 200 lat.	1988-12-30
10	pomnik przyrody	Dąb szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,0 m, wiek ok. 200 lat.	1988-12-30
11	pomnik przyrody	Lipy drobnolistne - 38 szt., o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 2.00 – 4.40 m, wiek ok 100-200 lat.	1988-12-30
12	pomnik przyrody	Dąb szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 3,6 m.	1988-12-30
13	pomnik przyrody	Wiąz szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 4,7 m, wiek ok. 200 lat.	1988-12-30
14	pomnik przyrody	Wiąz szypułkowy, o średnicy pnia na wysokości 1.30 m od ziemi – 2,5 m, wiek ok. 100 lat.	-

Dane: GDOŚ/RDOŚ

Realizacja zadań zapisanych w niniejszym dokumencie nie będzie miała negatywnego wpływu na większość gatunków zwierząt. Specyficzna sytuacja występuje w odniesieniu do gatunków (często rzadkich i chronionych), które dostosowały się do życia w warunkach miejskich i wykorzystują istniejące budynki jako miejsca rozrodu. Dotyczy to w szczególności ptaków, które zakładają gniazda w obrębie budynków (jaskółki, jerzyki, rudziki, szpaki), a także nietoperzy, które bardzo często wykorzystują nieużytkowane części obiektów budowlanych jako miejsce odpoczynku i których wszystkie gatunki są chronione. Realizacja w takich obiektach prac remontowych związanych z termomodernizacją w nieodpowiednich okresach i bez poszanowania odpowiednich przepisów w tym zakresie, powodować może niszczenie lęgów lub też zabijanie osobników młodocianych. Dodatkowo przeprowadzone prace remontowe powodować mogą, że dane obiekty nie będą nadawały

się do wykorzystania przez występujące tam wcześniej gatunki, gdyż przeprowadzone zmiany uniemożliwią założenie gniazd. Biorąc pod uwagę charakter obiektów, które są potencjalnymi źródłami niskiej emisji (duży udział budynków, wiele budynków starych), oraz fakt, że okres lęgowy ptaków jest w zasadzie najlepszym czasem do przeprowadzania prac remontowych na wolnym powietrzu (wiosna, lato), lokalnie wystąpić może negatywne oddziaływanie na ww. gatunki ptaków. W związku z powyższym przy przeprowadzeniu prac polegających na termomodernizacji należy zastosować się do następujących zasad:

- prace powinny być tak prowadzone, aby uniknąć występowania negatywnego oddziaływania na gatunki chronione, tzn. unikać ich płoszenia, zabijania, niszczenia siedlisk, gniazd i jaj, przenoszenia w inne miejsce,
- przed rozpoczęciem prac należy przeprowadzić rozpoznanie, czy w rejonie prowadzenia prac (także w strefie bezpośredniego oddziaływania) występują gatunki chronione na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419),
- w przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków konieczne jest uzyskanie właściwego zezwolenia od organu ochrony środowiska (określonego w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004, nr 92, poz. 880) (RDOŚ-iu lub GDOŚ-iu – w zależności od statusu ochronnego danego gatunku), w którym określone będą terminy i warunki wykonywania prac remontowo-budowlanych, jeżeli nie jest możliwe odpowiednie dostosowanie harmonogram i sposobu prowadzenia prac, aby uniknąć zabijania poszczególnych osobników, niszczyć ich siedliska, gniazda, jaja, lub wystąpi konieczności ich przeniesienia, lub też prowadzenia innych zakazanych działań, konieczne jest uzyskanie zgody właściwego organu ochrony środowiska (określonego w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880) na wykonywanie czynności zabronionych w stosunku do gatunków chronionych,
- ile jest to możliwe, po przeprowadzeniu prac remontowych w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki należy umożliwić im dalsze gniazdowanie. Jeżeli nie będzie to możliwe, należy dążyć do zapewnienia odpowiednich miejsc zastępczych (np. budek lęgowych) w rejonie remontowanego budynku tak, aby skompensować utracone miejsca siedliskowe dla danych gatunków. Charakter zastosowanych miejsc zastępczych, ich lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinna być dobrana odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej.

3.3. Strefa przestrzenna

Na elementy charakterystyki sfery przestrzennej w niniejszej diagnozie składają się gospodarka wodno – ściekowa, transport drogowy i kolejowy, usługi telekomunikacyjne oraz obiekty zabytkowe w Gminie Łoniów.

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Aktualnie gmina posiada 2 własne ujęcia wody „Ruszcza” w Ruszczy Kolonii i „Zawidza” w Zawidzy, gdzie zatwierdzone zasoby wynoszą 76 m³/h. Ujęcia te mają wydajność wystarczającą do zaspokojenia potrzeb gminy. Woda ujmowana jest z utworów piaszczystych trzeciorzędu. Zawiera ponadnormatywne ilości żelaza i magnezu, co wymaga prostego uzdatniania.

Według stanu na 31.12.2014 r. na terenie gminy dostępnych jest ok. 151 km sieci wodociągowej, z której korzysta 7142 odbiorców. Utrudnienia w dostępie do wody wynikają z oddalenia od zwartej zabudowy. Sieć wodociągowa jest sukcesywnie dobudowywana pod nowo powstające budownictwo, stale wzrasta też liczba mieszkańców korzystających z sieci.

Ludność – w % ogółu ludności korzystającej z poszczególnych sieci				
SIEĆ	2012 r. Gmina Łoniów	2013 r. Gmina Łoniów	2014 r. Gmina Łoniów	2014 r. powiat sandomierski
wodociągowa	91,4	91,5	94,9	87,1
kanalizacyjna	-	-	-	35,3
gazowa	23,7	23,8	24,3	52,6

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2015 r.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło w 2014 roku (dane GUS) 19,8 m³/mieszkańca plasując gminę w grupie gmin oszczędnie gospodarujących wodą. Pod względem liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej gmina zajmuje 1 miejsce wśród 9 gmin powiatu sandomierskiego. Mimo to należy także usprawnić działanie systemu wodociągów grupowych „Ruszcza” i „Zawidza” w zakresie rozwiązań technicznych i systemu zarządzania układem. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania.

Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 94,9% mieszkań. Ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 85,6 i 83,3% mieszkań.

Gmina Łonów posiada oczyszczalnię ścieków w Świnarach Nowych. Dużym problemem gminy jest niedostateczna sieć kanalizacji sanitarnej. Ma to duży wpływ na stan środowiska naturalnego w gminie. Gospodarstwa wiejskie do gromadzenia ścieków wykorzystują okresowo opróżniane zbiorniki bezodpływowe. Ścieki są wywożone przez prywatnych przewoźników do pobliskich oczyszczalni. W celu zmiany tego stanu i poprawy sytuacji związanej z ochroną środowiska w gminie, przystąpiła ona do Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki. Aktualnie już 6 gmin należących do Związku zrealizowało oczyszczalnie komunalne. Kolejną inwestycją realizowaną na terenie gminy Łonów będzie sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach, które jeszcze nie są włączone do systemu.

Liczba oczyszczalni ścieków w Gminie Łonów w 2014 r.	-
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków:	
w Gminie Łonów	-
w powiecie sandomierskim	32 449
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2014 r.	
- instalacje i urządzenia:	
Zbiorniki bezodpływowe:	1 344
Oczyszczalnie przydomowe:	-

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2015 r.

Obsługę gminy zgodnie z Gminnym Programem Gospodarki Odpadami zapewnia wysypisko w Janczycach. Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Janczycach posiada status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Regionie Gospodarki Odpadami numer 1 Województwa Świętokrzyskiego. Obejmuje zasięgiem 150 tysięcy mieszkańców. Na terenie zakładu znajdują się trzy instalacje służące do zagospodarowania odpadów: kwatera składowania, kompostownia oraz instalacja mechanicznego przetwarzania odpadów. W gminie realizowany jest program selektywnego zbierania śmieci, za zbiórkę których odpowiedzialny jest ww. Zakład. Ogranicza to nielegalne pozbywanie się śmieci.

TRANSPORT DROGOWY I KOLEJOWY

Przez teren gminy Łoniów przebiega 23,38 km dróg krajowych tj.:

- **droga krajowa nr 79** prowadząca z Warszawy do Bytomia przez Kozienice, Sandomierz, Kraków i Katowice. Jest to droga o klasie technicznej G;
- **droga krajowa nr 9** – Radom - Ostrowiec Świętokrzyski - Lipnik – Łoniów – Rzeszów - Barwinek – Granica Państwa Polska - Słowacja
- **droga wojewódzka nr 872** Jasienica - Otoka.

Stanowią one podstawowe połączenie gminy z sąsiednimi gminami, miastami powiatu, województwa i kraju. Przez teren gminy przebiega 9 dróg powiatowych o długości 35,78 km. Drogi te administrowane są przez Zarząd Dróg Powiatowych. Mają one duże znaczenie w połączeniach międzygminnych i lokalnych i przy bezpośredniej obsłudze terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi gminne. Pod zarządem gminy znajduje się 44,45 km dróg gminnych, w tym 32,02 km o nawierzchni ulepszonej. Stan techniczny nawierzchni dróg w gminie jest mało zadowalający i wymaga remontów.

Źródło: Materiał własny

Przez gminę Łoniów przebiega linia kolejowa do przewozów pasażerskich i towarowych. Nie jest jednak prognozowany wzrost znaczenia tych przewozów dla obszaru gminy na linii nr 70 Chmielów – Włoszczowice. Ze względu na znikomy ruch pasażerski nie przewiduje się reaktywowania przystanku

kolejowego w Łążku. Istnieje możliwość wykorzystania bocznic kolejowej po likwidowanej kopalni do obsługi komunikacyjnej.

USŁUGI TELEKOMUNIKACYJNE

W dziedzinie łączności telekomunikacyjnej mieszkańcy Łoniowa korzystają z usług Telekomunikacji Polskiej oraz operatorów prywatnych telefonii cyfrowej: Plus, T-Mobile oraz Orange. Natomiast dostęp do Internetu możliwy jest zarówno poprzez sieć telekomunikacyjną, jak i drogą radiową. Istnieje potrzeba rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwiającej powszechny dostęp do Internetu szerokopasmowego.

ZABYTKI

Do największych zabytków gminy Łoniów należą:

Sanktuarium Maryjne w Sulisławicach, źródło: www.wirtualnyspacer.sulislawice.pl

1. SULISŁAWICE – SANKTUARIUM

Neogotycki Kościół w Sulisławicach z lat 1871 - 1888 jest najslawniejszym i najbardziej żywotnym obecnie Sanktuarium Maryjnym w diecezji sandomierskiej. Sanktuarium tworzy zabytkowy zespół dwóch kościołów, w którym znajduje się XV wieczne dzieło „Misericordia Domini”, cudowny obraz Matki Boskiej Bolesnej zwanej w tym wizerunku przez miejscowych Matką Boską Sulisławską bądź Sulisławicką. W sąsiedztwie wznosi się Kościół z XIII w. z romańskim portalem, rozbudowany ok.n1600r. W dawnej zakrystii mieści się Izba Pamięci Partyzanckiego Oddziału „Jędrusiów”.

2. ŁONIÓW – KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MIKOŁAJA

Parafia w Łoniowie istnieje już w 1319 roku i zaliczona jest do archidiecezji sandomierskiej. Jan Długosz podaje, że w roku 1440 stał w Łoniowie kościół murowany pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa. Kościół ma jedną nawę, a zbudowany jest w kształcie krzyża. Kaplica Matki Bożej Szkaplerznej została zbudowana przez Łukasza Moszyńskiego, właściciela Łoniowa, w roku 1759. Przeciwną kaplicę św. Franciszka Ksawerego wybudował przy końcu XVIII w. hr. Ignacy Hilary Moszyński. Obecnie w kościele znajduje się pięć ołtarzy drewnianych: wielki

z obrazem św. Mikołaja Bpa Patrona kościoła, w górze obraz Matki Bożej Bolesnej, boczny św. Jana Nepomucena, boczny św. Józefa. W kaplicy prawej obraz Matki Bożej Szkaplerznej, w kaplicy bocznej po lewej stronie św. Franciszka Ksawerego. Pod chórem znajdują się stalle z obrazami 12 Apostołów, z roku 1754.

3. ŁONIÓW – PAŁAC MOSZYŃSKICH

Źródło: Materiał własny

Pałac Moszyńskich wzniesiony dla rodziny Moszyńskich przez architekta Antoniego Łuszczkiewicza w 1885r. stanowi ciekawy obiekt turystyczny Łoniowa. Budowla w typie neorenesansowej willi z wieżyczką i tarasami otoczona jest niewielkim parkiem z okazami starodrzewu założonym w 1912 roku wg projektu Stefana Celichowskiego. Po remoncie przeprowadzonym w 1976 r. znajdowała się tu Placówka Opiekuńczo Wychowawcza - Dom Dziecka. Efektowne usytuowanie, piękno pałacowych elewacji i bliskość romantycznego parku tworzą nastrój wyjątkowy, dzięki któremu łatwo można wyobrazić sobie urodę tej siedziby w odległych już czasach jej rozkwitu.

Na terenie gminy Łonów istnieje 12 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Z pośród nich, 6 wchodzi w skład dwóch zespołów zabytków istniejących na terenie gminy. Lista obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

Łonów

- kościół par. pw. św. Mikołaja, nr rej.: 220 z 02.10.1956 oraz 47 z 01.03.1967 i 127 (t.) z 14.06.1977 A.696
- cmentarz par., nr rej.: 330 (t.) z 13.06.1988 A.697
- zespół pałacowo-parkowy, A.698
 - pałac, nr rej.: 128 (t.) z 08.02.1978
 - park, nr rej.: 694 z 19.12.1957
 - otoczenie – strefy ochrony konserwatorskiej nr rej. 127 (t.) z 09.04.1985

Ruszcza Płaszczyna

- park, nr rej.: 690 z 19.12.1957 A.699

Skrzypaczowice

- park dworski, nr rej.: 692 z 19.12.1957 A.700

Sulisławice

- zespół kościoła par. pw. Narodzenia NMP, A.701/1-4
 - obecny kościół paraf. p.w. Narodzenia NMP, nr rej.: 199 (t.) z 28.07.1982
 - dawny kościół paraf., nr rej.: 173 z 16.12.1931; 36 z 20.05.1966, nr rej.: 198 z 28.07.1982r.
 - dzwonnica, nr rej.: 36 z 20.05.1966
 - ogrodzenie, nr rej.: 36 z 20.05.1966
- cmentarz par., nr rej.: 352 (t.) z 14.06.1988 A.702

Suliszów

- park, nr rej.: 709 z 20.12.1957 A.703

Oprócz obiektów ujętych w rejestrze zabytków na terenie gminy istnieją liczne zabytki ruchome, kapliczki, a także stanowiska archeologiczne.

Park Suliszów, www.dwory.cal.pl

3.4. Strefa społeczna

LICZBA MIESZKAŃCÓW

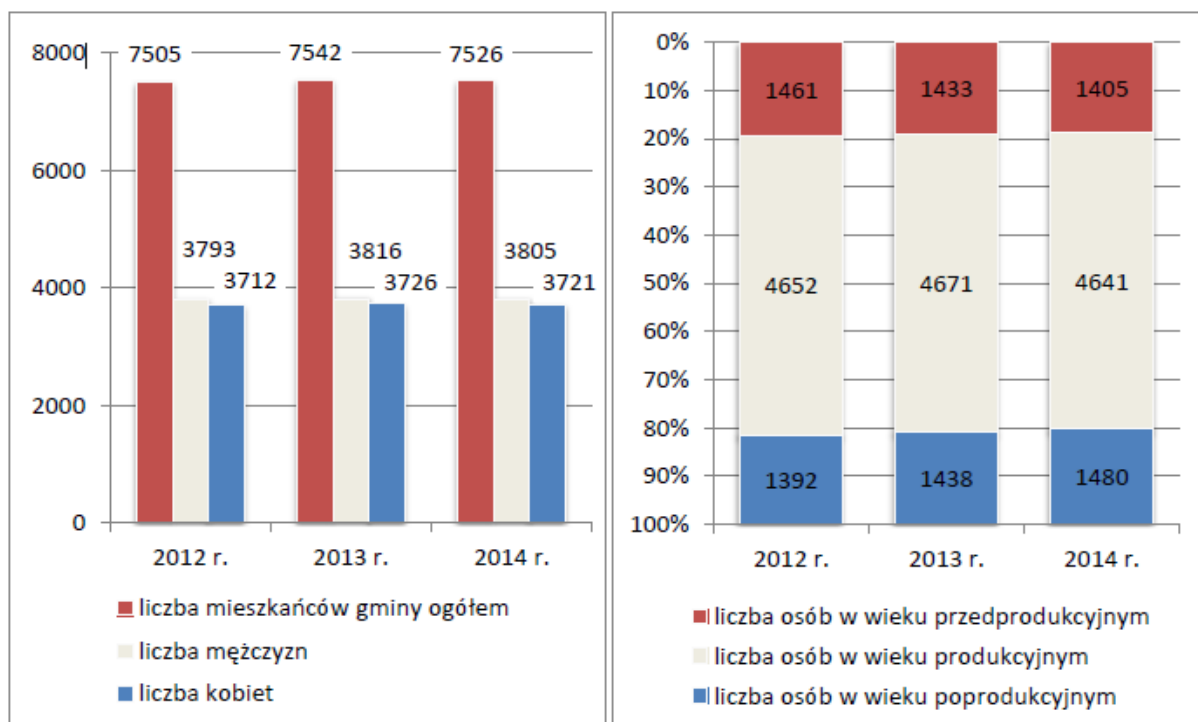
W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Łoniów utrzymywała się na zbliżonym poziomie:

- ❖ **7.505 w 2012 r.,**
- ❖ **7.542 w 2013 r.,**
- ❖ **7.526 w 2014 r.**

Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (po 50,5% w 2012 i 2014 r. oraz 50,6% w 2013 r.).

W analizowanym okresie zmniejszała się systematycznie liczba dzieci i młodzieży, wahaniom ulegała liczba osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy: Ludność Gminy Łoniów wraz ze strukturą wiekową – dane: 2012 – 2014 r.

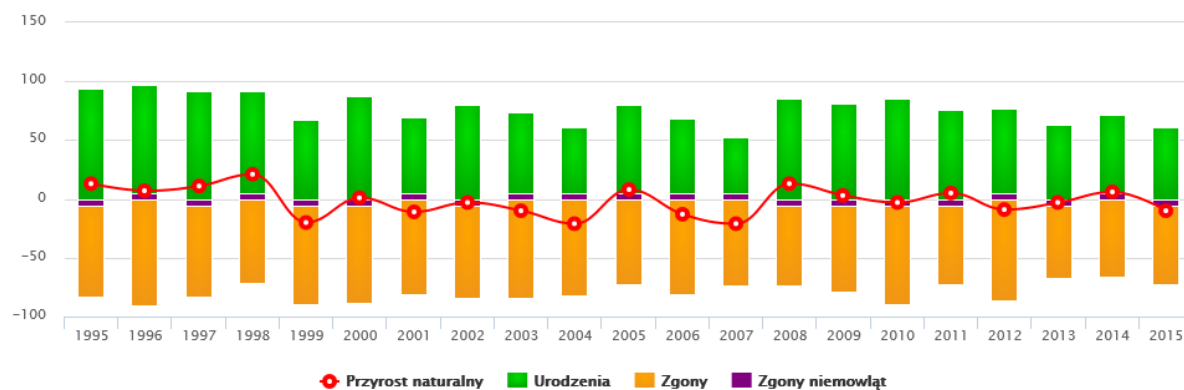

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów 2016-2020.

Zasadniczy wpływ na wzrost liczby mieszkańców gminy w 2013 roku i jej spadek w roku następnym miało saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (+21 w 2013 r. i -34 w 2014 r.). Dużo mniejsze znaczenie miał przyrost naturalny, który w kolejnych latach zmieniał się na korzyść, osiągając w 2014 roku wartość dodatnią (-9 w 2012 r., -3 w 2013 r., +6 w 2014 r. oraz -10 w 2015 r.). Spadek liczby dzieci i młodzieży mógł wynikać zarówno z migracji, jak i przejścia do grona osób w wieku produkcyjnym większej od liczby urodzeń żywych liczby osób będących dotychczas w wieku przedprodukcyjnym.

Przyrost naturalny w latach 1995–2015 w gminie Łoniów

(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i czasowy w roku 2013.

Liczba mieszkańców w roku 2013			
Miejscowości	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Bazów	77	89	166
Bogoria	123	137	260
Chodków Nowy	95	116	211
Chodków Stary	93	93	186
Gągolin	55	56	111
Gieraszowice	128	120	248
Jasienica	202	186	388
Jeziory	68	62	130
Kępa Nagnajewska	50	52	102
Krowia Góra	159	173	332
Królewice	40	54	94
Łązek	119	96	215
Łoniów	248	221	469
Łoniów-Kolonia	200	194	394
Otoka	110	110	220
Piasieczno	85	86	171
Przewłoka	80	89	169
Ruszcza Płaszczyna	129	140	269
Ruszcza Kolonia	44	44	88
Skrzypaczowice	179	179	358
Skwirzowa	116	90	206
Sulisławice	223	222	445
Suliszów	141	137	278
Świniary Nowe	233	252	485
Świniary Stare	285	293	578
Trzebieszawice	120	120	240
Wnorów	193	179	372
Wojcieszyce	85	98	183
Wólka Gieraszowska	113	137	250
Zawidza	60	56	116
RAZEM	3853	3881	7734

Źródło: UG Łoniów

Wśród ogółu mieszkańców gminy Łoniów w roku 2013, 169 osób było zameldowanych na pobyt czasowy.

Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w roku 2014.

Liczba mieszkańców w roku 2014			
Miejscowości	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Bazów	74	89	163
Bogoria	122	135	257
Chodków Nowy	94	115	209
Chodków Stary	91	91	182
Gągolin	53	53	106
Gieraszowice	126	117	243
Jasienica	203	185	388
Jeziory	67	61	128
Kępa Nagnajewska	50	51	101
Krowia Góra	151	171	322
Królewice	38	53	91
Łązek	119	93	212
Łoniów	224	193	417
Łoniów-Kolonia	205	198	403
Otoka	101	108	209
Piasечно	81	84	165
Przewłoka	77	87	164
Ruszcza Płaszczynna	124	141	265
Ruszcza Kolonia	42	42	84
Skrzypaczowice	180	178	358
Skwirzowa	97	81	178
Sulisławice	215	204	419
Suliszów	140	131	271
Świniary Nowe	231	247	478
Świniary Stare	273	286	559
Trzebieszawice	118	118	236
Wnorów	192	179	371
Wojcieszycy	86	96	182
Wólka Gieraszowska	109	136	245
Zawidza	62	56	118
RAZEM	3745	3779	7524

Źródło: UG Łoniów

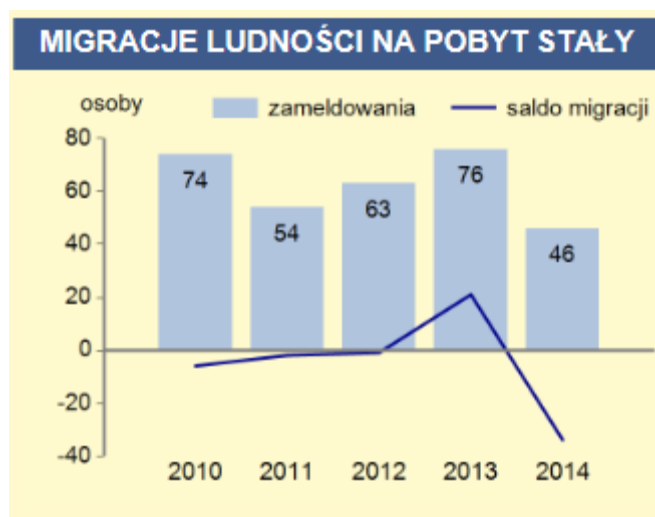
Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w roku 2015.

Liczba mieszkańców w roku 2015			
Miejscowości	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Bazów	72	90	162
Bogoria	124	133	257
Chodków Nowy	92	112	204
Chodków Stary	91	92	183

Gagolin	52	52	104
Gierasowice	130	115	245
Jasienica	207	188	395
Jeziory	68	62	130
Kępa Nagnajewska	49	52	101
Krowia Góra	152	171	323
Królewice	36	53	89
Łązek	119	91	210
Łoniów	222	194	416
Łoniów-Kolonia	206	197	403
Otoka	99	106	205
Piaseczno	80	80	160
Przewłoka	77	87	164
Ruszcza Płaszczyna	129	138	267
Ruszcza Kolonia	41	41	82
Skrzypaczowice	179	178	357
Skwirzowa	96	79	175
Sulisławice	215	213	428
Suliszów	140	133	273
Świniary Nowe	228	242	470
Świniary Stare	270	281	551
Trzebieszawice	117	122	239
Wnorów	190	183	373
Wojcieszyce	89	93	182
Wólka Gierasowska	109	134	243
Zawidza	62	57	119
RAZEM	3741	3769	7510

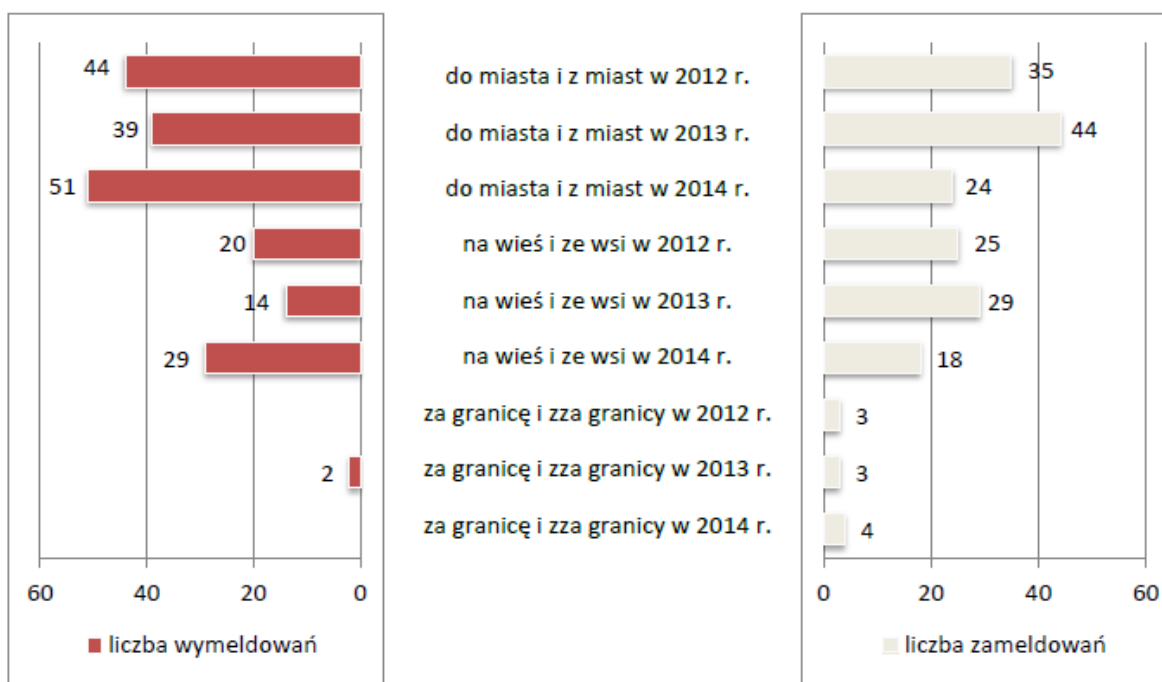
Źródło: UG Łoniów

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się głównie do jednostek miejskich, np. Tarnobrzegu lub Sandomierza. Z kolei dla osób, które postanowiły się osiedlić w gminie, najczęściej wcześniejszym miejscem zamieszkania były miasta, przy czym niewiele mniejszą grupę stanowiły osoby, które poprzednio zamieszkiwały na innych obszarach wiejskich. Niewielkie znaczenie miał z kolei ruch migracyjny odbywający się za granicę i zza granicy. Nowi mieszkańcy gminy, wcześniej zamieszkujący w miastach (np. w Osieku, Koprzywnicy czy Tarnobrzegu), mogą stanowić grupę osób, które postanowiły się osiedlić na nieodległych od miejskich terenach, charakteryzujących się brakiem zgiełku, ciszą i spokojem okolicy. Powodem może być również dostępność w gminie tańszych lokali i domów mieszkalnych i traktowanie jej jako bazy wypadowej do działalności zawodowej podejmowanej w pobliskich miastach.

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2015 r.

Dane szczegółowe na temat ruchu migracyjnego ludności gminy według typu i kierunku migracji przedstawiają poniższe wykresy.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

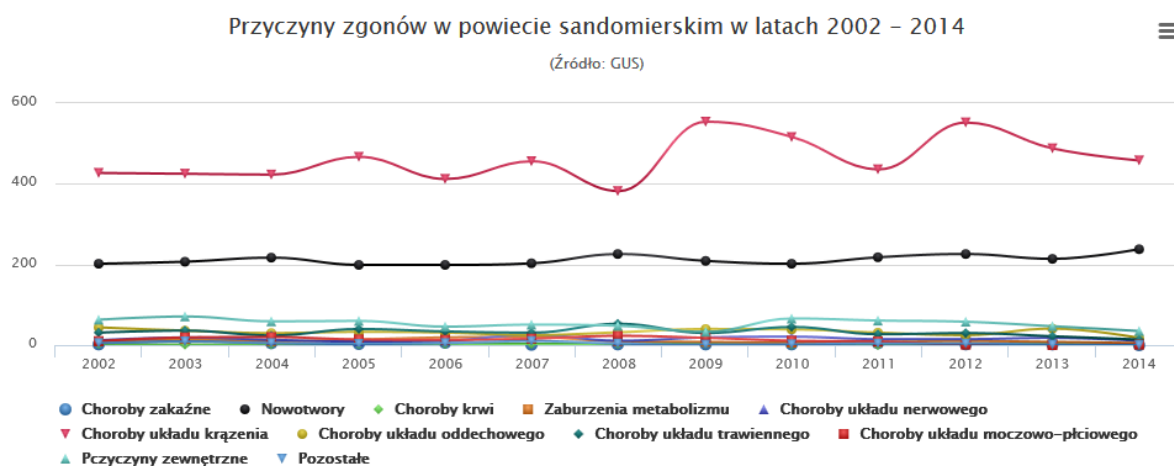
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów 2016-2020.

Pomimo utrzymującej się liczby ludności na zbliżonym poziomie w gminie Łoniów zmiany demograficzne są one raczej niekorzystne. Stale zmniejsza się bowiem liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rośnie natomiast udział osób starszych w populacji gminy. Zmiany te

powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Średni wiek mieszkańca Gminy Łoniów wynosi 40,5, co jest wielkością niższą niż średni wiek mieszkańca w województwie świętokrzyskim 42 lata oraz Polski 40,9.

W 2014 roku 53,0% zgonów w gminie Łoniów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,3% zgonów w gminie Łoniów były nowotwory, a 4,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Łoniów przypada 9.45 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz mniej od wartości średniej dla kraju.

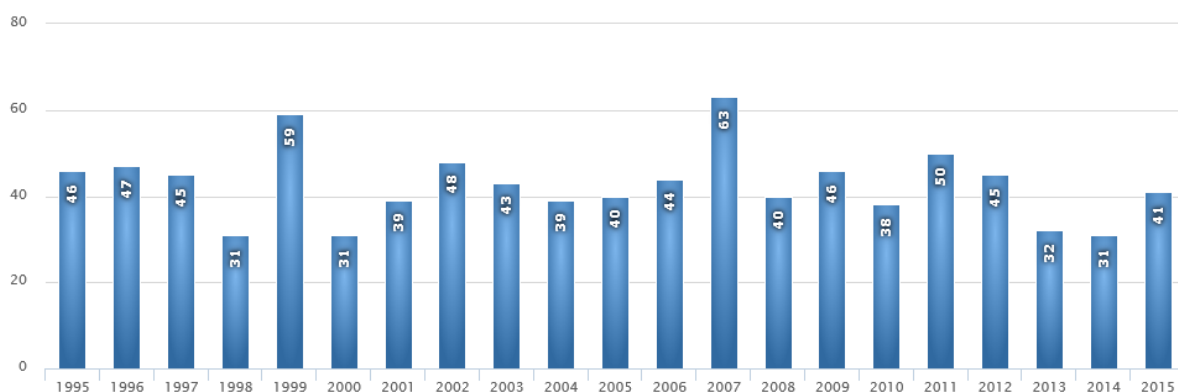

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy gminy Łoniów zawarli w 2015 roku 41 małżeństw, co odpowiada 5,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,5% mieszkańców gminy Łoniów jest stanu wolnego, 56,3% żyje w małżeństwie, 3,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,1% to wdowy lub wdowcy.

Liczba małżeństw zawartych w gminie Łoniów w latach 1995 – 2015

(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

MIESZKALNICTWO

Sytuacja demograficzna jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Łoniów zwiększała się z roku na rok (z 1.915 w 2012 r. do 1.933 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Łoniów wynika, że liczba mieszkań będących w zasobach gminy była niewielka (6 w 2012 r., 4 w 2013 r., 6 w 2014 r.). Nie było wśród nich lokali socjalnych. W 2012 roku żaden mieszkaniec gminy nie złożył wniosku o mieszkanie komunalne z zasobów gminy, rok później liczba osób oczekujących na takie mieszkanie wyniosła 4, a w 2014 roku 2. Nie było natomiast osób oczekujących na mieszkania socjalne. Warto również dodać, że w analizowanym okresie nie zapadły dotyczące mieszkańców gminy wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego.

W kolejnych latach liczba nowo oddanych mieszkań w gminie wynosiła: 11 w 2012 r., 8 w 2013 r. i 12 w 2014 r. Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 65 i 1.525 m² w 2012 roku, 51 i 1.345 m² w 2013 roku oraz 67 i 1.631 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

OŚWIATA, KULTURA I SPORT

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Łoniów funkcjonowały 2 przedszkola, 5 szkół podstawowych oraz 2 gimnazja. Na jej terenie nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

EDUKACJA	2012/13	2013/14	2014/15
Placówki wychowania przedszkolnego	5	5	5
w tym przedszkola	2	2	2
Miejsca w przedszkolach	150	175	175
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	236	257	224
w tym w przedszkolach	122	143	117
Szkoły podstawowe	5	5	5
Uczniowie szkół podstawowych	483	457	498
Szkoły gimnazjalne	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	235	228	222
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach: podstawowych	17	16	17
gimnazjalnych	20	21	20

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2015 r.

Poniżej, wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Łoniów w roku szkolnych 2014/2015:

- ❖ Publiczny Zespół Szkół w Łoniowie (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum),
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Gieraszwicach,
- ❖ Publiczny Zespół Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie” w Sulisławicach (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum),
- ❖ Publiczny Zespół Szkoły i Przedszkola im. Błogosławionego Jana Pawła II w Świniarach Starych,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łążku
- ❖ Publiczne Przedszkole w Łoniowie

Analizując wyniki ze sprawdzianów szkół podstawowych na terenie Gminy Łoniów opublikowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi za 2016 r. wynika, że w przedmiocie język polski oraz matematyka najlepiej wypadła Publiczna Szkoła Podstawowa w Gieraszwicach, zaś Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łążku osiągnęła najlepsze efekty w przedmiocie język angielski.

Tabela: Wyniki szkół ze sprawdzianu w 2016 r.

Szkoła	część 1		j. polski	matematyka	j. angielski	
	Liczba zdających	wynik %	wynik %	wynik %	Liczba zdających	wynik %
Szkoła Podstawowa w Publicznym Zespole	27	41,5	52,0	30,9	27	59,7

Szkół w Łoniowie						
Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Świniarach	15	56,7	71,3	42,0	15	55,3
Publiczna Szkoła Podstawowa w Gieraszowicach	9	70,3	77,2	63,3	9	57,8
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego	16	54,7	65,9	43,4	16	58,4
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łążku	11	60,2	65,5	55,0	11	76,1

Dane: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Jednocześnie można dokonać porównania wyników egzaminów z przedmiotów 2016 r. osiągniętych w poszczególnych jednostkach oświaty na terenie Gminy Łonów. Wyniki uczniów *Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Sulisławicach* w porównaniu do wyników osiągniętych na poziomie kraju, województwa i gminy najlepiej wypadły z przedmiotów takich jak: historia i WOS oraz język rosyjski na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Pozostałe przedmioty, tj. język polski, matematyka, przedmioty przyrodnicze czy język angielski przedstawiają się na poziomie średnim. *Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Łoniowie* może się pochwalić najlepszymi wynikami w zakresie języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym oraz języka polskiego. Pozostałe przedmioty wypadły stosunkowo słabiej bądź podobnie do poziomu wyników osiągniętych w skali kraju.

Tabela: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2016

Powiat	Gmina	SZKOŁA	Egzamin	W szkole	W gminie W powiecie W województwie W kraju				
					Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów			
Sandomierski	Łonów	Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Sulisławicach	Język polski	31	68	68	66	69	69
			Historia i WOS	31	60	54	54	56	56
			Matematyka	31	44	42	45	48	49
			Przedmioty przyrodnicze	31	50	50	49	52	51
			Język angielski PP	22	61	58	58	63	64
			Język angielski PR	22	40	38	38	43	45
			Język rosyjski PP	9	74	64	62	58	61

		Język rosyjski PR	6	57	68	68	52	44
	Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Łoniewie	Język polski	49	69	68	66	69	69
		Historia i WOS	49	50	54	54	56	56
		Matematyka	49	42	42	45	48	49
		Przedmioty przyrodnicze	49	50	50	49	52	51
		Język angielski PP	23	56	58	58	63	64
		Język angielski PR	23	36	38	38	43	45
		Język rosyjski PP	26	61	64	62	58	61
		Język rosyjski PR	2	100	68	68	52	44

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

W analizowanym roku szkolnym do przedszkoli uczęszczało 117 dzieci, w szkołach podstawowych naukę pobierało 612 uczniów, a w gimnazjach 229 uczniów. Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji wyglądało następująco:

- ✓ w przedszkolach – 11 nauczycieli,
- ✓ w szkołach podstawowych – 92 nauczycieli, oraz
- ✓ w gimnazjach – 52 nauczycieli.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom i uczniom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk oraz organizują zajęcia pozalekcyjne. Placówki oświatowe uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz upowszechnianiem innowacyjnych metod nauczania. Szkoły realizują wdrażają także programy profilaktyczne mające na celu uwalnianie środowiska szkolnego i społeczności lokalnej na problemy związane z uzależnieniami oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Łonów są:

- **Gminny Ośrodek Kultury w Łoniewie oraz**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Łoniewie.**

Ośrodek realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, upowszechniania kultury ogólnonarodowej, regionalnej i środowiskowej oraz rozbudzania i zaspokajania potrzeb kulturalnych społeczności lokalnej. Oprócz szerokiej oferty kierowanej do osób pragnących czynnie uczestniczyć w kulturze, GOK stwarza szereg możliwości udziału w festynach, konkursach, wycieczkach i zabawach adresowanych do wszystkich mieszkańców.

Źródło: Materiał własny, Budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Łoniowie, 2016r.

Ośrodek posiada świetlice w Chodkowie Starym, Sulisławicach i Świnarach Starych. Siedziby świetlic znajdują się w remizach ochotniczej straży pożarnej, a ich działalność oparta jest na programie pracy Gminnego Ośrodka Kultury. Do głównych zadań realizowanych przez świetlice należy m.in.: rozpoznawanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych środowiska, nawiązywanie współpracy z organizacjami społecznymi, sportowymi, młodzieżowymi oraz parafiami działającymi na terenie danej miejscowości, pozyskiwanie mieszkańców do aktywnego współtworzenia dóbr kultury oraz wartości chrześcijańskich, prowadzenie edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz zagospodarowanie ich czasu wolnego, a także prowadzenie profilaktyki antyalkoholowej i propagowanie właściwych wzorców zachowań. Warto dodać, że w sierpniu 2014 roku otwarto, nowo wybudowaną ze środków unijnych, świetlicę wiejską w Skrzypaczowicach.

Wernisaż wystawy prac artystycznych, październik 2016, Źródło: www.gokloniow.pl

Jak się szacuje ofertą Gminnego Ośrodka Kultury, który zatrudnia 14 pracowników, objętych jest 1.200 osób. Placówka jest organizatorem m.in. letniego wypoczynku dla dzieci z terenu gminy, zapewnia także ciekawe zajęcia podczas ferii zimowych. W stałej ofercie Ośrodka znajdują się zajęcia dla dzieci i młodzieży, m.in. nauka gry na instrumentach klawiszowych, nauka tańca nowoczesnego, zajęcia plastyczne i aerobik. Od 2002 roku przy Ośrodku działa Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Łoniowianie”. Od wielu lat w GOK-u odbywają się występy artystyczne przy okazji świąt kościelnych, np. Przegląd Pieśni Wielkopostnych pod hasłem „Pozwól Mi Twe Męki Śpiewać” oraz Gminne Spotkanie Wielkanocne i Wieczory Kolęd, a także organizowane są wystawy okolicznościowe i wernisaże. Na terenie gminy Łonów odbywa się wiele imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych, których organizatorami są zarówno władze gminy, jak i lokalnie działające organizacje, m.in. Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świnarach Starych i Koło Gospodyń Wiejskich w Trzebiesławicach. Do ważniejszych wydarzeń w gminie należą „Dożynki gminy Łonów”, impreza plenerowa „Gmina Łonów – Łączymy pokolenia”, a także znany i lubiany festyn rekreacyjno-kulturalny „Pierogarnia” – impreza integracyjna, organizowana przez Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świnarach Starych, w której biorą udział przedstawiciele sołectw z gminy Łonów pokazując kunszt lepienia pierogów. Gminna Biblioteka Publiczna w Łoniowie zajmuje się zaspokajaniem i rozwijaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz upowszechnianiem wiedzy i rozwijaniem kultury. Do jej podstawowych zadań należy: gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie ich na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzowanie książki i czytelnictwa, współpraca z innymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

Biblioteka oferuje literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, czasopisma oraz dostęp do sieci Internet. W 2014 roku placówka posiadała 356 zarejestrowanych czytelników, obsługą których zajmowało się 3 pracowników.

Działalność w zakresie sportu i rekreacji w gminie prowadzą dwa kluby sportowe:

- **Gminny Klub Sportowy w Świnarach oraz**
- **Gminny Klub Sportowy AGRICOLA Łonów.**

Podstawową bazę sportową stanowią będące do dyspozycji ww. klubów dwa stadiony sportowe w Łoniowie i Świnarach, a także boiska przyszkolne. Do najpopularniejszych imprez sportowych organizowanych w gminie należą halowe turnieje piłki nożnej i turnieje tenisa stołowego. Głównym

organizatorem imprez sportowych, które odbywają się pod hasłem „Sport przeciw nałogom”, jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie.

Wykaz obiektów sportowo – rekreacyjnych funkcjonujących na terenie Gminy Łonów:

L.p.	OBIEKT
1.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkół w Łoniowie
2.	Boisko Szkolne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Gieraszowicach
3.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie” w Sulisławicach
4.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkoły i Przedszkola im. Jana Pawła II w Świnarach Starych (Orlik)
5.	Boisko Szkolne przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Łążku
6.	Stadion Sportowy w Łoniowie
7.	Stadion Sportowy w Świnarach

TURYSTYKA

Gminę Łonów charakteryzuje malownicze położenie, różnorodność form rzeźby terenu i łagodny klimat, a także zabytki kultury materialnej, co stwarza doskonałe warunki do rozwoju turystyki. Gmina leży na trasie Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego, który określa najciekawsze obiekty w powiecie. Na jej terenie, w ramach przedsięwzięcia pn. „Szlak Jabłkowy”, można m.in. zwiedzić dwa sady jabłkowe w Suliszowie i Chodkowie Starym oraz Muzeum Regionalne, Galerię Sztuki Wzgardzonej i Zapomnianej w Świnarach Starych.

Źródło: www.loniow.pl

Sandomierski Szlak Jabłkowy skupia gospodarstwa agroturystyczne, pensjonaty oraz ośrodki szkoleniowo – wypoczynkowe, które mogą zaoferować nie tylko pobyt w ciekawym zakątku Polski, ale także uatrakcyjnić go propozycjami innowacyjnych tras, wiodących przez najciekawsze, najbardziej malownicze i atrakcyjne miejsca powiatu sandomierskiego. Gospodarze proponują nie tylko nocleg, ale również wyżywienie, poczęstunek, organizację szkoleń, spotkań rodzinnych i biznesowych oraz imprez okolicznościowych. Oferta dostosowana jest zarówno dla turystów, osób odwiedzających rodzinne strony i najbliższych, uczestników szkoleń, jak i dla okresowo zamieszkujących.

OPIEKA ZDROWOTNA

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych było 5 prywatnych praktyk lekarskich oraz działały 2 apteki. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

L.P.	PLACÓWKA	ADRES
1.	Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
2.	Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach	Sulisławice 114, 27-670 Łoniów
3.	Stomatolog Sulisławice	Sulisławice 114, 27-670 Łoniów
4.	Stomatolog Łoniów, Barbara Śmiłowska	Łoniów 81, 27-670 Łoniów
5.	Stomatolog Łoniów	Łoniów 87, 27-670 Łoniów
6.	Stomatolog Świniary Stare	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
7.	Gabinet Ginekologiczny Łoniów, Mariusz Śmiłowski	Łoniów 81, 27- 670 Łoniów
8.	Apteka Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
9.	„Rodzinny” Punkt Apteczny Sulisławice	Sulisławice 78, 27-670 Łoniów

W 2014 roku w Mig-Med Sp. z o.o. Podmiocie Leczniczym „Zdrowie” w Świniarach Starych zatrudnionych było 2 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, w tym lekarz rodzinny i lekarz pediatra, lekarz stomatolog oraz 3 pielęgniarki, w tym 2 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 1 pielęgniarka środowiskowa nauczania początkowego. Z kolei w Niepublicznym Zakładzie Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach zatrudnionych było 2 lekarzy oraz 3 pielęgniarki, w tym 2 pielęgniarki środowiskowe. Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu (ul. Schinżla 13, 27-600 Sandomierz), który dysponuje 469 łóżkami szpitalnymi, 14 łóžeczkami noworodkowymi oraz 6 inkubatorami na 24 oddziałach (m.in. chirurgicznym, kardiologicznym, pediatrycznym, psychiatrycznym, nefrologicznym, medycyny paliatywnej). Dodatkowe 52 miejsca znajdują się na oddziałach dziennych. Placówka wykonuje także wysoko specjalistyczne badania, m.in.: rezonans magnetyczny, tomografię komputerową, USG, RTG, endoskopowe, diagnostyczne laparaskopowe, diagnostyczne kardiologiczne oraz zapewnia szeroki zakres zabiegów rehabilitacyjnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2012 roku wyniosła 27.761, rok później 32.915, a w 2014 roku 34.522. Jednocześnie systematycznie rosła liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2012 roku wyniosła 29.373, rok później 37.824, a w 2014 roku 40.622. Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach.

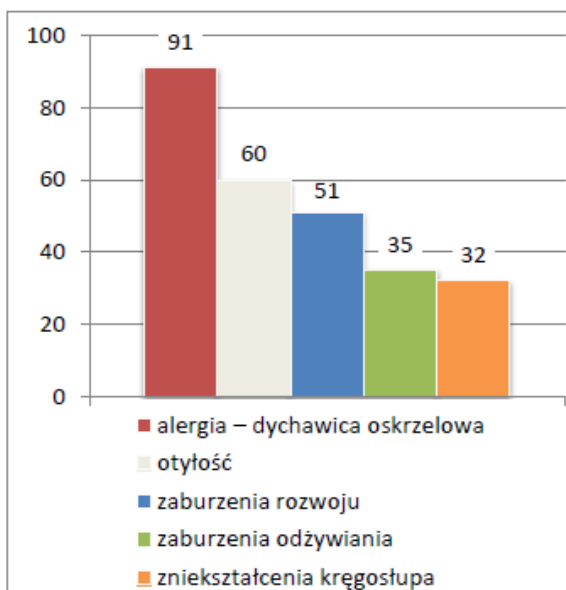
Wynika z nich, że w 2014 roku najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były:

- alergia – dychawica oskrzelowa (91 osób),
- otyłość (60),
- zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (51),
- zaburzenia odżywiania (35),
- zniekształcenia kręgosłupa (32),
- niedokrwistości, alergie skórne (po 21),
- choroby układu moczowego (17),
- alergie pokarmowe (16) i choroby tarczycy (10).

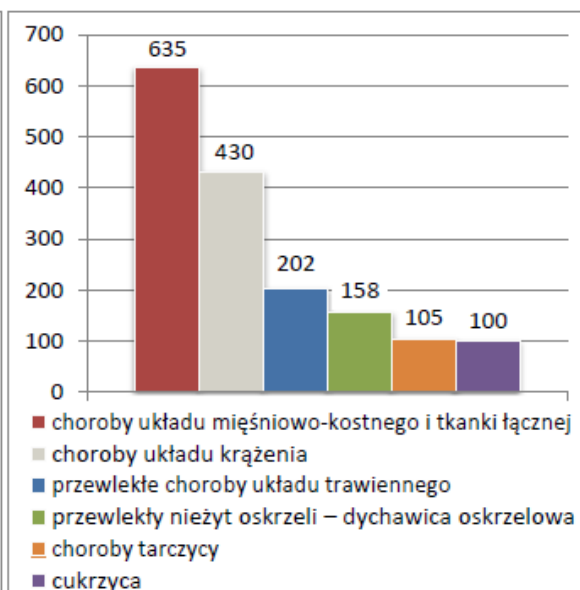
Z kolei u osób dorosłych (brak danych w tym zakresie z Mig-Med Sp. z o.o. Podmiotu Leczniczego „Zdrowie” w Świnarach Starych) najczęściej odnotowywano choroby układu mięśniowo kostnego i tkanki łącznej (635 osób), choroby układu krążenia (430), przewlekłe choroby układu trawiennego (202), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (158), choroby tarczycy (105), cukrzycę (100), choroby obwodowego układu nerwowego (68), niedokrwistość (63) oraz nowotwory (42).

Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w Mig-Med Sp. z o.o. Podmiocie Lecznicznym „Zdrowie” w Świnarach Starych wynosiła 3.150, w tym 700 dzieci i 2.450 osób dorosłych. Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2014 roku

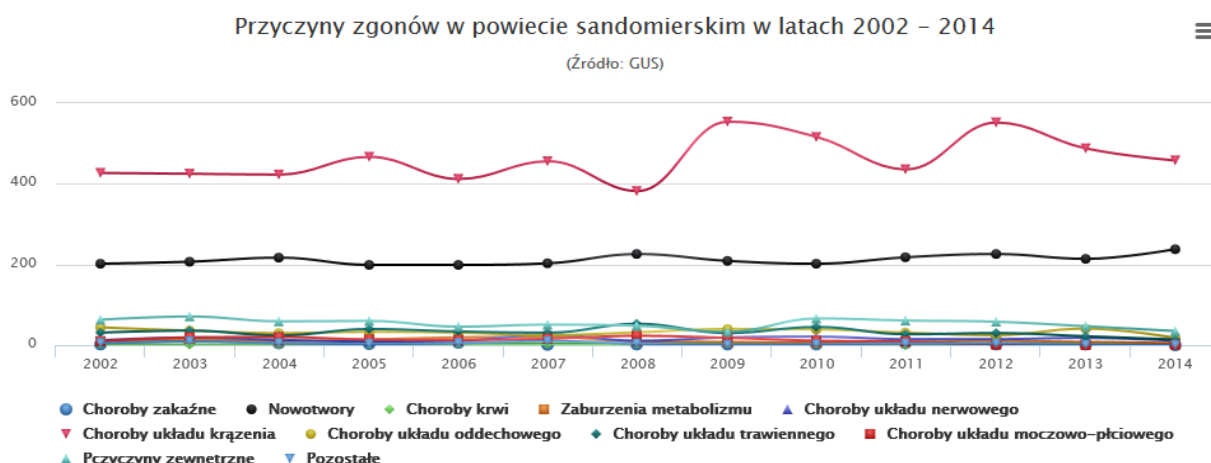

Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2014 roku

Źródło danych: MIG-MED Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świnarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulistawicach.

Zgodnie z danymi opublikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, w 2014 r. najczęstszą przyczyną zgonów w powiecie sandomierskim były choroby układu krążenia (458 osób) oraz nowotwory (238 osób). Zarejestrowana liczba zgonów przy pozostałych schorzeniach, typu choroby układu oddechowego, trawiennego czy nerwowego wynosiła odpowiednio: 18,14 i 11. Poniżej wykres przedstawiający jak wygląda sytuacja na terenie powiatu na przestrzeni lat 2002 – 2014 w kontekście przyczyn zgonów lokalnej ludności.

Źródło: www.polskawliczbach.pl/Loniow

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Łoniów wykonuje **Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie**. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W 2014 roku kadre Ośrodka stanowiło 9 osób, w tym kierownik i 5 pracowników socjalnych (1 pracownik socjalny był zatrudniony w ramach projektu systemowego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego). W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.505 mieszkańców gminy. Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 4.925.472 zł w 2012 r. do 5.468.428 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, na składki na ubezpieczenie zdrowotne, na zasiłki stałe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, utrzymanie Ośrodka, na realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz rządowego

programu wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

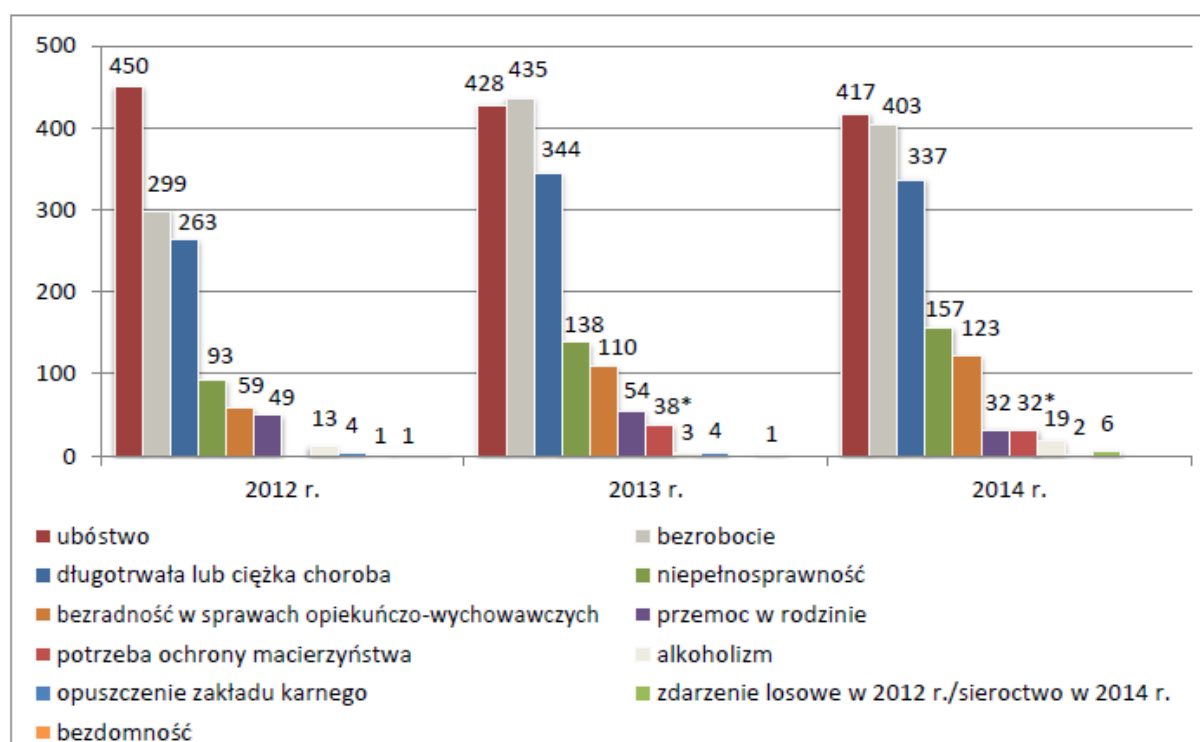
rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	2.000	2.000	2.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	103.386	105.395	114.039
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	55.498	54.492	29.869
ośrodki wsparcia	13.862	15.416	3.827
rodziny zastępcze	0	3.334	10.370
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	16.200	27.039
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.416.787	3.332.942	3.642.495
składki na ubezpieczenia zdrowotne	38.622	45.573	56.328
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	133.680	154.874	143.688
dodatki mieszkaniowe	0	918	0
zasiłki stałe	215.306	277.611	305.203
Ośrodek Pomocy Społecznej	309.077	347.333	364.506
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	4.827	21.657	28.857
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, rządowy program dla rodzin wielodzietnych, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, roboty publiczne	393.201	453.000	482.100
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pomoc materialna dla uczniów	130.039	188.196	127.378
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej –realizacja projektu „Aktywni przeciw wykluczeniu”	109.187	145.928	130.729
ogółem	4.925.472	5.164.869	5.468.428
w tym w budżecie OPS-u	4.690.047	4.868.360	5.225.011

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016 – 2020.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (768 w 2012 r., 821 w 2013 r. i 804 w 2014 r.). Jednocześnie w 2014 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, znacznie zmniejszyła się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (1.627 w 2012 r., 1.643 w 2013 r., 1.527 w 2014 r.). Wpływ na wzrost w 2013 roku liczby beneficjentów mogło mieć podwyższenie od 1 października 2012 roku kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także ubożenie mieszkańców gminy będące m.in. efektem bezrobocia oraz dziedziczenia ubóstwa. Uwagę zwracała również utrzymująca się na bardzo

wysokim poziomie liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w gminie, czyli osób, które były objęte wsparciem przynajmniej przez 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat (715 w 2012 r., 742 w 2013 r., 735 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, wynosił ponad 90% (93,1% w 2012 r., 90,4% w 2013 r., 91,4% w 2014 r.). W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, był znaczny. W latach 2012-2013 wyniósł on 21,7%, a w 2014 roku 20,3%. W okresie 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (889 w 2012 r., 980 w 2013 r., 907 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, zmniejszała się z roku na rok (z 738 w 2012 r. do 620 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2012-2014 najliczniejsze grupę stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem a także długotrwale lub ciężką chorobą. Dość liczne grono stanowiły również rodziny zmagające się z niepełnosprawnością oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016 – 2020.

W latach 2012-2014 z roku na rok zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu ubóstwa (z 450 w 2012 r. do 417 w 2014 r.). Jednocześnie w latach 2013-2014,

w porównaniu z 2012 roku, wyższa była liczba odbiorców pomocy społecznej dotkniętych bezrobociem (299 w 2012 r., 435 w 2013 r., 403 w 2014 r.) oraz długotrwłą lub ciężką chorobą (263 w 2012 r., 344 w 2013 r., 337 w 2014 r.). W analizowanym okresie systematycznie rosła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z powodu niepełnosprawności (z 93 w 2012 r. do 157 w 2014 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 59 w 2012 r. do 123 w 2014 r.). Uwagę zwracała stosunkowo duża liczba beneficjentów Ośrodka zmagających się z przemocą w rodzinie, która jednak spadła w 2014 roku (49 w 2012 r., 54 w 2013 r., 32 w 2014 r.), pojawienie się w latach 2013-2014 rodzin wymagających ochrony macierzyństwa, głównie z uwagi na wielodzietność (38 w 2013 r., 32 w 2014 r.) oraz znaczny wzrost w 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczby osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu alkoholizmu (13 w 2012 r., 3 w 2013 r., 19 w 2014 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter:

- pieniężny (np. zasiłek stały, okresowy lub celowy),
- niepieniężny (np. posiłek, schronienie, ubranie)
- usługowy (np. usługi opiekuńcze, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne).

W latach 2013-2014 OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 1 asystenta rodziny (część środków finansowych przeznaczonych na ten cel pochodziła z dotacji celowej otrzymanej w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej), który miał pod opieką po 7 rodzin w każdym roku. Ośrodek partycypował także w kosztach utrzymania 1 dziecka z gminy w pieczy zastępczej (w Domu Dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie), a poniesiony z tego tytułu wydatek wyniósł 3.334 zł w 2013 roku i 10.370 zł rok później.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Łonów, obok Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują także:

- **Domy dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie oraz**
- **Dom Pomocy Społecznej w Skwirzowej.**

Domy dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie, źródło: www.polloniow.republika.pl

Poniżej, zakres oferowanych usług i odbiorców instytucji wsparcia w gminie Łoniów:

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dom Pomocy Społecznej „Sadyba” w Skwirzowej, Skwirzowa 38, 27-670 Łoniów. Podmiot prowadzący: Fundacja Sadyba (za pozwoleniem Wojewody Świętokrzyskiego).	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka. Kategoria klienta: osoby wymagające opieki z uwagi na wiek, choroby lub niepełnosprawność, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania.
Domy dla dzieci i młodzieży w Łoniowie, Łoniów 151, 27-670 Łoniów. Podmiot prowadzący: Powiat sandomierski.	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza, innowacyjna forma opieki zastępczej, opieka psychologiczna, logopedyczna i pedagogiczna. Kategoria klienta: dzieci i młodzież pobawione opieki rodzicielskiej.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016 – 2020.

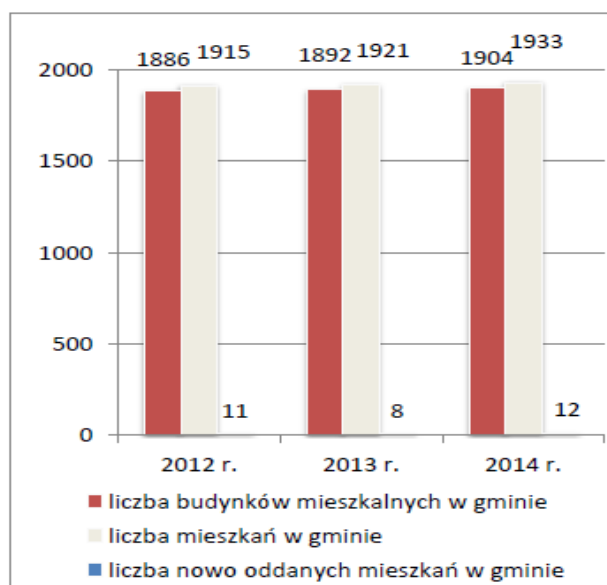
Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą, m.in.:

- ❖ Dom Pomocy Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- ❖ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo-Lecniczy Hospicjum Ojca Pio w Tarnobrzegu,
- ❖ Środowiskowy Dom Samopomocy Fundacji La Zebra w Krzcinie,
- ❖ Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach,
- ❖ Schronisko dla bezdomnych mężczyzn Caritas Diecezji Sandomierskiej w Sandomierzu,

W latach 2012-2014 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych ulegała wahaniom (301 w 2012 r., 324 w 2013 r., 221 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 130.039 zł w 2012 roku, 188.196 zł w 2013 roku oraz 127.378 zł w 2014 roku.

MIESZKALNICTWO

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Łoniów zwiększała się z roku na rok (z 1.915 w 2012 r. do 1.933 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Łoniów wynika, że liczba mieszkań będących w zasobach gminy była niewielka (6 w 2012 r., 4 w 2013 r., 6 w 2014 r.). Nie było wśród nich lokali socjalnych. W 2012 roku żaden mieszkaniec gminy nie złożył wniosku o mieszkanie komunalne z zasobów gminy, rok później liczba osób oczekujących na takie mieszkanie wyniosła 4, a w 2014 roku 2. Nie było natomiast osób oczekujących na mieszkania socjalne. Warto również dodać, że w analizowanym okresie nie zapadły dotyczące mieszkańców gminy wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego. W kolejnych latach liczba nowo oddanych mieszkań w gminie wynosiła: 11 w 2012 r., 8 w 2013 r. i 12 w 2014 r. Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 65 i 1.525 m² w 2012 roku, 51 i 1.345m² w 2013 roku oraz 67 i 1.631 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016 – 2020.

Zgodnie z danymi GUS w 2015 r. w Gminie Łoniów oddano do użytkowania 10 nieruchomości, co w porównaniu do poprzedniego roku odznaczało się niewielkim spadkiem (12) oraz nieznacznym wzrostem w stosunku do roku 2013, kiedy to liczba ta wynosiła 8. Poniżej, wykres obrazujący wahania w liczbie mieszkań oddanych do użytkowania w Gminie Łoniów na przestrzeni lat 2008 – 2015. Mieszkanie w tym statystycznym kontekście rozumiane jest zarówno jako lokal mieszkalny jak i dom. Wszystkie 10 mieszkań w 2015 r. miało przeznaczenie na użytek własny, żadne z nich nie było na sprzedaż lub wynajem.

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gm.Loniow

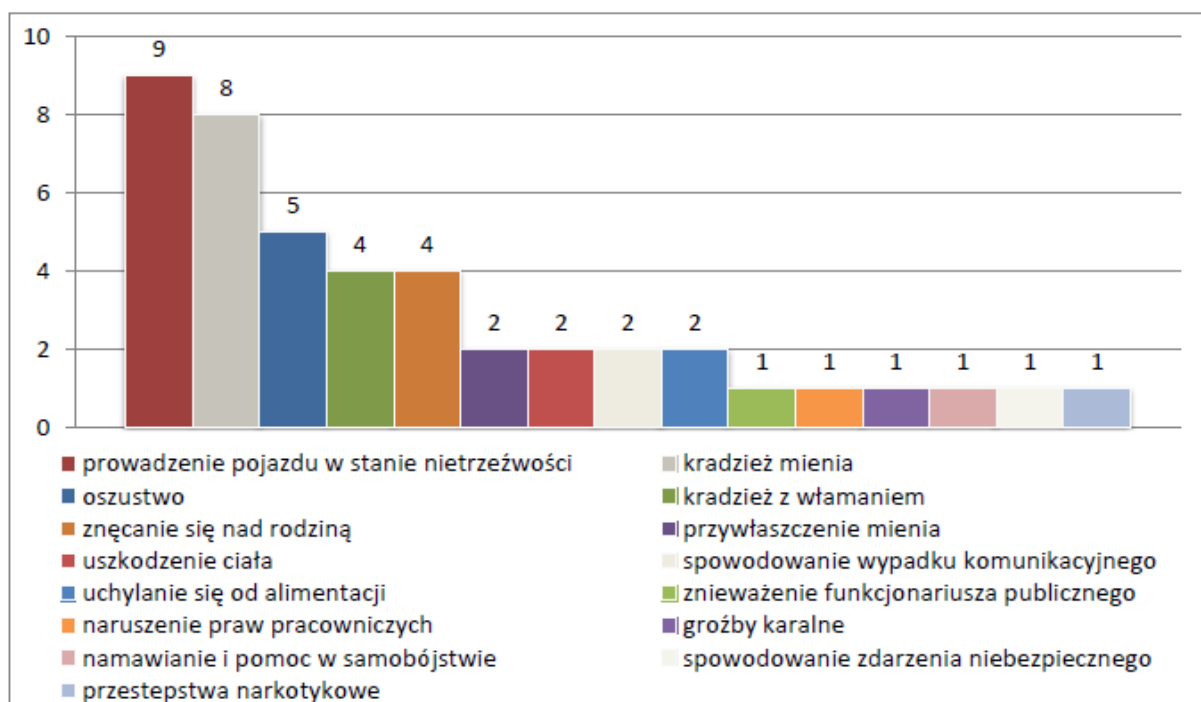
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 94,9% mieszkań. Ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 85,6 i 83,3% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 71,5% mieszkań. Z kolei do gazu sieciowego podłączone było 23,1% mieszkań. Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Urząd Gminy Łoniów. W latach 2012- 2014 z prawa do dodatku mieszkaniowego skorzystało tylko 1 gospodarstwo domowe (w 2013 r.), któremu przyznano 6 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 918 zł. Gospodarstwo te nie otrzymywało dodatku energetycznego. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy

oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu. Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja. Według danych Komisariatu Policji w Koprzywnicy, w 2014 roku na terenie gminy Łoniów odnotowano łącznie 44 przestępstwa, w przypadku których ujawniono 32 sprawców (najmłodszy sprawca miał 17-19 lat, a najstarszy 82 lata). Wśród przestępstw dominowały przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (9 czynów), kradzieże mienia (8) i oszustwa (5). Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku oraz ujawnionych sprawców przedstawia poniższy wykres i poniższa tabela:

Przestępstwa popełnione na terenie Gminy Łoniów w 2014 r.

Dane: Komisariat Policji w Koprzywnicy

W tabeli poniżej struktura wiekowa sprawców przestępstw dokonanych na terenie gminy Łoniów w 2014 r.:

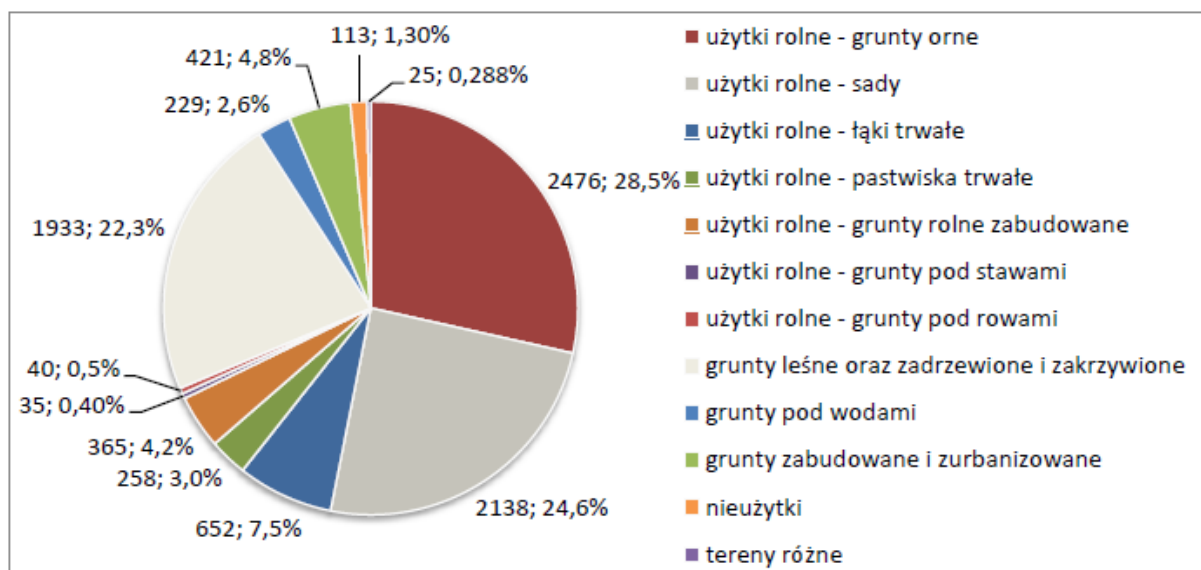
kategoria przestępstwa	liczba sprawców	wiek sprawców
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	9	od 18 do 65 lat
kradzież mienia	7	18, 20, 21, 25, 26, 31, 40 lat
oszustwo	1	36 lat
kradzież z włamaniem	1	51 lat
znęcanie się nad rodziną	2	42, 82 lata
przywłaszczenie mienia	1	21 lat
uszkodzenie ciała	1	48 lat
spowodowanie wypadku komunikacyjnego	2	19, 31 lat
uchylanie się od alimentacji	2	40, 44 lata
znieważenie funkcjonariusza publicznego	2	22, 24 lata
groźby karalne	1	40 lat
przestępstwa narkotykowe	3	17, 18, 24 lata

Dane: Komisariat Policji w Koprzywnicy

3.5. Strefa gospodarcza

Gmina Łoniów jest gminą o charakterze zdecydowanie rolniczym. W strukturze gruntów przeważają użytki rolne (68,7%), wśród których najwięcej jest gruntów ornych (41,5%) i sadów (35,8%). Znaczny jest także udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (22,3%).

Poniżej wykaz struktury gruntów na terenie Gminy Łoniów w 2014 r.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2016 – 2020.

Na większości obszaru gminy przeważają gleby urodzajne – ok. 34% gruntów ornych zajmują gleby klasy III, a 23% klas I i II. Najwyższą przydatność dla produkcji rolnej posiadają gleby położone w dwóch kompleksach fizjograficzno-glebowych: w dolinach Wisły i Koprzywianki oraz na wysoczyźnie, od miejscowości Krowia Góra poprzez Łonów, Ruszczę, Płaszczynę Wieś, Sulisławice do Wojcieszyc. Dzięki bardzo dobrym właściwościom fizycznym gleby tych kompleksów nadają się pod wszystkie uprawy. Największe areale słabych gruntów ornych (ok. 14%) znajdują się we wsiach: Świniary, Skwirzowa, Suliszów, Zawidza, Ruszcza Kolonia i Jasienica. Gmina Łonów leży w obszarze intensywnego rozwoju sadownictwa i rolnictwa. Przez Łonów przebiega tzw. Sandomierski Szlak Jabłkowy, a poważną pozycję w produkcji roślinnej zajmuje także uprawa warzyw oraz truskawek.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 1.530 gospodarstw rolnych, w tym 1.502 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Wśród nich było 330 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 965 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 178 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 20 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 9 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej. W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowały się 662 gospodarstwa rolne spośród 795 trudniących się uprawą) i ziemniaki (421). Ponadto uprawiano warzywa gruntowe (99), uprawy przemysłowe (18), buraki cukrowe (11) oraz rośliny strączkowe jadalne z przeznaczeniem na ziarno (3). W 1.060 gospodarstwach rolnych prowadzono sady, a 250 gospodarstw posiadało ogrody przydomowe. Produkcja zwierzęca nie stanowiła istotnego kierunku w produkcji rolnej na terenie gminy. Mimo to pogłowie zwierząt gospodarskich utrzymywało się na średnim poziomie krajowym. Hodowlą bydła zajmowało się 175 gospodarstw, a trzodę chlewną

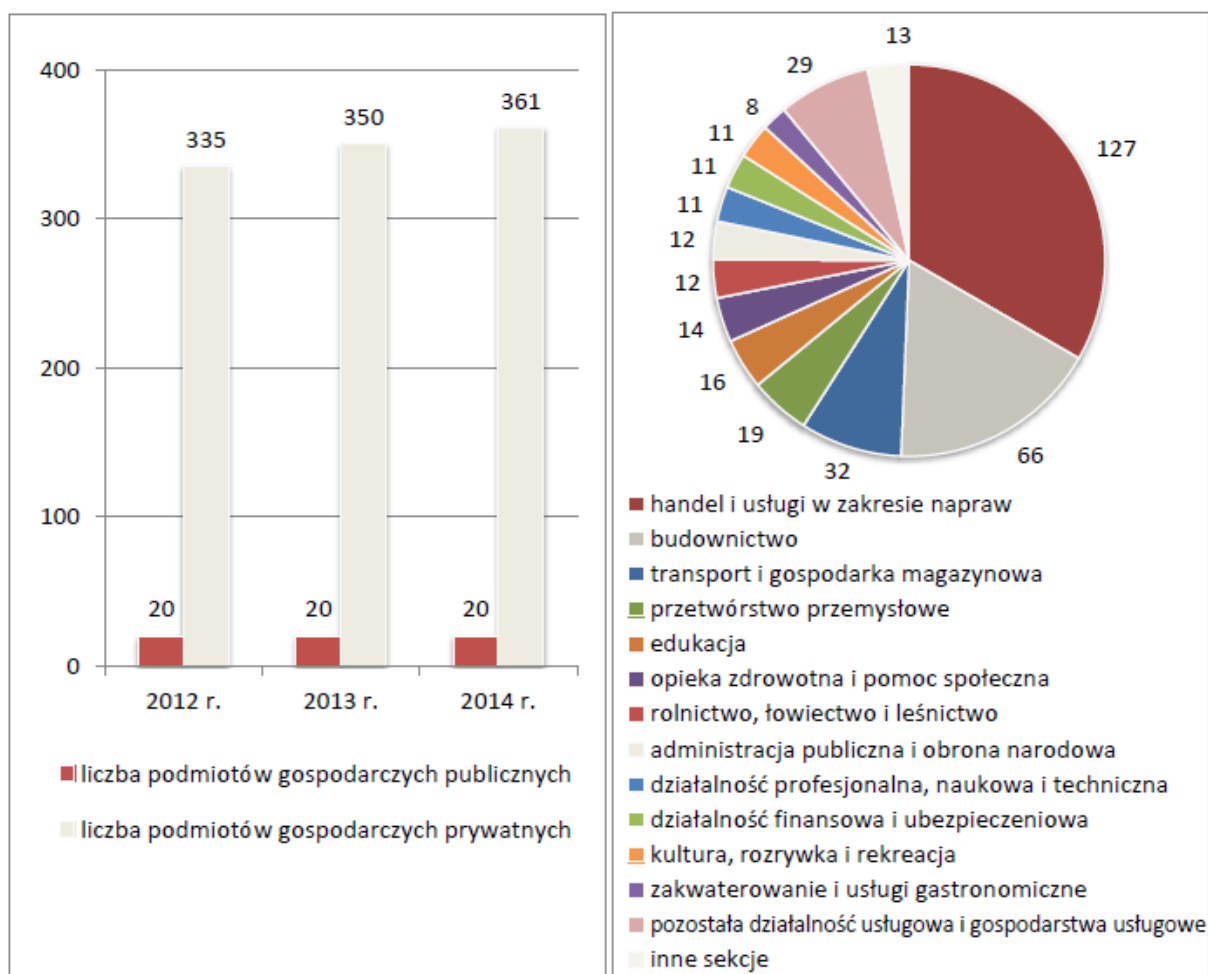
utrzymywały 142 gospodarstwa. W gospodarstwach utrzymujących zwierzęta gospodarskie hodowano także znaczne ilości drobiu (21.264 sztuki w 615 gospodarstwach). Na obliczu gminy trwałe piętno odcisnął przemysł siarkowy. Przez lata (intensywnie wydobycie siarki odbywało się w latach 60-tych i 70-tych ubiegłego wieku) zapewniał on pracującym w nim mieszkańcom pracę i dobre zarobki. Obecnie, po ograniczeniu wydobycia i likwidacji niektórych kopalń, władze gminy borykają się z problemem usuwania skutków ich

działania. Wyrobisko kopalni Piaseczno nie tylko zniekształca miejscowy pejzaż, ale także stanowi źródło emisji szkodliwych dla środowiska substancji. Zakończenie trwającej obecnie rekultywacji wyrobiska pozwoli na stworzenie na tym terenie, w oparciu o powstały sztuczny zbiornik wodny, warunków do rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 355 w 2012 r. do 381 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (335 w 2012 r., 350 w 2013 r., 361 w 2014 r.). Dominującym rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej w gminie był handel i usługi w zakresie napraw (127 podmiotów). Znaczna liczba podmiotów trudniła się także budownictwem (66) oraz transportem i gospodarką magazynową (32). Z uwagi na rolniczy charakter gminy szczególne znaczenie mają podmioty działające w obszarze obsługi produkcji rolnej, które trudnią się skupem, magazynowaniem i przetwarzaniem płodów rolnych, naprawą sprzętu rolniczego, mechanizacją i chemizacją rolnictwa.

W tabelach poniżej liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Łoniów w latach 2012-2014 oraz podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 r. – zgodnie z danymi opublikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016 – 2020.

Liczba działalności gospodarczych figurujących w CEIDG w poszczególnych sołectwach gminy Łoniów	
Bazów	3
Bogoria	13
Chodków Nowy	5
Chodków Stary	1
Gągolin	6
Gieraszwice	1
Jasienica	18
Jeziory	4
Kępa Nagnajewska	0

Krowia Góra	4
Królewice	0
Łązek	4
Łonów	28
Łonów-Kolonia	12
Otoka	3
Piasieczno	4
Przewłoka	3
Ruszcza Płaszczynna	8
Ruszcza Kolonia	2
Skrzypaczowice	7
Skwirzowa	3
Sulisławice	22
Suliszów	5
Świniary Nowe	18
Świniary Stare	22
Trzebieszawice	3
Wnorów	9
Wojcieszyce	4
Wólka Gieraszkowska	1
Zawidza	7
Razem	220

Źródło: CEIDG

BEZROBOCIE

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Łonów ulegała nieznacznym wahaniom (569 w 2012 roku, 586 w 2013 r., 575 w 2014 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują one osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, osób pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób),

na uwagę zasługuje duży i rosnący w tym gronie udział kobiet (64,7% w 2012 r., 64,5% w 2013 r., 66,1% w 2014 r.). Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu wynika, że w 2014 roku liczba osób bezrobotnych w gminie Łoniów była znacznie niższa niż w latach 2012-2013 (437 w 2012 r., 459 w 2013 r., 360 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy w 2012 i 2014 roku większość stanowili mężczyźni (51,9% w 2012 r., 50,5% w 2014 r.), a w 2013 roku kobiety (53,8%).

W 2014 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniósł 9,4%, rok później osiągnął poziom 9,8%, a w 2014 roku spadł do 7,8%.

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Łoniów – według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu.

Lp	Rok	Liczba osób zarejestrowanych w PUP ogółem	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
1	2013	453	247	206
2	2014	360	178	182
3	2015	295	144	151

Znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 i 2015 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej. W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie sandomierskim była niższa niż w województwie świętokrzyskim i w kraju.

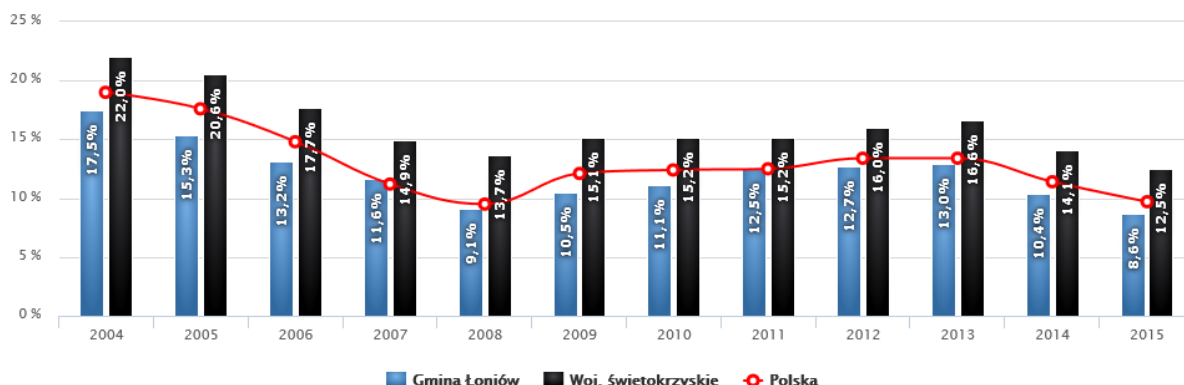
Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (130 osób), 18-24 lata (76 osób) i 35-44 lata (75 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (łącznie 151 osób), osoby bez stażu pracy (107 osób) oraz ze stażem pracy od roku do 5 lat (87 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (113 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (99 osób). Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (62,3%), pozostających bez pracy długotrwale, 12 miesięcy i więcej (61,6%), bez stażu pracy (60,7%) oraz ze stażem pracy do roku (55,1%), a także osób z wykształceniem wyższym (80,3%) i średnim ogólnokształcącym (60,9%).

Bezrobocie rejestrowane w gminie Łoniów wynosiło w 2015 roku 8,6% (9,3% wśród kobiet i 8,1% wśród mężczyzn).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Łoniów wynosi 3 665,14 PLN, co odpowiada 88.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Łoniów w latach 2004 – 2015

(Źródło: GUS)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Mieszkańców gminy Łoniów cechuje dość niska przedsiębiorczość, a problem bezrobocia jest zauważalny i istotny. Jego skutki łagodzą nieco wspólne inicjatywy samorządu gminy i organizacji pozarządowych, które mogą prowadzić do rozwiązania problemu bezrobocia w gminie. Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na potrzebę dalszego pobudzania przedsiębiorczości i tworzenia sprzyjającego klimatu dla nowych inwestycji oraz usprawnienie procesu aktywizacji bezrobotnych. Tym ostatnim należy dać możliwość podjęcia pierwszej pracy, zdobycia nowych umiejętności zawodowych czy przekwalifikowania się, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń odpowiadających na aktualne potrzeby lokalnego rynku pracy.

3.6. Wnioski z konsultacji społecznych

W ramach prac nad tworzeniem dokumentu Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice, przyjęto założenie, że jeśli chodzi o wyciąganie wniosków z diagnozy i prognozowanie możliwych w przyszłości zmian to jest to po części zadaniem eksperckim, lecz już zdiagnozowanie obecnej sytuacji, a zwłaszcza sprecyzowanie potrzeb, jest przede wszystkim zadaniem lokalnej społeczności. Wybór takiej optyki pozwoli na zbudowanie odpowiedniej strategii działań uwzględniających oczekiwania mieszkańców. Jednym z elementów diagnozy było badanie ankietowe, które przeprowadzono wśród losowo wybranych lokalnych mieszkańców Gminy Łoniów.

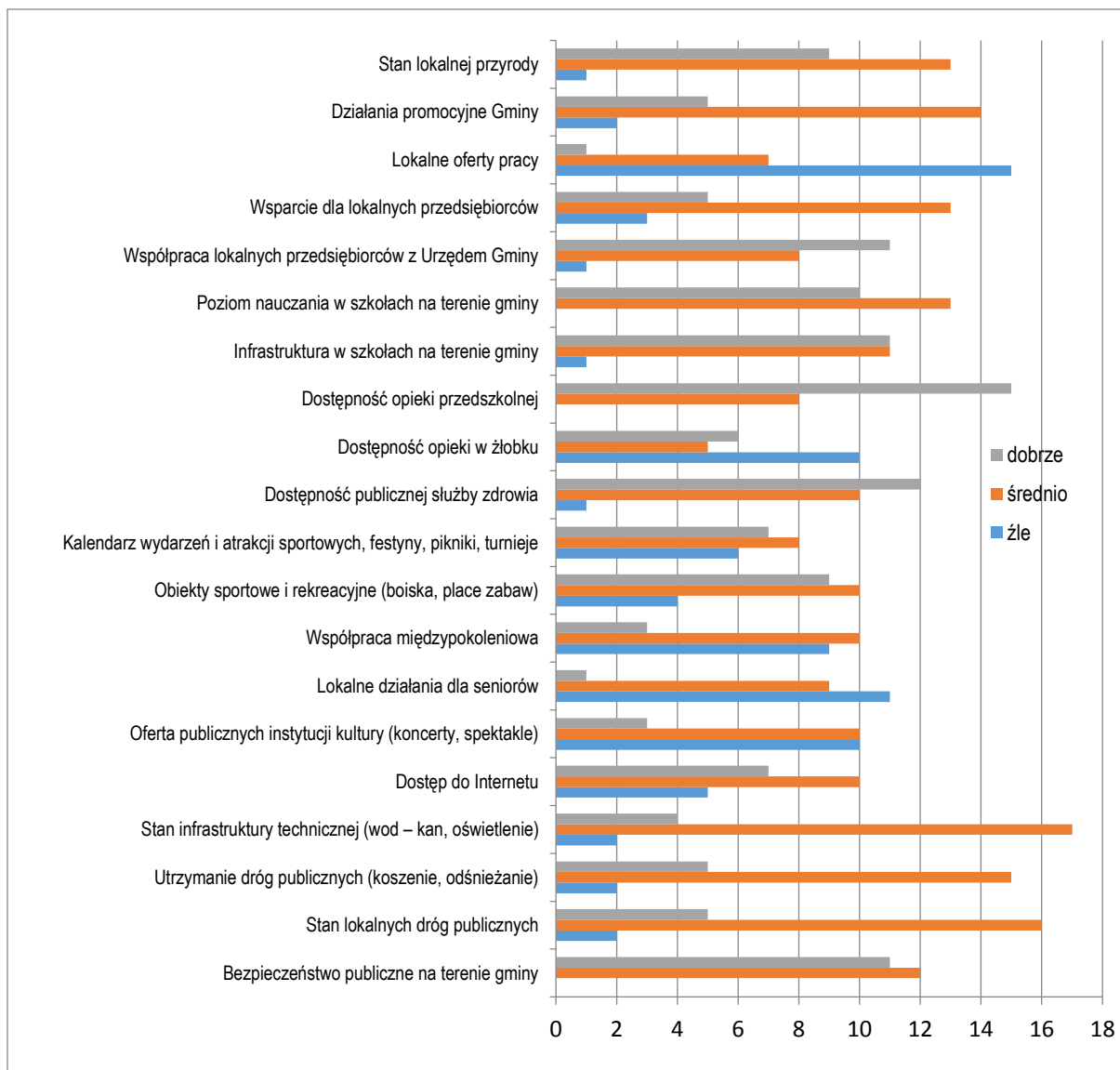
Badani mieli możliwość wypowiedzieć się w kluczowych dla dalszego rozwoju samorządu kwestiach. Ich ocenie poddane zostały warunki życia na terenie gminy uwzględniając m.in. inwestycje, edukację, przedsiębiorczość, stan infrastruktury, bezpieczeństwo publiczne, czy chociażby dostęp do Internetu lub

wydarzeń kulturalno - sportowych. Z analizowanych ankiet wynika, że najgorzej oceniona została sytuacja na rynku pracy, gdzie niemal każdy wypowiadający się wskazywał na brak lokalnych ofert zatrudnienia. Za kolejny słaby element respondenci uznali słabą aktywność w zakresie aktywizacji, wspierania i organizacji lokalnych działań skierowanych do osób starszych, mieszkających na terenie Gminy Łoniów. Na tle zebranych odpowiedzi niezadowalająco wypadła też dostępność miejsc w żłobkach oraz oferta publicznych instytucji kultury, m.in. wydarzenia takie jak koncerty czy spektakle.

Najlepiej zaś oceniana była kwestia związana z dostępnością miejsc w przedszkolach oraz dostępnością do usług publicznej służby zdrowia. Opinia ta dotyczy także zadowalającej współpracy pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami a Urzędem Gminy Łoniów oraz poziomu nauczania w szkołach funkcjonujących na terenie samorządu. Respondenci podkreślali również dobry stopień istniejącej infrastruktury i wyposażenia tych szkół, przedszkoli i obiektów sportowych (np. boiska, place zabaw). Dobrze oceniony został poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy, gdzie żaden z respondentów nie udzielił na to pytanie negatywnej odpowiedzi.

Natomiast wśród ocen o średnim poziomie zadowolenia znalazły się stan infrastruktury drogowej wraz z jednoczesnym utrzymaniem dróg publicznych, m.in. odśnieżanie dróg, malowanie, koszenie traw poboczy oraz stan infrastruktury technicznej, w głównej mierze system wodno – kanalizacyjny oraz oświetlenie dróg na terenie gminy. Działania promocyjne samorządu oraz stan lokalnej przyrody również zostały ocenione na poziomie średnim.

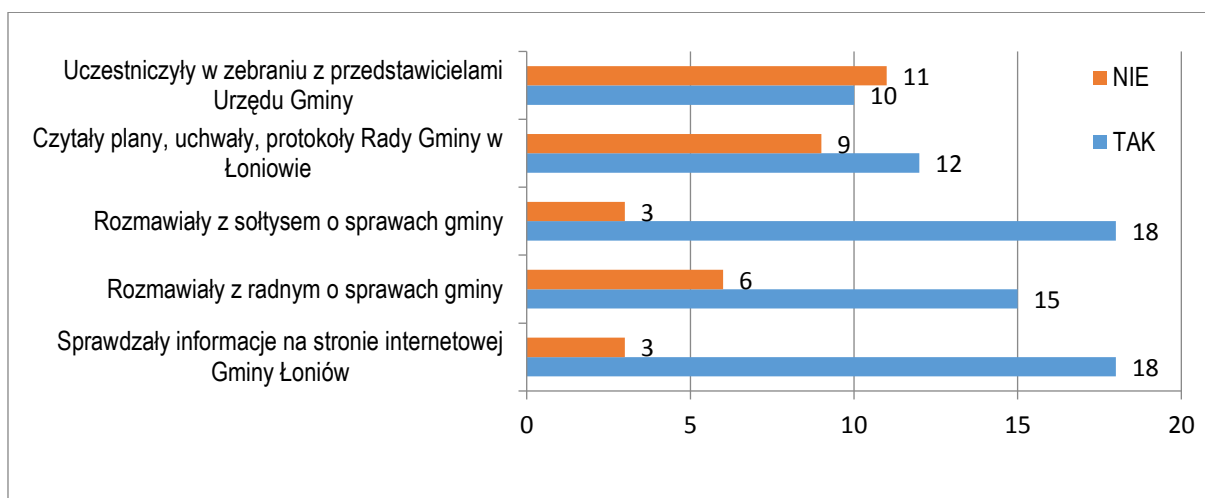
Pełny wykaz uzyskanych opinii na ww. kwestie poniżej na *Wykresie Nr 1*.

Wykres Nr 1 | Ocena warunków życia na terenie Gminy Łonów (woj. świętokrzyskie).

W dalszej części badania ankietowani zostali poproszeni o informację na temat poziomu aktywnego angażowania się w sprawy samorządu poprzez uczestnictwo w spotkaniach z przedstawicielami gminy, konsultacje, dyskusje z radnymi lub sołtysami, korzystanie z oficjalnej strony internetowej samorządu, czy też bieżącego zapoznawania się z dokumentacją urzędową, uchwałami, planami zagospodarowania przestrzennego czy protokołami Rady Gminy w Łonowie. Analizując zebrane dane okazuje się, że wzrasta poziom aktywności obywatelskiej, zainteresowania sprawami strictly samorządu wśród mieszkańców oraz świadomość, że mogą partycypować i wpływać na decyzje, które bezpośrednio ich dotyczą. W ostatnim półroczu chętnie włączali się oni w sprawy gminy bezpośrednio kontaktując się z reprezentantami samorządu, śledząc stronę internetową czy analizując dokumenty urzędowe. Słaby okazał się jednak udział mieszkańców w zebraniach, naradach z przedstawicielami Urzędu Gminy Łonów, gdzie ponad połowa ankietowanych wskazała przeczącą odpowiedź.

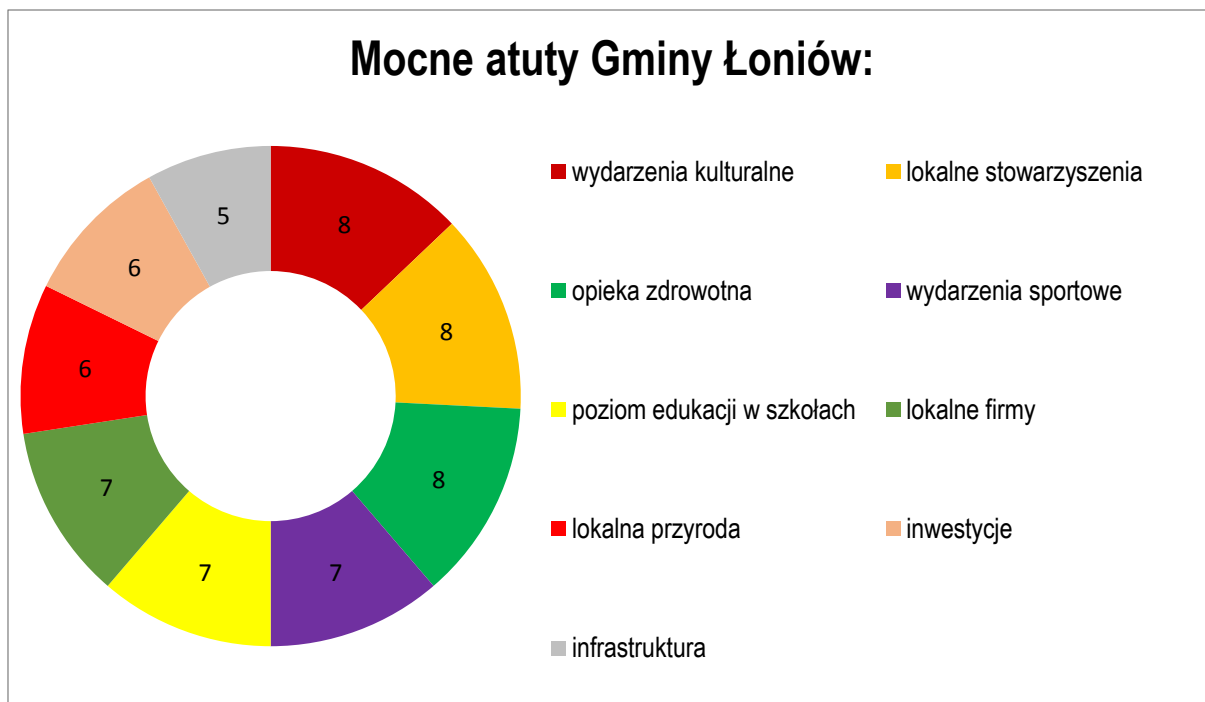
Poniżej na *Wykresie Nr 2* zaprezentowany został wynik z przeprowadzonych anonimowych ankiet w tym zakresie.

Wykres Nr 2 |Proszę wskazać czy w ciągu ostatniego półrocza zdarzyło się Pani/Panu i w jakiej formie interesować się sprawami gminy.

W celu zdiagnozowania mocnych stron Gminy Łoniów badani zostali poproszeni o wskazanie pięciu kluczowych ich zdaniem atutów, które stanowią o sile i potencjale samorządu. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi ankietowani wskazywali na organizowane wydarzenia kulturalne skierowane do lokalnych mieszkańców, opiekę zdrowotną oraz działalność i aktywność lokalnych stowarzyszeń. Pojawiały się również opinie, że istotnym atutem są organizowane wydarzenia sportowe (zawody, turnieje, itp.), dobry poziom nauczania w szkołach i opieki przedszkolnej, a także funkcjonowanie lokalnych firm. Znaczna część badanych uznała, że ważnym aspektem jest lokalna przyroda, która niewątpliwie podnosi atrakcyjność obszaru. Podkreślony został także zadowalający poziom infrastruktury w gminie oraz prowadzone inwestycje.

Na *Wykresie Nr 3* przedstawione jest zestawienie uzyskanych odpowiedzi w tym zakresie.

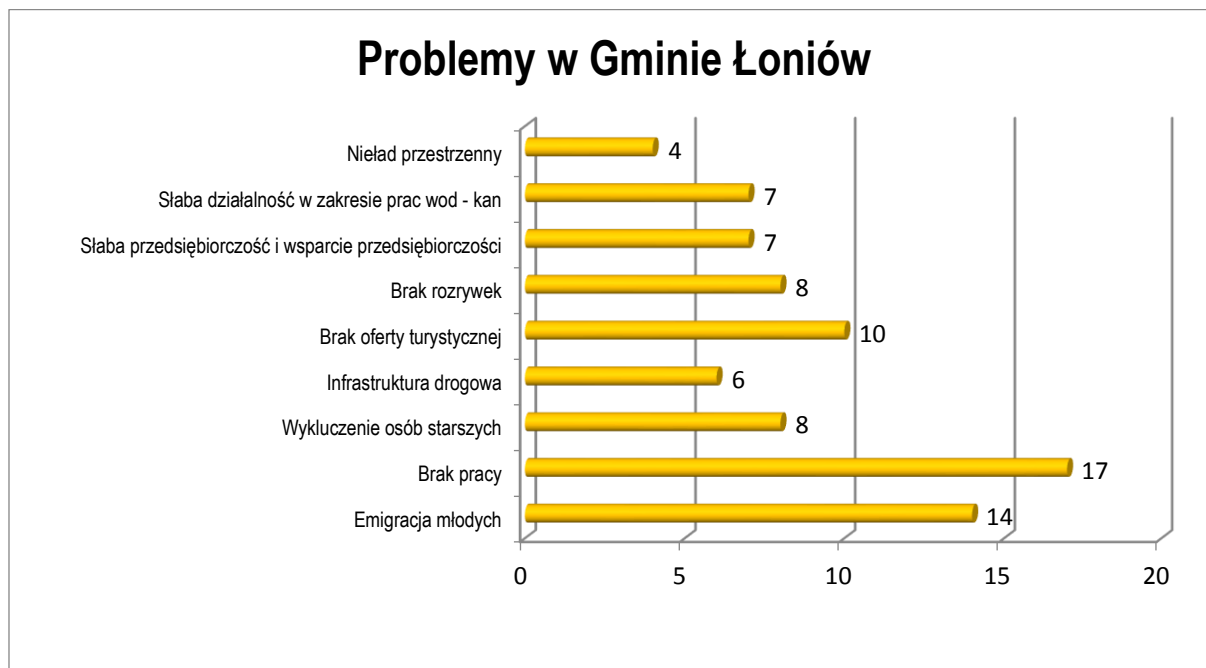

Wykres Nr 3 | Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć mocnych stron Gminy Łoniów.

Mieszkańcy gminy wskazywali jednocześnie pięć najpoważniejszych, ich zdaniem, problemów do rozwiązania w najbliższym czasie. Za najważniejsze zadania do realizacji uznano zwalczanie bezrobocia oraz przeciwdziałanie migracji osób młodych. Następnym słabym obszarem, który wymaga podjęcia działań zaradczych jest brak spójnej i atrakcyjnej oferty turystycznej, która skierowana byłaby nie tylko do samych mieszkańców, ale przede wszystkim dla odwiedzających, którzy chcieliby wybrać teren Gminy Łoniów jako miejsce destynacji turystycznej. Ponadto, część ankietowanych wyraźnie wskazywała na słaby zakres aktywności w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz niewystarczającą ilość atrakcji, miejsc rekreacji i rozrywek dla lokalnych mieszkańców, podkreślając zarówno potrzeby dzieci, młodzieży jak i seniorów. W dalszej kolejności wymieniane były niezadowolające wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości jak i nieduża liczba samych przedsiębiorstw na terenie gminy oraz niewystarczająca działalność w zakresie prac wodno – kanalizacyjnych, gdzie wskazywano na konieczność budowy nowych odcinków lub modernizację istniejących.

Respondenci w mniejszym stopniu reprezentowali pogląd, że problemem w gminie jest stan infrastruktury drogowej oraz konieczność budowy chodników, co będzie gwarantowało bezpieczeństwo dla uczestników ruchu na niektórych odcinkach dróg gminnych. Nieliczni wskazywali na istniejący nieład przestrzenny na terenie gminy, który wymaga stosownych procedur, a które wdrożyłyby zrównoważony plan rewitalizacji, zagospodarowania przestrzennego, co w konsekwencji doprowadzi do podniesienia atrakcyjności gminy i dalszego jej rozwoju.

Wykres Nr 4 przedstawia zestawienie wszystkich odpowiedzi udzielonych na ww. pytanie w ramach przeprowadzonych anonimowych ankiet wśród mieszkańców Gminy Łoniów.

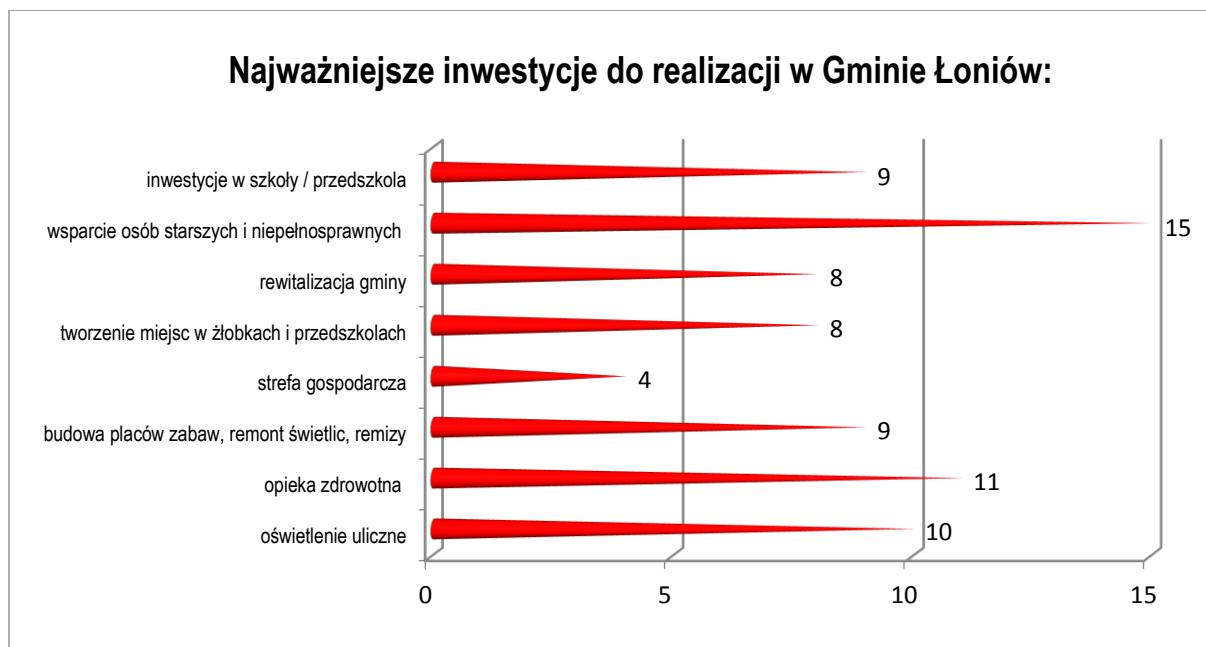
Wykres Nr 4 |Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć najpoważniejszych problemów do rozwiązania w Gminie Łoniów.

Kolejnym elementem badania było wyrażenie opinii na temat pięciu najważniejszych inwestycji do realizacji w gminie. Ankieterzy za najistotniejsze wskazali potrzebę kontynuacji dalszych inwestycji w zakresie możliwości aktywnego wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych zamieszkujących teren Gminy Łoniów. Ponadto, mieszkańcy uznali za konieczną dalszą inwestycję w ochronę zdrowia dla mieszkańców, w tym m.in. poprzez poszerzenie oferty leczenia o niezbędny dostęp do lekarzy specjalistów, co eliminowałoby konieczność wyjeżdżania poza gminę, a niekiedy poza województwo w celu uzyskania specjalistycznych usług medycznych. W ankietach wskazywano także na konieczność rozbudowy oświetlenia na terenie samorządu, a także prace związane z budową placów zabaw dla dzieci, remontem świetlic oraz modernizacją już istniejących, a obecnie zaniedbanych obiektów. Istotnym aspektem wskazywanym przez ankietowanych są także inwestycje związane z tworzeniem nowych miejsc w żłobkach i przedszkolach, a także rewitalizacją Gminy Łoniów. Ponad połowa ankietowanych uznała, że ważnym i koniecznym elementem jest również kontynuacja wsparcia edukacji.

Na dalszych miejscach wskazywanych przez badanych znalazła się opinia, że kluczowe będzie utworzenie na terenie gminy strefy gospodarczej, co doprowadzi w dalszej perspektywie czasu do pobudzenia przedsiębiorczości. Wybudowana strefa będzie bodźcem do stworzenia odpowiednich

warunków do inwestowania, zakładania działalności gospodarczych, a przez to pojawiają się możliwości pracy dla ludzi młodych.

Poniżej na *Wykresie Nr 5* wyszczególniono najważniejsze inwestycje wskazane przez mieszkańców Gminy Łonów.

Wykres Nr 5 | Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć najważniejszych inwestycji do realizacji w Gminie Łonów.

W ostatnim z pytań poproszono o podanie innych spraw i propozycji ważnych dla rozwoju Gminy Łonów, które nie zostały bezpośrednio wskazane dotychczas w ankiecie. Najczęściej pojawiającym się komentarzem były sugestie co do wykorzystania potencjału gminy w obszarze tradycji i kultury dla potrzeb rozwoju turystyki i agroturystyki, poprzez m.in. adaptację niewykorzystywanych budynków oraz stworzenie profesjonalnej bazy około turystycznej. Ankietowani uznali, że obszarami decydującymi o dalszym rozwoju gminy jest także realizacja inicjatyw w zakresie budowy, tworzenia miejsc spotkań dla mieszkańców, uwzględniając różne grupy wiekowe: dzieci, młodzież oraz seniorów (m.in. place zabaw, świetlice, restauracje, kawiarnie, puby, itp.), sugerując jednocześnie zbudowanie przynajmniej po jednym placu zabaw w każdej wsi. Ponadto, wskazywano na konieczność inwestycji w oświetlenie uliczne, budowę chodników i przystanków. Jednocześnie, ankietowani podkreślali potrzebę odwodnienia terenów posiarekowych w okolicach byłej kopalni siarki „Piaseczno” oraz uregulowanie stosunków wodnych, a także meliorację terenów nadwiślańskich. Istotnym dla ankietowanych aspektem jest także modernizacja kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni.

3.7 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji i ich zasięg przestrzenny

Zbiórce zestawienie danych dotyczących poszczególnych sołectw w roku 2015.

	Liczba ludności	Osoby korzystające z pomocy społecznej	Interwencje policji	Liczba osób bezrobotnych	Działalności gospodarcze
Bazów	162	29	9	5	3
Bogoria	257	28	4	7	13
Chodków Nowy	204	18	8	4	5
Chodków Stary	183	10	3	7	1
Gągolin	104	7	5	5	6
Gierasowice	245	58	7	13	1
Jasienica	395	54	29	19	18
Jeziory	130	1	5	3	4
Kępa Nagnajewska	101	14	4	2	0
Krowia Góra	323	42	14	9	4
Królewice	89	14	10	4	0
Łązek	210	16	35	3	4
Łoniów	416	33	247	23	28
Łoniów-Kolonia	403	39	43	12	12
Otoka	205	26	10	9	3
Piaseczno	160	25	11	12	4
Przewłoka	164	38	5	5	3
Ruszcza Płaszczyna	267	45	19	11	8
Ruszcza Kolonia	82	14	12	5	2
Skrzypaczowice	357	35	67	11	7
Skwirzowa	175	34	12	12	3
Sulisławice	428	26	61	9	22
Suliszów	273	31	20	5	5
Świniary Nowe	470	44	58	31	18
Świniary Stare	551	31	26	27	22
Trzebiesławice	239	18	188	8	3
Wnorów	373	38	11	11	9
Wojcieszyce	182	14	9	4	4
Wółka Gierasowska	243	38	19	9	1
Zawidza	119	19	28	9	7

Źródło: UG Łoniów, PUP Sandomierz, Komisariat Policji w Koprzywnicy, CEIDG

Szczegółowe zestawienie o korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku.

Miejscowość	Liczba rodzin	Liczba osób	Powody przyznania pomocy
Łoniów	15	33	długotrwała choroba – 4 niepełnosprawność - 4 bezrobocie – 5 ubóstwo - 2
Łoniów -Kolonia	14	39	długotrwała choroba -2 wielodzietność -1 bezrobocie - 6

			niepełnosprawność -5
Świniary Nowe	17	44	długotrwała choroba – 2 wielodzieństwo – 1 niepełnosprawność -8 bezrobocie - 6
Jasienica	15	54	niepełnosprawność -2 bezrobocie- 7 wielodzieństwo – 4 ubóstwo- 1
Suliszów	9	31	niepełnosprawność – 4 ubóstwo – 1 bezrobocie -4
Trzebiesławice	9	18	niepełnosprawność – 2 bezrobocie – 6 długotrwała choroba - 1
Skwirzowa	11	34	bezrobocie – 6 niepełnosprawność – 2 choroby- 1 ubóstwo - 2
Ruszcza - Piaszczyzna	15	45	bezrobocie -3 niepełnosprawność -2 choroby – 8 ubóstwo -2
Piasieczno	9	25	bezrobocie – 4 choroba – 4 niepełnosprawność - 1
Bogoria	9	28	niepełnosprawność – 3 choroba – 2 bezrobocie – 1 wielodzieństwo - 3
Łązek	5	16	bezrobocie- 2 ubóstwo- 1 niepełnosprawność – 1 wielodzieństwo -1
Kępa Nagnajewska	5	14	bezrobocie – 3 choroba -1 ubóstwo -1
Chodków Stary	3	10	wielodzieństwo – 1 ubóstwo – 1 choroba - 1
Chodków Nowy	7	18	choroba – 4 niepełnosprawność – 1 bezrobocie – 1 wielodzieństwo -1
Skrzypaczowice	11	35	bezrobocie – 4 ubóstwo – 2 wielodzieństwo – 2 choroba – 2 niepełnosprawność - 1

Ruszcza Kolonia	5	14	ubóstwo -1 niepełnosprawność -2 bezrobocie - 2
Przewłoka	11	38	wielodzietność – 2 choroba – 1 niepełnosprawność – 3 ubóstwo – 3 bezrobocie - 1
Gągolin	2	7	bezrobocie - 2
Zawidza	6	19	niepełnosprawność – 3 bezrobocie - 3
Wólka Gierszowska	9	38	wielodzietność – 1 ubóstwo -1 bezrobocie – 6 choroba -2
Wojcieszycy	5	14	choroba – 1 niepełnosprawność -1 bezrobocie - 3
Wnorów	10	38	wielodzietność – 5 choroba – 2 niepełnosprawność -1 bezrobocie -2
Krowia Góra	15	42	choroba – 1 niepełnosprawność – 9 bezrobocie - 5
Otoka	8	26	wielodzietność – 2 choroba – 2 ubóstwo – 1 bezrobocie -3
Jezioro	1	1	choroba - 1
Bazów	8	29	bezrobocie – 5 niepełnosprawność – 1 ubóstwo – 2
Królewice	6	14	ubóstwo – 2 bezrobocie – 2 niepełnosprawność - 2
Świniary Stare	15	31	niepełnosprawność – 5 choroba – 2 bezrobocie – 7 rodzina niepełna - 1
Gierszowice	14	58	niepełnosprawność – 4 bezrobocie – 7 wielodzietność - 3
Sulisławice	11	26	niepełnosprawność – 5 bezrobocie – 3 choroba – 1 rodzina niepełna – 1 wielodzietność - 1

Zestawienie interwencji Policji na terenie Gminy Łoniów w latach 2013-2015

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Miejscowości	Interwencje	Interwencje	Interwencje
Bazów	21	9	9
Bogoria	17	5	4
Chodków Nowy	6	9	8
Chodków Stary	6	7	3
Gągolin	5	5	5
Gieraszowice	12	5	7
Jasienica	24	29	29
Jeziory	9	9	5
Kępa Nagnajewska	3	1	4
Krowia Góra	15	26	14
Królevice	3	6	10
Łązek	21	30	35
Łoniów	138	126	247
Łoniów-Kolonia	40	41	43
Otoka	20	24	10
Piaseczno	16	18	11
Przewłoka	11	13	5
Ruszcza Płaszczyna	44	19	19
Ruszcza Kolonia	12	2	12
Skrzypaczowice	32	30	67
Skwirzowa	10	11	12
Sulisławice	53	56	61
Suliszów	25	20	20
Świniary Nowe	35	31	58
Świniary Stare	23	28	26
Trzebiesławice	23	15	188
Wnorów	13	8	11
Wojcieszyce	19	7	9
Wólka Gieraszowska	24	22	19
Zawidza	14	23	28

Źródło: Komisariat Policji w Koprzywnicy

Zestawienie danych ilości osób bezrobotnych

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Miejscowości	Bezrobotni	Bezrobotni	Bezrobotni
Bazów	6	10	5
Bogoria	9	10	7
Chodków Nowy	12	9	4
Chodków Stary	9	6	7
Gągolin	4	4	5
Gieraszwice	15	16	13
Jasienica	29	21	19
Jeziory	6	5	3
Kępa Nagnajewska	6	3	2
Krowia Góra	21	15	9
Królevice	6	4	4
Łązek	7	7	3
Łoniów	45	32	23
Łoniów-Kolonia	17	14	12
Otoka	13	8	9
Piaseczno	15	8	12
Przewłoka	3	5	5
Ruszcza Płasczyzna	21	15	11
Ruszcza Kolonia	5	6	5
Skrzypaczowice	14	12	11
Skwirzowa	14	11	12
Sulisławice	22	16	9
Suliszów	11	9	5
Świniary Nowe	37	35	31
Świniary Stare	39	26	27
Trzebiesławice	14	5	8
Wnorów	21	14	11
Wojcieszyce	9	10	4
Wólka Gieraszwowska	19	15	9
Zawidza	13	13	9

Źródło: PUP Sandomierz

Dostępność do sieci wodnych, kanalizacyjnych oraz gazowych w poszczególnych sołectwach.

Sołectwo	Sieć wodociągowa	Kanalizacja	Gazociąg
Bazów	Tak	Nie	Nie
Bogoria	Tak	Nie	Tak
Chodków Nowy	Tak	Nie	Tak

Chodków Stary	Tak	Nie	Tak
Gągolin	Tak	Nie	Tak
Gieraszwice	Tak	Nie	Tak
Jasienica	Tak	Tak	Tak
Jezioro	Tak	Nie	Nie
Kępa Nagnajewska	Tak	Nie	Tak
Krowia Góra	Tak	Nie	Tak
Królewice	Tak	Nie	Nie
Łązek	Tak	Nie	Tak
Łonów	Tak	Nie	częściowo
Łonów-Kolonia	Tak	Nie	częściowo
Otoka	Tak	Nie	Nie
Piaseczno	Tak	Nie	Tak
Przewłoka	Tak	Nie	Tak
Ruszcza-Kolonia	Tak	Nie	Nie
Ruszcza-Płaszczyna	Tak	Nie	Nie
Skrzypaczowice	Tak	Nie	częściowo
Skwirzowa	Tak	Nie	Nie
Sulisławice	Tak	Nie	Tak
Suliszów	Tak	Nie	Tak
Świniary Nowe	Tak	Tak	Tak
Świniary Stare	Tak	Tak	Tak
Trzebieśławice	Tak	Nie	Tak
Wnorów	Tak	Nie	Nie
Wojcieszyce	Tak	Nie	Nie
Wólka Gieraszkowska	Tak	Nie	Tak
Zawidza	Tak	Nie	Nie

Źródło: UG Łonów

Wykaz organizacji społecznych działających na terenie Gminy Łonów.

L.p.	Nazwa organizacji	Miejscowość	Liczba zapisanych osób
1	Gminny Klub Sportowy AGRICOLA	Łonów	46
2	Gminny Klub Sportowy ŚWINIARY	Świniary	51
3	Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności	Świniary Stare	65
4	Stowarzyszenie BUDO KAI	Łonów	10
5	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Wnorów	Wnorów	33
6	Stowarzyszenie Miłośników Sanktuarium Maryjnego w Sulisławicach	Sulisławice	15
7	OSP Wnorów	Wnorów	26
8	OSP Sulisławice	Sulisławice	39
9	OSP Suliszów	Suliszów	15
10	OSP Świniary	Świniary	23
11	OSP Chodków	Chodków Stary	20
12	OSP Gieraszwice	Gieraszwice	28
13	OSP Łonów	Łonów	31
14	OSP Otoka	Otoka	14
15	OSP Wólka Gieraszkowska	Wólka Gieraszkowska	21
16	OSP Zawidza	Zawidza	14

Źródło: UG Łonów

Na podstawie powyższych danych można wskazać sołectwa które ze względu na dużą liczbę mieszkańców mają na swoim obszarze odczuwalne problemy społeczne. Występujące problemy społeczne oraz ich skalę odzwierciedlają dane GOPS, PUP oraz Policji, gdzie największe wskaźniki występują w Łoniowie, Łoniowie Kolonii, Świnarach Nowych, Świnarach Starych, Sulisławicach, Gieraszwicach, Jasienicy i Trzebiesławicach.

Wśród sołectw gdzie najmniej odczuwalne są problemy społeczne znajdują się sołectwa z najmniejszą liczbą mieszkańców i są to: Gagolin, Królewice, Ruszcza Kolonia oraz Jeziory.

Sołectwa o większej liczbie mieszkańców posiadają także większe oddziaływanie gospodarcze na rozwój lokalny, co widoczne jest w porównaniu ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Analizując poszczególne dane wskaźnikowe oraz potencjał, znaczenie i oddziaływanie sołectw na obszar gminy, wskazano dwa obszary zdegradowane w Łoniowie i Sulisławicach. Na obszarach zdegradowanych w Łoniowie i Sulisławicach znajduje się zwięzła zabudowa mieszkalna, występują obiekty użyteczności publicznej wokół których skupia się życie lokalnej społeczności. Sołectwa będące centrum gminy oraz miejscem licznie odwiedzanym przez turystów i pielgrzymów są w analizowanym przypadku miejscami gdzie wraz z rozwijającą się sferą gospodarczą istnieje również znaczna sfera występujących problemów społecznych jak i infrastrukturalnych oraz technicznych. Szkoły Podstawowe w Łoniowie oraz Sulisławicach w egzaminie podsumowującym naukę odnotowały najslabsze wyniki wśród szkół gminnych.

4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Analiza zjawisk w sferze społecznej gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, która przedstawiona w poprzednim rozdziale, pozwoliła na wstępne wytypowanie obszarów problemowych występujących na obszarze gminy Łonów.

Są to:

- w sferze społecznej: problemy demograficzne, emigracją zewnętrzną, w szczególności osób młodych, ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, niskie wyniki egzaminów

- w sferze gospodarczej: niski poziom przedsiębiorczości oraz niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki,
- w sferze środowiskowej: zanieczyszczenie lokalnego środowiska spowodowane m.in. starym oświetleniem ulicznym, starymi kotłami grzewczymi, niskim wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, dużym natężeniem ruchu na przebiegającej przez teren gminy i Łoniowa drodze krajowej nr 9 (Radom – Opatów – Rzeszów – przejście graniczne Barwinek), brakiem kanalizacji sanitarnej,
- w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: brak dostępu do ogólnie dostępnych miejsc wypoczynku z pełną i funkcjonalną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, boisk sportowych czy też odpowiednio zagospodarowanych zbiorników wodnych, brak miejsc parkingowych,
- w sferze technicznej: przybudowa systemu komunikacji, drogi zły stan chodników, brak kanalizacji i wodociągów, potrzeby inwestycyjne w przypadku obiektów zabytkowych w celu poprawy ich stanu.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonych analiz obecnej sytuacji Gminy Łoniów, dobra znajomość lokalnych uwarunkowań przez członków Zespołu ds. PR-u, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności, doprowadziły do wyodrębnienia obszarów kryzysowych na terenie gminy, cechujących się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów. Obszar zdegradowany oraz podobszary rewitalizacji na terenie Gminy Łoniów obejmują taki sam obszar terytorialny skoncentrowany na zurbanizowanej części miejscowości Łoniów oraz Sulisławice.

Podobszary rewitalizacji w gminie Łoniów obejmują:

- Centrum miejscowości Łoniów i tereny bezpośrednio przylegające, jak również oddalone od centrum ale wymagające podjęcia zadań rewitalizacyjnych. Podobszar rewitalizacji wyznaczony został w oparciu o pogłębioną diagnozę istniejącego stanu dla całego obszaru gminy, a także opinie mieszkańców Łoniowa wyrażone w ankiecie dotyczącej rewitalizacji. W ramach procedury delimitacji obszaru rewitalizacji zwrócono szczególną uwagę na występowanie (koncentrację) różnego rodzaju negatywnych zjawisk kryzysowych (przede wszystkim zaś problemów o charakterze społecznym), wewnętrzny potencjał rozwojowy i znaczenie dla rozwoju całego obszaru gminy Łoniów. Głównym kryterium jakim kierowano się przy delimitacji obszaru rewitalizacji było ponadprzeciętne w skali gminy występowanie różnorodnych problemów społecznych. W celu identyfikacji tych problemów oraz ich przestrzennej koncentracji wykorzystano przede wszystkim dane udostępnione przez jednostki gminne. Podobszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Łoniowa obejmuje swoim zasięgiem zurbanizowaną część miejscowości. Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji w Łoniowie

znajdują się obiekty użyteczności publicznej w tym: administracji samorządowej, oświaty, kultury.

Tym samym podobszar rewitalizacji wyznaczony w granicach Łoniowa posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, rekreacyjne), zarówno względem mieszkańców Łoniowa, jak również pozostałych mieszkańców gminy. Jest to zatem obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Łoniów. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

Do negatywnych czynników w sferze społecznej możemy zaliczyć:

- uzależnienie od pomocy społecznej i pogłębianie bierności zawodowej,
- skalę występującego bezrobocia,
- występujące wykroczenia i łamanie prawa,
- odpływ młodych ludzi, opuszczanie miejscowości – obniżenie patriotyzmu lokalnego,
- bierność mieszkańców,
- słabe wyniki nauczania.

Do negatywnych czynników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej możemy zaliczyć:

- niszczenie zabytków i wysokie koszty inwestycji renowacyjnych,
- potrzeba zagospodarowania zabytków, parków,
- zły stan techniczny (energetyczny) budynków w obszarze,
- konieczność budowy i doposażenia miejsc rekreacyjnych dla mieszkańców,
- wiele barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych,
- wymagana poprawa infrastruktury drogowej, parkingów-miejsc postojowych.

Do negatywnych czynników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej możemy zaliczyć:

- zbyt małe wspieranie drobnej przedsiębiorczości,
- brak sieci kanalizacyjnej, konieczność rozbudowy sieci wodociągowej,
- niewystarczająca promocja walorów turystycznych oraz zachęających do inwestowania,
- przeciętny poziom postaw przedsiębiorczych mieszkańców,
- brak wiedzy i informacji i możliwościach pozyskiwania środków na działalność gospodarczą.

- Centrum miejscowości Sulisławice i tereny bezpośrednio przylegające. Na podobszarze objętym strefą rewitalizacyjną w Sulisławicach zlokalizowane są najważniejsze dla miejscowości instytucje tj. kościół, szkoła, straż pożarna, jest to obszar zabudowy

mieszkańcowej oraz obiekty objęte ochroną konserwatorską pełniące funkcje społeczne i obiekty użyteczności publicznej. Na terenie miejscowości obserwujemy wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej, osób bezrobotnych oraz niższe wyniki egzaminów na poziomie szkoły podstawowej w porównaniu z innymi placówkami na terenie gminy.

Do negatywnych czynników w sferze społecznej możemy zaliczyć:

- uzależnienie od pomocy społecznej i pogłębianie bierności zawodowej,
- skalę występującego bezrobocia,
- odpływ młodych ludzi,
- słabe wyniki nauczania,
- duża bierność mieszkańców.

Do negatywnych czynników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej możemy zaliczyć:

- niszczenie zabytków i wysokie koszty inwestycji renowacyjnych,
- potrzeba zagospodarowania zabytków,
- zły stan techniczny (energetyczny) budynków w obszarze.

Do negatywnych czynników w sferze infrastrukturalno-gospodarczej możemy zaliczyć:

- zbyt małe wspieranie drobnej przedsiębiorczości,
- niewystarczająca promocja walorów turystycznych oraz zachęcających do inwestowania,
- przeciętny poziom postaw przedsiębiorczych mieszkańców,
- brak wiedzy i informacji o możliwościach pozyskiwania środków na działalność gospodarczą.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji zlokalizowany jest na terenie Łoniowa i Sulisławic i zajmuje powierzchnię około 2,36 km² i zamieszkiwany jest przez około 800 osób. Tym samym obszar ten spełnia kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w Wytocznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 (obszar nie większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Obszar	Liczba ludności	Procent	Powierzchnia [km ²]	Procent
Gmina Łoniów	7 526	100 %	87	100 %
Obszar rewitalizacji Łoniów i Sulisławice	800	10,63 %	2,36	2,71 %

Obszar rewitalizacji usytuowany jest w centralnej części gminy i obejmuje swym zasięgiem m.in. obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe, atrakcje turystyczne oraz strefę gospodarczą. Jednocześnie, z uwagi na najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy i spełnianie zasadniczych funkcji centrotwórczych, gromadzi największą liczbę sprzeczności i konfliktów rozwojowych, które prowadzą do jego degradacji technicznej i kumulacji problemów społeczno-gospodarczych.

Tym samym obszar rewitalizacji wyznaczony w granicach gminy Łoniów posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, mieszkaniowe, rekreacyjne i turystyczne). Jest to zatem obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego całego obszaru gminy Łoniów. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

Łoniów, otoczenie budynku Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury – potrzeba lepszego zagospodarowania otoczenia (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Łoniów, otoczenie boiska piłkarskiego – potrzeba lepszej funkcjonalności infrastruktury boiska oraz jego otoczenia (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Łoniów, Kościół Parafialny i jego otoczenie – potrzeba renowacji oraz zagospodarowania otoczenia ciągi komunikacyjne, (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Łoniów, droga dojazdowa do Kościoła Parafialnego i pałacu – potrzeba przebudowy wraz z budową nowych chodników, oświetlenia ulicznego (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Sanktuarium Maryjne w Sulisławicach – potrzeba robót renowacyjnych i rewitalizacyjnych w zakresie zabytkowych obiektów, muzealiów oraz lepszego zagospodarowanie otoczenia i infrastruktury pielgrzymkowej (fot. <http://www.sulislawice.pl/>)

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja w myśl definicji to wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń przyszłości określających: rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych oraz eliminację problemów i zagrożeń. Wizja określa ton przyszłych celów strategicznych, przedstawia miejscowość naszych marzeń.

Wizja rewitalizacji Łoniowa i Sulisławic została skonstruowana przy uwzględnieniu stanów i procesów pożądaných przez mieszkańców. Wizja rewitalizacji jest ściśle związana z wizją Łoniowa oraz Sulisławic i składa się z elementów komplementarnych, wzajemnie się wspomagających. Pełni funkcje motywacyjne wobec podmiotów lokalnych do podejmowania działań na rzecz rozwoju tych miejscowości.

Wypracowane podczas spotkań cele oraz wizja rewitalizacji Łoniowa i Sulisławic zawiera akceptowane społecznie oczekiwania mieszkańców dotyczące rozwoju miejscowości w prognozowanym okresie 2016 - 2023.

WIZJA: Łoniów jako centrum dynamicznego lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego, charakteryzujące się wysoką jakością usług publicznych, funkcjonalną przestrzenią publiczną oraz szeroką ofertą inwestycyjno-socjalno-rekreacyjną.

Sulisławice będące dynamicznie rozwijającą się miejscowością w oparciu o zasoby lokalne i dogodne położenie, zapewniające jednocześnie mieszkańcom wysokiej jakości usługi publiczne.

6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Podstawowym celem Programu Rewitalizacji będzie podniesienie atrakcyjności obszarów rewitalizowanych Gminy Łoniów, poprawa jakości życia mieszkańców jak również poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Proces rewitalizacji, w wyniku którego nastąpi zmniejszenie bezrobocia, wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz podejmowane będą działania na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego, będzie jednocześnie procesem determinującym wzrost konkurencyjności całej gminy. Rozwiązywanie problemów społecznych przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gminy, co z kolei wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy.

Zgodnie z wytycznymi zdefiniowane obszary problemowe będą rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie kierunkowany na obszary o wysokim odnotowanym nasileniu problemów społecznych – głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców terenu zdegradowanego. Na bazie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz identyfikacji problemów na obszarze rewitalizacji, określono cele rewitalizacji oraz kierunki działań, które będą realizowane poprzez projekty rewitalizacyjne.

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej gminy Łoniów, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim), sformułowane zostały cele rewitalizacji gminy Łoniów. Zgodnie z logiką interwencji cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analizy wskaźnikowej oraz konsultacji społecznych. Cele strategiczne stanowią bezpośrednią odpowiedź na potrzeby mieszkańców, wyniki diagnozy strategicznej oraz zidentyfikowane problemy gminy Łoniów.

Cel Strategiczny 1:

Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Cele szczegółowe:

- 1.1 Lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów w procesie rozwoju;
- 1.2 Zapewnienie dostępności i wysokiego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców;
- 1.3 Poprawa infrastruktury technicznej, bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kierunki działań:

- ❖ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych;
- ❖ Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i podróżnych;
- ❖ Poprawa stanu infrastruktury wodno kanalizacyjnej;
- ❖ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- ❖ Rozwój infrastruktury edukacyjnej i społecznej;
- ❖ Poprawa jakości życia mieszkańców;
- ❖ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym;
- ❖ Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych oraz sektora mieszkaniowego;
- ❖ Poprawa jakości środowiska;
- ❖ Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie podmiotów ochrony zdrowia;
- ❖ Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie obiektów pomocy i integracji społecznej.

Cel strategiczny 2

Wsparcie dla rozwoju gospodarczego w celu poprawy oferty obszaru oraz zmniejszenia zjawiska bezrobocia i ubóstwa.

Cele szczegółowe:

- 2.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej centrum Łoniowa dla przedsiębiorstw.
- 2.2 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w gminie Łonów.

2.3 Zwiększenie szans na zatrudnienie.

Kierunki działań:

- ❖ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- ❖ Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości;
- ❖ Polepszenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw;
- ❖ Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej.

Cel strategiczny 3

Rozwój kapitału społecznego oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym.

Cele szczegółowe:

3.1 Wzrost kompetencji zasobów ludzkich poprzez edukację.

3.2 Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej.

3.3 Rozwój usług społecznych.

Kierunki działań:

- ❖ Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem;
- ❖ Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców;
- ❖ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym;
- ❖ Zwiększenie integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie;
- ❖ Zwiększenie poziomu aktywności zawodowej i zatrudnienia wśród osób sprawujących opiekę;
- ❖ Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej;
- ❖ Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- ❖ Realizacja programów edukacyjnych dla osób dorosłych;
- ❖ Wzrost kompetencji u pracowników administracji i nauczycieli;
- ❖ Podniesienie kompetencji osób dorosłych;
- ❖ Poprawa jakości życia mieszkańców;
- ❖ Wyrównywanie równości szans;

- ❖ Podniesienie kompetencji kluczowych uczniów;
- ❖ Rozwój postawy sportowej wśród młodzieży i mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- ❖ Wzrost jakości i promocja profilaktyki zdrowotnej.

Wymienione wyżej cele rewitalizacji korespondują z aspektami rewitalizacji, które uwzględniają :

I. Aspekt Przestrzenno-Urbanistyczny

- działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej,
- działania dotyczące podniesienia walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych,
- działania dotyczące rozwoju transportu,
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej.

II. Aspekt Ekonomiczny

- działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej,
- działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
- działania wynikające z programów pomocowych dla rozwoju MŚP.

III. Aspekt Społeczny

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,
- działania dotyczące przeciwdziałania wykluczaniu społecznemu,
- działania dotyczące walki z patologiami społecznymi,
- działania dotyczące tworzenia równych szans,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezdomności,
- działania na rzecz aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych, w tym poprawa warunków nauki oraz wychowania przedszkolnego.

7. Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizację działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych PR winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu na obszarze objętym rewitalizacją jak i oddziaływać na teren całej Gminy Łoniów. Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru.

Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług, turystyki, rekreacji i kultury. Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Łoniów w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie. Pilną koniecznością staje się również rozwiązanie szeregu trudnych problemów społecznych. Zjawiska te związane są ze sferą ubóstwa, uzależnień, przestępczości, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, poradnictwo m.in. prawne, pedagogiczne, terapię, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności. Działania polegające na kompleksowej rewitalizacji zdelimitowanego terenu uwzględniają zarówno tzw. projekty „miękkie” – realizowane m.in. w ramach środków **Europejskiego Funduszu Społecznego**, jak i infrastrukturalne – m.in. środki **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** jako zadania inwestycyjne wraz z charakterystyką, wskaźnikami, podmiotami wdrażającymi oraz szacunkowymi kosztami.

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Lokalizacja	Zakres zadań	Szacunkowa wartość	Rezultaty	Kierunki działań służące realizacji celów
Projekty kluczowe – (strefa społeczna + gospodarcza + przestrzenna)							
1.	Zagospodarowanie terenu wokół Urzędu Gminy w Łoniowie z dostosowaniem do funkcji społecznych i rekreacyjnych	Gmina Łoniów	Łoniów	-Przebudowa terenu znajdującego się w pobliżu budynku Urzędu Gminy, -Przebudowa i budowa stanowisk postojowych, -Budowa amfiteatru/sceny zewnętrznej, -Modernizacja i reorganizacja ukształtowania terenu wraz z zaprojektowaniem zieleni i nadania nowej funkcjonalności publicznej, -Modernizacja oraz budowa oświetlenia , -Kompleksowe nasadzenie roślinności, -Przebudowa boiska (m.in. budowa energooszczędnego oświetlenia obiektu wykorzystującego OZE), -Budowa drobnej infrastruktury rekreacyjnej dla społeczeństwa m.in.	3 000 000 PLN	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich, - Zwiększenie funkcjonalności obszaru publicznego.	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i podróżnych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej

				placu zabaw dla dzieci, urządzeń siłowni zewnętrznej innej drobnej infrastruktury zachęcającej do aktywnego wypoczynku i integracji społecznej międzypokoleniowej, -Rozbudowa sieci monitoringu publicznego.			przedsiębiorczości ✓ Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości ✓ Polepszenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Rozwój postawy sportowej wśród młodzieży i mieszkańców
2.	Prace renowacyjne przy zabytkowym kościele parafialnym w Łoniowie	Parafia Łoniów	Łoniów	- Rewitalizacja zabytkowego kościoła parafialnego wraz z otoczeniem, - Reorganizacja komunikacyjna wokół kościoła zwiększająca bezpieczeństwo ruchu wiernych, dostępu służb ratunkowych, - zagospodarowanie zieleni.	1 000 000 PLN	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i

							gospodarczym ✓ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ✓ Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym
3.	Zagospodarowanie zabytkowego parku dworskiego w Łoniowie	Inwestor prywatny	Łoniów	-Zagospodarowanie terenu -Budowa energooszczędnego oświetlenia parkowego -Kompleksowe nasadzenie roślinności	2 000 000 PLN	- Liczba wspartych form ochrony przyrody	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i

							gospodarczym ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym
4.	Remont obiektów zabytkowych Sanktuarium w Sulisławicach wraz z zagospodarowaniem terenu	Parafia Sulisławice	Sulisławice	- Rewitalizacja zabytkowych obiektów Sanktuarium wraz z zagospodarowaniem otoczenia,	6 058 071,53 PLN	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego

							udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym
5.	Zakup sprzętu komputerowego na potrzeby Szkół Podstawowych z terenu Gminy Łonów	Gmina Łonów	Gmina Łonów - w tym Szkoła w Łonowie i Sulistawicach	- Zakup sprzętu komputerowego do Szkół Podstawowych	417 560,90 PLN	- doposażenie Szkół Podstawowych w Gminie Łonów	✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Łonów, Łonów Kolonia, Jasienica, Świniary Stare, Świniary Nowe oraz sieci wodociągowej dla miejscowości Łonów, gmina Łonów	Gmina Łonów	Gmina Łonów - w tym Łonów	- Budowa kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej	18 603 920,05 PLN	- ok 15,2 km długość budowanego odcinka kanalizacji, oraz ok. 2,2 km długość budowanego odcinka wodociągu	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ✓ Poprawa stanu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej ✓ Polepszenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw

7.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Łoniów, JST, związki i stowarzyszenia JST, podmioty lecznicze, jednostki ochotniczej i Państwowej Straży Pożarnej	Gmina Łoniów - w tym budynki: Urzędu Gminy w Łoniowie, Szkoły w Łoniowie, Szkoły w Sulisławicach, Ośrodka Zdrowia w Sulisławicach	- Inwestycje związane m.in. z: 1. ociepleniem obiektu, 2. wymianą okien, drzwi zewnętrznych, oraz oświetlenia na energooszczędne, 3. przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła lub podłączeniem do sieci ciepłowniczej), systemów wentylacji i klimatyzacji oraz instalacji wodno-kanalizacyjnych, 4. instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, 5. instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE, 6. instalowaniem urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji 7. wymiana pokrycia dachowego, 8. instalacją systemów inteligentnego zarządzania energią, 9. mikrokogeneracją.	Ok 15 000 000 PLN	- Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej, ciepłej - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych oraz sektora mieszkaniowego ✓ Poprawa jakości środowiska
----	---	---	--	--	-------------------------	--	---

8.	Akademia Kompetencji Kluczowych	Gmina Łoniów	Gmina Łoniów SP Sulisławice	Wsparcie kształcenia podstawowego w zakresie kompetencji kluczowych	173 022,75 PLN	- ilość uczniów wspartych dodatkowym zakresem zajęć	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem ✓ Zwiększenie integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie
9.	Wymiana oświetlenia drogowego na energooszczędne	Gmina Łoniów	Gmina Łoniów – w tym Łoniów i Sulisławice	1. modernizacja oświetlenia ulicznego (ulic placów, terenów publicznych) na energooszczędne, 2. wymiana źródeł ciepła, 3. mikrokogeneracja, 4. działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii,	Ok. 10 000 000 PLN	- Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	✓ Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i podróżnych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności

				5. kampanie promujące: – budownictwo zeroemisyjne, – inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego			publicznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych oraz sektora mieszkaniowego
10.	Wsparcie profilaktyki zdrowotnej	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	Gmina Łonów – w tym na obszarze Łoniowa i Sulisławic	1. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka piersi 2. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka szyjki macicy 3. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka jelita grubego	Ok. 1 000 000 PLN	- Liczba osób objętych programem zdrowotnym	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost jakości i promocja profilaktyki zdrowotnej
Projekty uzupełniające							
1.	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Sulisławice w Gminie Łonów - przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych oraz	Gmina Łonów	Gmina Łonów OSP Sulisławice	- Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego	785 981,50 PLN	- ilość wyposażonych jednostek OSP	✓ Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej i zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i

	usuwania ich skutków						✓ podróżnych ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i ✓ Polepszenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw
2.	Inwestycje w ramach odnawialnych źródeł energii	Gmina Łoniów, JST, związki i stowarzyszenia JST, przedsiębiorstwa, instytucje kultury, podmioty lecznicze	Gmina Łoniów Oddziaływanie Obszar Łoniowa i Sulisławic	-Budowa, przebudowa i modernizacja (w tym zakup urządzeń) infrastruktury, służącej do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej, pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. – Budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – Budowa lub	Ok. 5 000 000 PLN	- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych oraz sektora mieszkaniowego ✓ Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i ✓ Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości

				modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu w trigeneracji z OZE - Budowa i montaż instalacji służącej do produkcji biokomponentów i biopaliw (drugiej i trzeciej generacji).			
3.	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną	Gmina Łoniów	Gmina Łoniów – w tym obszary rewitalizowane w Łoniowie i Sulistawicach	- Przeprowadzenie robót budowlanych niezbędnych z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - Wyposażenie w sprzęt medyczny	Ok 10 000 000 PLN	- Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi - Liczba wspartych podmiotów leczniczych	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie podmiotów ochrony zdrowia ✓ Wzrost jakości i promocja profilaktyki zdrowotnej

4.	Inwestycje w infrastrukturę społeczną	Gmina Łonów	Gmina Łonów w tym obszary rewitalizowane w Łonowie i Sulisławicach	- Rozbudowa infrastruktury społecznej wraz z zakupem wyposażenia	Ok 15 000 000 PLN	- Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	✓ Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych ✓ Modernizacja obiektów użyteczności publicznej ✓ Rozwój infrastruktury edukacyjnej i społecznej ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie obiektów pomocy i integracji społecznej ✓ Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem
----	--	-------------	--	--	-------------------------	---	--

							✓ Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Zwiększenie integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie
5.	Przeprowadzenie szkoleń pracowników administracji i nauczycieli	Gmina Łoniów	Gmina Łoniów w tym obszary rewitalizowane w Łoniowie i Sulistawicach	- Objęcie wsparciem pracowników administracji samorządowej i nauczycieli poprzez organizację szkoleń, m.in. dotyczących tematyki: Zamówienia publiczne, Finanse publiczne, Gospodarowanie nieruchomościami, Zarządzanie jednostką,	200 000 PLN	- liczba osób u których podwyższono kompetencje - liczba godzin przeprowadzonych szkoleń	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost kompetencji u pracowników administracji i nauczycieli ✓ Podniesienie kompetencji osób dorosłych ✓ Wyrównywanie

				Nadzór pedagogiczny, Rozwiązywanie konfliktów, Umiejętność współpracy, Przepisy Ochrony Środowiska			równości szans
6.	Zwiększanie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	Gmina Łoniów, JST, żłobki oraz kluby dziecięce i ich organy prowadzące, osoby fizyczne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3 jako dzienni opiekunowie oraz nianie	Gmina Łoniów w tym obszary rewitalizowane w Łoniowie i Sulisławicach	1. Tworzenie nowych żłobków oraz klubów dziecięcych (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami). 2. Tworzenie nowych miejsc opieki w istniejących żłobkach i klubach dziecięcych (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami). 3. Wsparcie tworzenia i rozwoju usług świadczonych przez dziennego opiekuna oraz nianie	Ok. 1 000 000 PLN	- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży ✓ Wyrównywanie równości szans ✓ Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3
7.	Kształcenie ustawiczne osób dorosłych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	Gmina Łoniów w tym obszary rewitalizowane w Łoniowie i Sulisławicach	- Realizacja: szkoleń lub innych form podnoszenia, uzupełniania, nabywania kompetencji lub kwalifikacji z zakresu języków obcych b) szkoleń lub innych form podnoszenia, uzupełniania, nabywania	Ok. 800 000 PLN	- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wyrównywanie równości szans ✓ Realizacja programów edukacyjnych dla osób dorosłych ✓ Podniesienie kompetencji osób

				kompetencji lub kwalifikacji cyfrowych			dorosłych
8.	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	Gmina Łoniów w tym obszary rewitalizowane w Łoniowie i Sulisławicach	1. Profilaktyka społeczna skierowana do dzieci i rodzin w ramach działalności placówek wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych 2. Wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny, 3. Wsparcie procesu usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem 4. Wsparcie systemu pieczy zastępczej 5. Deinstytucjonalizację opieki nad osobami niesamodzielnymi 6. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych	Ok. 600 000 PLN	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi - Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych	✓ Poprawa jakości życia mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem ✓ Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców ✓ Wzrost integracji społecznej, pobudzenie do aktywnego udziału w życiu kulturalnym i gospodarczym ✓ Zwiększenie integracji osób zagrożonych ubóstwem lub

							wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie ✓ Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej
9.	Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług przedsiębiorstw	Przedsiębiorstwa	Gmina Łonów w tym obszary rewitalizowane w Łonowie i Sulisławicach	- Inwestycje związane z rozwojem przedsiębiorstw, wprowadzeniem nowych produktów i/lub usług, a także unowocześnieniem wyposażenia związanego z działalnością gospodarczą, wprowadzeniem innowacji produktowych, technologicznych i/lub organizacyjnych	-	- Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały dotacje -Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły w działalności nowe produkty/usługi	1. Zwiększenie zastosowania innowacji w przedsiębiorstwach 2. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w gminie Łonów 3. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej centrum Łonowa dla przedsiębiorstw 4. Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości 5. Zwiększenie szans na zatrudnienie
10.	Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w	Przedsiębiorstwa	Gmina Łonów w tym obszary rewitalizowane w Łonowie i Sulisławicach	- Modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych (w tym zakup urządzeń, maszyn) na bardziej efektywne energetycznie	-	- Liczba przedsiębiorstw, które otrzymały dotacje - Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną	1. Zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw 2. Zwiększenie atrakcyjności

	przedsiębiorstwach			- Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach, -Zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach, -Zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii			inwestycyjnej centrum Łoniowa dla przedsiębiorstw 3. Ożywienie gospodarcze centrum miejscowości

Wszystkie ww. przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikają z określonych kierunków działań służących realizacji celów rewitalizacji co kompleksowo będzie odpowiedzią na zdiagnozowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz techniczne i środowiskowe. Powyższa tabela wskazuje podział na projektu kluczowe, uzupełniając i wspierające „miękkie” ale sukces i założony cel zostanie osiągnięty tylko przez ich kompleksową realizację i wzajemne współgranie co pozwoli na rozwój gospodarczy całego regionu.

Bezpośredni wpływ na rozwój lokalny Gminy Łoniów oraz województwa świętokrzyskiego ma także rozwój gospodarczy, co wiąże się z rozwojem przedsiębiorczości na danym regionie. Dlatego też w LPR przewidziano realizację projektów/przedsięwzięć nastawionych na wsparcie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw działających na obszarze gminy. Włynie to bezpośrednio na rozwój sfery gospodarczej w Łoniowie ale także oddziaływać będzie na sferę społeczną poprzez zwiększenie szans na zatrudnienie oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tego obszaru dla przedsiębiorstw a więc i polepszeniu jakości i standardów życia mieszkańców Gminy Łoniów.

8. Komplementarność pomiędzy projektami

Program Rewitalizacji Gminy Łoniów na lata 2016 – 2023 planuje działania kompleksowo z uwzględnieniem realizacji projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych źródeł tak, aby łączyć aspekt rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego oraz technicznego, związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Komplementarność jest bardzo istotnym elementem Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie trwalszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,

➤ komplementarność źródeł finansowania.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych uzupełniających się przedsięwzięć jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości planowanej interwencji, poprzez wzajemne powiązania oraz synergię projektów rewitalizacyjnych. Zapewnieniu komplementarności procesu rewitalizacji w różnych jego wymiarach (tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania) w gminie Łoniów służyć mają:

- ✓ powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych zarówno na obszarze rewitalizacji, jak również projektów realizowanych poza jego granicami, które oddziałują na ten obszar,
- ✓ stały monitoring efektów decyzji przestrzennych związanych z realizacją poszczególnych projektów rewitalizacji,
- ✓ realizacja wzajemnie uzupełniających się projektów pod względem tematycznym, wpływające na realizację zbieżnych celów, kompleksowo oddziałując na obszar rewitalizacji, zarówno pod względem społecznym, gospodarczym jak i przestrzenno-funkcjonalnym, oraz technicznym),
- ✓ powiązanie programu rewitalizacji z innymi politykami i działaniami rozwojowymi gminy,
- ✓ zaprojektowanie systemu zarządzania procesem rewitalizacji, dającego możliwość efektywnego współdziałania różnych interesariuszy oraz zapewniającego spójność i wzajemne uzupełnianie się procedur,
- ✓ uwzględnienie różnych źródeł finansowania (środki UE, środki publiczne i prywatne) projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w Programie Rewitalizacji Gminy Łoniów.

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ukierunkowane jest w celu efektywnego oddziaływania na cały dotknięty kryzysem obszar określony w Programie Rewitalizacji. Wszystkie kluczowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane oraz wspierane są przez zaplanowane projekty uzupełniające zarówno inwestycyjne jak i „miękkie” społeczne. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Ich realizacja wywrze pozytywne skutki, które będą widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru gminy Łoniów. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały

przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich elementach tj. pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym. Przenikanie się projektów pod tym względem sprowadza się do analizy pod kątem ich wzajemnego dopełniania. Do realizacji ww. działań i zapewnienia kompleksowości tematycznej, ukierunkowanej na rozwiązywanie wspólnych problemów pod względem społecznym gospodarczym i przestrzennym przyczynią się organizowane przez Gminę Łonów działania o charakterze społecznym (integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym itp.) w zmodernizowanych obiektach użyteczności publicznej. Modernizacja obiektów dotyczy zarówno sfery infrastrukturalnej, przestrzennej a także środowiskowej (np. wymiana źródeł energii). W tym aspekcie komplementarności ważne jest precyzyjne określenie pożądanych efektów rewitalizacji dla każdego projektu, dlatego określone zostały wskaźniki i rezultaty wynikające z jego realizacji. Zaplanowanie stanu po zakończeniu działań i opatrzenie go odpowiednimi parametrami pozwoli na precyzyjne dobranie wskaźników opisujących uzyskane efekty i bieżący monitoring realizacji oraz podjęcie działań naprawczych w przypadku ryzyka nieosiągnięcia założonych rezultatów.

Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych opierała się na przeprowadzonej analizie pod względem ukierunkowania na określony problem lub obszar tematyczny a także pod względem implikacji, tj. planowania przedsięwzięć, których realizacja jest niezbędna z perspektywy wdrażania innych zaplanowanych projektów, tzn. wymagana jest uprzednia realizacja danego projektu, aby wdrożyć inne przedsięwzięcie- dotyczy to także połączenia projektów inwestycyjnych finansowanych z EFRR z działaniami „miękkimi” finansowanymi z EFS. Zapewnienie komplementarności problemowej pozwoli na wykluczenie fragmentacji działań oraz braku kompleksowości procesu rewitalizacji. Poszczególne projekty realizowane w izolacji od pozostałych nie pozwolą na efektywne prowadzenie rewitalizacji.

Skuteczna komplementarność problemowa została również potwierdzona pełnym powiązaniem planowanych działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi priorytetami rozwojowymi gminy Łonów na kluczowych lokalnych obszarach społeczno-gospodarczych, co będzie skutkowało zdecydowanie lepszą koordynacją tematyczną oraz efektywnością organizacyjną działań lokalnej administracji samorządowej. Zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji działania są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, których występowanie spowodowało stan kryzysowy. Wypracowane projekty uzupełniają się tematycznie, dzięki czemu zapewniona została komplementarność problemowa oraz kompleksowość programu rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się. W związku z opracowaniem programu rewitalizacji planowane jest pełne zaangażowanie merytorycznych pracowników Urzędu Gminy, którzy posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji zróżnicowanych projektów zewnętrznych, w szczególności inwestycyjnych i społecznych w celu skutecznej oraz efektywnej realizacji procesu rewitalizacji. Jednocześnie zaangażowane zostaną jednostki organizacyjne Gminy oraz podległe Gminie zgodnie z posiadanymi kompetencjami w ramach integracji Społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznego. Funkcje zarządcze i koordynujące Program Rewitalizacji będzie pełnił Wójt Gminy, m.in. nadzorując prace diagnostyczne i planistyczne oraz przeprowadzał cykliczne oceny efektów. Bieżące działanie w imieniu Wójta Gminy Łoniów będzie pełnił powołany Koordinator ds. Rewitalizacji, który będzie mógł zlecać wykonanie poszczególnych przedsięwzięć różnym jednostkom, w granicach ich kompetencji. Ponadto, zostanie powołany Zespół ds. Rewitalizacji, w skład którego wejdą przedstawiciele wszystkich kluczowych sektorów Gminy Łoniów, tj.:

- ✓ Sektor publiczny,
- ✓ Przedsiębiorcy,
- ✓ Liderzy społeczni,
- ✓ Organizacje pozarządowe,
- ✓ Kościelne, osoby prawne.

Powołanie członków ww. zespołu nastąpi w sposób transparentny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron. Opisany sposób zarządzania procesami rewitalizacji gwarantuje długofalowy, kompleksowy i wielowątkowy system monitoringu podejmowanych działań. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania oraz wdrażania jest działaniem niezbędnym dla pełnego i efektywnego wykorzystania narzędzi finansowych i instytucjonalnych.

Komplementarność międzyokresowa. Zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013 ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w obecnych programach rewitalizacji odpowiadają na nowe lokalne zapotrzebowania społeczno-gospodarczo-przestrzenne, które wynikają głównie z wniosków na bazie systematycznego monitoringu efektów perspektywy 2007-2013, nowych uwarunkowań perspektywy 2014-2020 oraz widocznych już trendów zmian europejskiej polityki spójności po roku 2020. Dlatego też część przedsięwzięć realizowanych w Gminie Łoniów w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację w okresie 2014-2020. Zdefiniowano również projekty, które zostały zrealizowane pod względem

infrastrukturalnym i należy dla zapewnienia kompleksowego efektu uzupełnić je w obecnej perspektywie finansowej o tzw. „projekty wspierające” o charakterze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym.

Dlatego też Gmina Łoniów wspólnie z zainteresowanymi interesariuszami planowała przedsięwzięcia rewitalizacyjne w taki sposób, aby odpowiadały kompleksowo na zdiagnozowane problemy. Jest to szczególnie ważne rozwiązanie, ponieważ wnioski z ewaluacji powinny posłużyć jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014-2020. Doświadczenia z poprzednich okresów finansowania wpłynęły na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania. Projekty zawarte w Programie Rewitalizacji Gminy Łoniów mają zapewnione finansowanie z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, FS) bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Założona jest stała koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR w celu uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Jednocześnie uwzględniają zaangażowanie środków prywatnych i publicznych. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu środków będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

Budowa i realizacja kompleksowego programu rewitalizacji jest zabiegiem złożonym i wymaga przeprowadzenia wielu działań o charakterze diagnostycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym, prawnym, wdrożeniowym i monitoringowym, korygowania projektów i działań w trakcie ich realizacji oraz kompleksowej oceny po zakończeniu.

9. Indykatywne ramy finansowe dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w gminie Łoniów z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina Łoniów planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne. **W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020** działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do **Osi Priorytetowej 6, Działanie 6.5**.

Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty.

Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki własne podmiotów realizujących inwestycje,
- bezzwrotne dotacje z funduszy europejskich,
- środki zwrotne z funduszy europejskich (pożyczki i gwarancje bankowe)
- inicjatywy Komisji Europejskiej np. Erasmus+,
- Inne zewnętrzne fundusze europejskie m.in. tzw. Fundusze Norweskie oraz Szwajcarskie
- dotacje celowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje celowe z Ministerstwa Sportu i Turystyki,
- dotacje celowe z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- dotacje celowe z Ministerstwa Rozwoju,
- dotacje i pożyczki z Funduszu Ochrony Środowiska (poziom narodowy i wojewódzki),
- inwestorzy prywatni oraz Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP),
- linie finansujące w ramach Banku Gospodarstwa Krajowego
- Polski Fundusz Rozwoju
- obligacje komunalne
- kredyty i pożyczki komercyjne.

Zgodnie z **Założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji 2022** - finansowanie działań w ramach **Narodowego Planu Rewitalizacji** może pochodzić z następujących źródeł finansowych, które częściowo skierowane są właśnie do realizacji celów rewitalizacji:

1. **Publiczne wspólnotowe**, tj. Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne: Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego (**EFRR**), Europejski Fundusz Społeczny (**EFS**) i Fundusz Spójności (**FS**), w ramach programów regionalnych i krajowych.

Szacunkowo na wsparcie rewitalizacji zostanie przeznaczona część środków w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych uzależniona od celu danego wsparcia i zgodności z charakterem rewitalizacyjnym, można przyjąć, iż na przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostaną wydatkowane następujące kwoty:

- technologie informacyjno-komunikacyjne (jako element projektów na rewitalizowanych obszarach) – ok. 200 mln EUR,
- gospodarka niskoemisyjna – ok. 1,7 mld EUR,

- środowisko i kultura – ok. 600 mln EUR,
- transport – ok. 300 mln EUR,
- rynek pracy i przedsiębiorczość – ok. 2mld EUR,
- włączenie społeczne, w tym dostęp do usług publicznych – ok. 2 mld EUR,
- edukacja – ok. 200 mln EUR.

2. **Publiczne** – w ramach istniejących instrumentów i źródeł (m.in. w zakresie prowadzenia różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz nowych, m.in. obejmujących instrumenty inżynierii finansowej. Podejmowane są też działania na rzecz ukierunkowania na rewitalizację środków budżetu państwa przeznaczanych na dofinansowanie inwestycji z zakresu zadań własnych JST (np. rezerwa celowa budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych JST). Należy zaznaczyć, że środki te stanowią dodatkowe źródło i mogą być uruchamiane niezależnie od środków UE - chodzi o dotacje celowe budżetu państwa przyznawane na podstawie art. 20a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (działania z zakresu polityki rozwoju, stanowiące zadania własne JST, niefinansowane ze środków UE w ramach RPO, jeżeli trwale przyczynią się do podniesienia rozwoju oraz konkurencyjności regionu, lub pozostają w związku z działaniami realizowanymi w ramach RPO) lub na podstawie art. 20b ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (przedsięwzięcia uzgodnione w kontraktach terytorialnych lub wydatki wynikające lub związane z realizacją programów operacyjnych).

3. **Prywatne**, m.in. poprzez upowszechnianie formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, w ramach którego kluczowym czynnikiem dla sukcesu całego procesu PPP jest precyzyjny i transparentny podział: zadań, ryzyk i potencjalnych przychodów z efektów projektu pomiędzy stroną prywatną i publiczną.

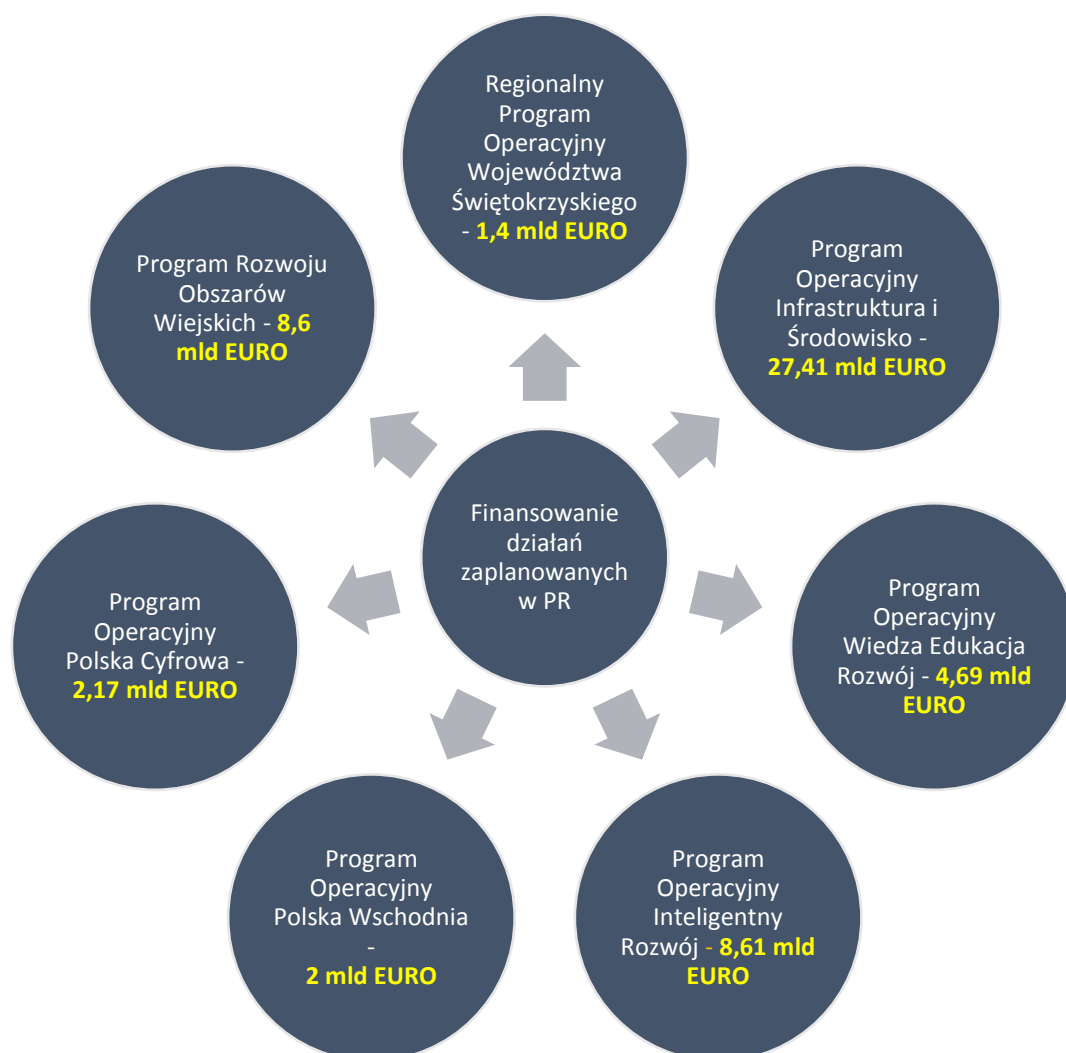
Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta **instrumentów finansowych (zwrotnych)**. Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych (zarówno w formie pożyczek, jak i potencjalnie gwarancji finansowych).

W ramach Umowy Partnerskiej, przyjętej przez Komisję Europejską 23 maja 2014 r. zidentyfikowano **gminy oraz miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji jako jedne z pięciu obszarów strategicznej interwencji** wymagające kompleksowych, zintegrowanych działań społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Fundusze unijne będą stanowiły jedno z podstawowych źródeł

finansowania działań rewitalizacyjnych, głównie w ramach regionalnych programów operacyjnych, a także w ramach programów krajowych:

- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,
- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa.

W celu zapewnienia spójności, większej synergii i efektywności realizacji projektów rewitalizacyjnych, na poniższym wykresie wskazano różne możliwe źródła ich finansowania w latach 2014 -2020, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS):

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz priorytetów inwestycyjnych w ramach których możliwe jest aplikowanie o fundusze na realizację zadań rewitalizacyjnych opisano poniżej:

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

- 4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
- 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- 6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu,
- 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

- 8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży.

Program Operacyjny Polska Wschodnia

- 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa

- 2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej,
- 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Przedsięwzięcia dotyczące rozbudowy i modernizacji targowisk, przewidziane do realizacji w niniejszym programie mogą uzyskać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020**. Tego typu projekty mogą zostać dofinansowane w szczególności w ramach działania **M07. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich**. W ramach powyższego działania wspierane będą m.in. projekty obejmujące budowę lub modernizację targowisk bądź obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Beneficjentami (wnioskodawcami) tego rodzaju inwestycji mogą być gminy i powiaty, a także ich związki. O dofinansowanie mogą się ubiegać projekty realizowane na terenie miejscowości liczących nie więcej niż 200 tys. mieszkańców.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w Programach Rewitalizacyjnych dotyczące ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), rozwoju infrastruktury kulturalnej, a także wspierania aktywności kulturalnej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach różnego rodzaju **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020** możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;
- wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego:

Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP

3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich,

9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,

9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,

9v wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Planowane źródła finansowania inwestycji:

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Kwota zaplanowana na dane działanie w danym RPOWŚ	Źródło finansowania	Planowany harmonogram realizacji
Projekty kluczowe					
1.	Zagospodarowanie terenu wokół Urzędu Gminy w Łoniowie z dostosowaniem do funkcji społecznych i rekreacyjnych	Gmina Łoniów	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020
2.	Prace renowacyjne przy zabytkowym kościele parafialnym w Łoniowie	Parafia Łoniów	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5/Działanie 4.4 +środki własne Ew. środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2016-2020
3.	Zagospodarowanie zabytkowego parku dworskiego w Łoniowie	Inwestor prywatny	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 6.5 +środki własne	2016-2020
4.	Remont obiektów zabytkowych Sanktuarium w Sulisławicach wraz z zagospodarowaniem terenu	Parafia Sulisławice	61 350 868/ 50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5/Działanie 4.4 + środki własne Ew. środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2016-2020

5.	Zakup sprzętu komputerowego na potrzeby Szkół Podstawowych z terenu Gminy Łoniów	Gmina Łoniów	61 350 868 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 7.4 +budżet JST	2016-2020
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Łoniów, Łoniów Kolonia, Jasienica, Świniary Stare, Świniary Nowe oraz sieci wodociągowej dla miejscowości Łoniów, gmina Łoniów	Gmina Łoniów	86 996 030/ 50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 4.3/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020
7.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Łoniów	51 99 265 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 3.3 +budżet JST Ew. POIS 2014-2020/ działanie 1.3	2016-2020
8.	Akademia Kompetencji Kluczowych	Gmina Łoniów	31 000 000,00 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.3.2 +budżet JST	2016-2020
9.	Wymiana oświetlenia drogowego na energooszczędne	Gmina Łoniów	61 350 868 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 3.4 +budżet JST	2016-2020
10.	Wsparcie profilaktyki zdrowotnej	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	10 377 290 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.2.2 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 5.1 i 5.2	2016-2020
Projekty uzupełniające					
1.	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Sulisławice w Gminie Łoniów - przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwania ich skutków	Gmina Łoniów	20 453 874,00 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 4.1 +budżet JST Ew. środki WFOŚiGW	2016-2020
2.	Inwestycje w ramach odnawialnych źródeł energii	Gmina Łoniów	34 086 206 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 3.1 +budżet JST Ew. POIS 2014-2020/ działanie 1.1	2016-2020

3.	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną	Gmina Łoniów	44 992 070 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 7.3 +budżet JST	2016-2020
4.	Inwestycje w infrastrukturę społeczną	Gmina Łoniów	44 992 070 EURO	RPOWŚ 2014-2020 / Działanie 7.3 +budżet JST	2016-2020
5.	Przeprowadzenie szkoleń pracowników administracji i nauczycieli	Gmina Łoniów	1 970 471 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.4.2 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.4 i 2.10, 2.19 Ew. PROW/ PI 1C	2016-2020
6.	Zwiększanie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	Gmina Łoniów, JST, żłobki oraz kluby dziecięce i ich organy prowadzące, osoby fizyczne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3 jako dzienni opiekunowie oraz nianie	11 800 000 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.1.1 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.1 Ew. program Maluch	2016-2020
7.	Kształcenie ustawiczne osób dorosłych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	1 970 471 EURO	RPOWŚ 2014-2020 / poddziałanie 8.4.2 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.4 i 2.14 Ew. PROW/ PI 1C	2016-2020
8.	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	47 886 942 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 9.2.1 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.5 i 2.6, 2.7 i 2.8, 2.9, 4.1	2016-2020

9.	Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług przedsiębiorstw	Przedsiębiorstwa	60 794 983 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 2.5 Ew. POIR/Działanie 3.2 Ew. POPW/Działanie 1.1, 1.2, 1.4 Środki prywatne, kredyty, pożyczki	2016-2020
10.	Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Przedsiębiorstwa	20 453 874 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 3.2 Środki prywatne, kredyty, pożyczki Ew. POIS 2014-2020/ działanie 1.2	2016-2020

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

ETAP DIAGNOZOWANIA I PRZYGOTOWANIA LPR

W trakcie opracowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji* udział społeczności lokalnej zapewniony został poprzez spotkania konsultacyjne, ankiety wypełniane przez mieszkańców a także możliwość wyrażania opinii na temat planowanego procesu rewitalizacji za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy, na której zamieszczano informacje o postępie prac nad LPR.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE

Pierwsze spotkanie konsultacyjne zostało przeprowadzone wyłącznie dla interesariuszy sektora samorządowego podczas Sesji Rady Gminy Łoniów w dniu 29.08.2016 r. gdzie przedstawiciel firmy "FRESH-BIZ" – wykonawca dokumentu, zaprezentował założenia procesu rewitalizacji, omówił korzyści płynące z opracowanego programu rewitalizacji w tym możliwości pozyskania dofinansowania na inwestycje w zakresie rewitalizacji oraz przedstawił dotychczas zebrane informacje o czynnikach degradujących. W dalszej części trwała dyskusja nad problemami i najważniejszymi inwestycjami o charakterze rewitalizacyjnym jakie są oczekiwane przez mieszkańców gminy. Wykonawca rozdał uczestnikom anonimowe ankiety do dobrowolnego uzupełnienia i złożenia w Urzędzie Gminy oraz zachęcał do wyrażania swoich opinii w toku opracowywania programu rewitalizacji.

Drugie spotkanie konsultacyjne skierowane dla lokalnej społeczności, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczące rewitalizacji odbyło się 15 września 2016 r. o godz. 18:00 w Gminnym Ośrodku Kultury w Łoniowie (sala widowiskowa). Podczas spotkania przedstawiciel firmy „FRESH-BIZ” Pan Piotr Pietruszka przedstawił proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez szerokie zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni publicznej i gospodarki. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele samorządu, przedstawiciele lokalnych społeczności i przedsiębiorcy. Podczas spotkania wszyscy obecni mieli możliwość przedstawić swoje uwagi oraz pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które zostały wysłuchane i zanotowane.

Podczas przeprowadzonych spotkań zgłaszane były następujące problemy:

- brak rozwoju gospodarczego w Łoniowa,
- problem nasilonego ruchu komunikacji samochodowej na drogach krajowych,
- brak organizacji zajęć i czasu wolnego dla seniorów,
- brak 100% skanalizowania i zwodociagowania miejscowości Łoniów,
- niewystarczający stan techniczny infrastruktury sportowej stadionu sportowego,
- potrzeba inwestycji w zabytkowych obiektach sakralnych
- zły stan techniczny dróg gminnych, który powoduje ograniczenia w komunikacji (zły stan dróg na odcinakach),
- niewystarczające zagospodarowanie infrastruktury publicznej,
- niewystarczająca infrastruktura publiczna ogólnodostępna dla potrzeb rekreacji i aktywnego wypoczynku.

Proponowane działania:

- uporządkowanie i lepsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół obiektu Urzędu Gminy, GOK-u i stadionu sportowego.
- Renowacja i rewitalizacja zabytkowego kościoła parafialnego w Łoniowie wraz z zagospodarowaniem otoczenia i drogi dojazdowej.
- Renowacja i rewitalizacja zabytkowego pałacu i otaczającego parku pod funkcje gospodarcze – działalność usług hotelarskich,

- Renowacja i rewitalizacja obiektów Sanktuarium Maryjnego w Sulisławicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia i organizacji ruchu wiernych..
- wykonanie rozbudowy sieci wod-kan w Łoniowie,
- uzupełnienie i rozbudowa oświetlenia ulicznego i monitoringu publicznego,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy, zainstalowanie fotowoltaiki przy boisku piłkarskim w Łoniowie, zagospodarowanie terenu wokół Urzędu Gminy m.in. aranżacja zieleni, montaż małej architektury wypoczynkowej - siłownia zewnętrzna, plac zabaw,
- ograniczanie zanieczyszczeń ze spalanych paliw stałych do ogrzewania domostw – inwestowanie w rozproszone odnawialne źródła energii.

11. System wdrażania i monitorowania

Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice zawiera katalog działań przewidzianych do realizacji, które cechuje wielosektorowość podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, a także kompleksowość oczekiwanych efektów. Prawidłowa koordynacja przewidzianych w programie zadań, jak również właściwe zarządzanie programem możliwe jest poprzez przyjęcie systemu wdrażania, zapewniającego pełną partycypację interesariuszy procesu rewitalizacji. W tym celu powołany zostanie **Zespół ds. Rewitalizacji**, którego funkcjonowanie oparte będzie na partycypacyjnym modelu współpracy wybranych pracowników Urzędu Gminy Łoniów z interesariuszami procesu rewitalizacji.

Głównym zadaniem przedmiotowego Zespołu będzie koordynowanie wdrażania, monitorowanie i bieżąca ocena procesu rewitalizacji, jak również reagowanie na problemy i działania korygujące umożliwiające prawidłową realizację procesu rewitalizacji oraz jego aktualizację, jeśli zajdzie taka potrzeba. Ponadto reprezentanci Zespołu obecni będą podczas lokalnych wydarzeń (w tym w szczególności wydarzeń zaplanowanych w ramach PR) w celu rozpowszechniania idei rewitalizacji, udzielania informacji oraz zbierania uwag, propozycji i opinii od mieszkańców na temat przedsięwzięć, Programu i potrzeb rewitalizacyjnych.

Celem monitorowania jest więc określenie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz zapewnienie zgodności ich realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitorowanie realizacji PR to ciągły i systematyczny proces zbierania i analizowania danych ilościowych oraz jakościowych, który umożliwia opisanie aktualnego stanu realizacji PR. Polega na bieżącej obserwacji postępu finansowo-rzeczowego projektów rewitalizacyjnych, która pozwala ocenić stan zaawansowania realizacji przedsięwzięć oraz stwierdzić czy są realizowane zgodnie z założeniami, jakie zostały przyjęte na etapie ich planowania. Jest to proces bieżący i ciągły przez cały okres wdrażania PR oraz trwałości realizowanych projektów.

W celu prawidłowego procesu monitoringu założono analizowanie efektów wg. dwóch typów wskaźników: **wskaźniki produktu** oraz **rezultatu**. Produkt to bezpośredni i materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony za pomocą konkretnych wielkości. Natomiast rezultat określa się jako bezpośredni i natychmiastowy wpływ zrealizowanego zadania na obszar rewitalizacji, uzyskany w krótkim czasie po zrealizowaniu projektu.

Planowane do monitorowania wskaźniki produktu i rezultatu PR-u

Wskaźnik produktu:

- Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych „twardych”
- Liczba zrealizowanych projektów społecznych „miękkich”
- Liczba zrewitalizowanych obiektów
- Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów

Podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne zobowiązane do przekazania do Urzędu Gminy Łoniów informacje w zakresie projektów, w tym:

- Stan zaawansowania przygotowania/ realizacji projektu,
- Osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu
- Problemy w realizacji działań zaplanowanych w projekcie wraz z uzasadnieniem
- Ewentualne zmiany wpływające na efekt końcowy projektu,

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest realizowany w oparciu o przepisy regulujące sposoby wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE zobowiązana jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Dla zadań wynikających z LPR przewiduje się model wdrażania oparty na wymianie informacji z poszczególnymi podmiotami realizującymi wskazane zadania. Stała wymiana informacji pozwoli zoptymalizować proces wdrażania LPR oraz dokładnie określić postęp realizacji poszczególnych zadań.

Program Rewitalizacji realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2016-2023.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia zadań gminnych Programu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach na lata 2018 - 2023.

Funkcje zarządcze i koordynujące Program Rewitalizacji będzie pełnił Wójt Gminy, m.in. nadzorując prace diagnostyczne i planistyczne oraz przeprowadzał cykliczne oceny efektów. Bieżące działanie w imieniu Wójta Gminy Łoniów będzie pełnił powołany **Koordinator ds. Rewitalizacji**, do którego obowiązków będzie należało:

- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Programu,
- zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz inne gminne programy,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu,
- przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu,
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Programu,
- zwoływanie narad poszczególnych jednostek zainteresowanych określonymi projektami.

Ponadto, zostanie powołany **Zespół ds. Rewitalizacji**, w skład którego wejdą przedstawiciele wszystkich kluczowych sektorów Gminy Łoniów, tj.:

- Sektor publiczny,
- Przedsiębiorcy,
- Liderzy społeczności,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościelne osoby prawne.

Powołanie członków ww. zespołu nastąpi w sposób transparentny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron. Opisany sposób zarządzania procesami rewitalizacji gwarantuje długofalowy, kompleksowy i wielowątkowy system monitoringu podejmowanych działań.

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania **Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice** niezbędne jest ciągle monitorowanie efektów rzeczowych projektów,

wchodzących w zakres Programu oraz wydatków na ich realizację. Sam proces monitorowania obejmuje zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Wójt Gminy Łoniów wraz z Urzędem Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, a także inne podmioty realizujące zadania zawarte w Programie Rewitalizacji. Wewnętrznie za gromadzenie danych obrazujących efekty rzeczowe związane z wdrażaniem zadań ujętych w Programie odpowiedzialny będzie **Koordynator ds. Rewitalizacji**, natomiast za monitorowanie wydatków odpowiedzialny będzie Skarbnik Gminy Łoniów.

Ocena wykonania Programu Rewitalizacji powinna zawierać następujące dane:

- rzeczywiste oraz zawarte w poszczególnych wnioskach daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych projektów,
- metody zarządzania projektami w czasie ich realizacji oraz po wdrożeniu poszczególnych projektów,
- ocenę społeczną oddziaływania poszczególnych projektów,
- szczegółowy wykaz kosztów poniesionych w fazie realizacji projektu oraz jego funkcjonowania.

Ocena stanowić będzie podstawę sporządzenia Programu Rewitalizacji na kolejny okres programowania. W celu zachowania aktualności opracowania prowadzony będzie stały monitoring postępów realizowanych zgodnie z założeniami programu projektów.

Ważnym elementem realizacji Programu Rewitalizacji jest promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych. Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach i zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Programu Rewitalizacji rozumie się umieszczenie najważniejszych zapisów Programu do informacji publicznej na stronie internetowej Urzędu Gminy. Za właściwe informowanie i promocje Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Wójt Gminy Łoniów. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w dokumencie, w tym harmonogram ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób: publikacja Programu oraz jego oceny, korekty i analizy na stronach internetowych gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w prasie lokalnej.

Grupami docelowymi promocji Programu Rewitalizacji będą:

- ✓ społeczność lokalna,
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ przedsiębiorcy,
- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy,
- ✓ media.

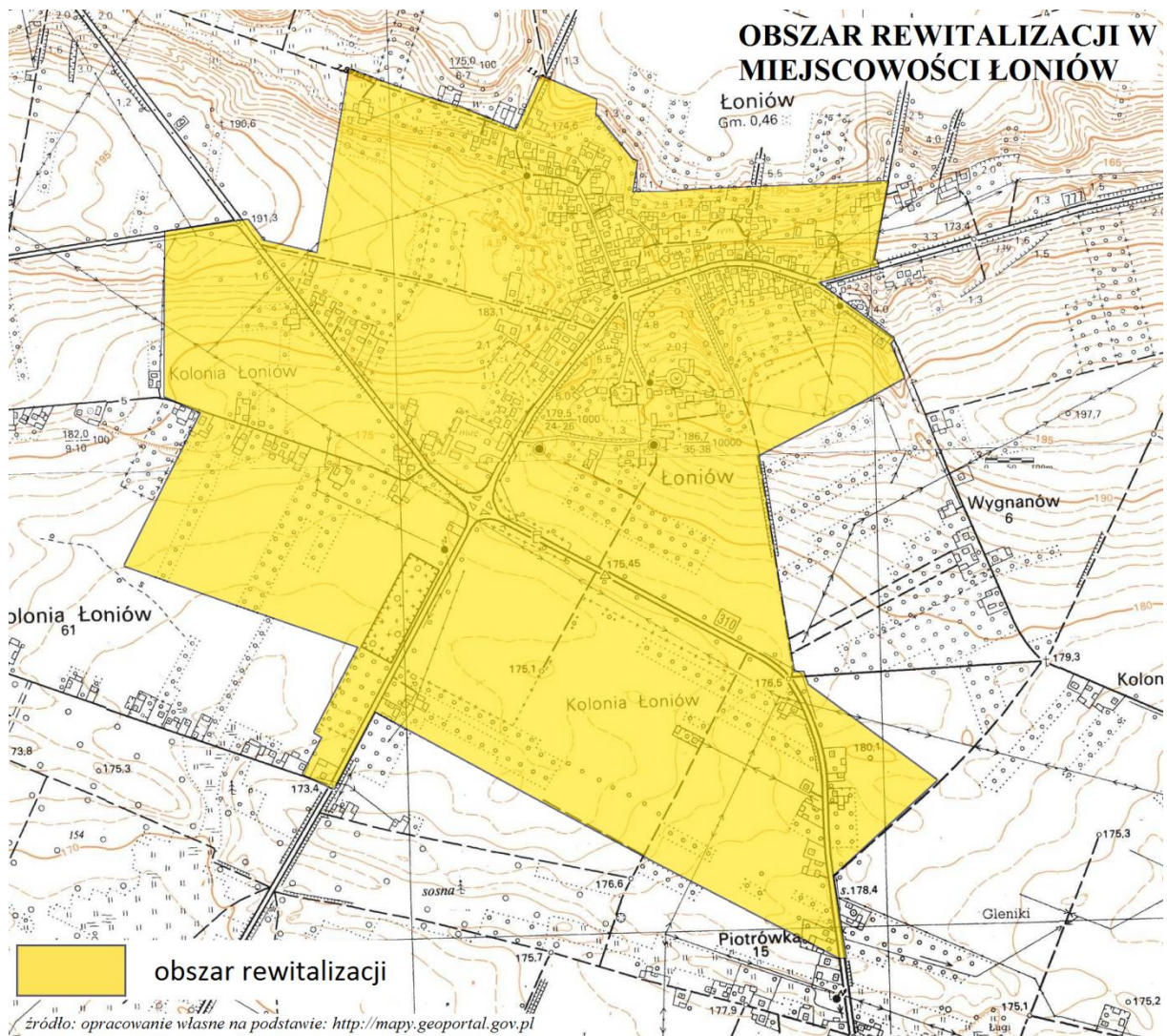
Monitorowanie przebiegu zmian społeczno-gospodarczych w gminie Łoniów w efekcie kolejnych, sukcesywnych działań rewitalizacyjnych będzie procesem ciągłym. W sposób szczególnie przekrojowy analizowane będą zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwojowe gminy Łoniów jako samorządu lokalnego z terenu woj. świętokrzyskiego (tzw. „Polska Wschodnia”) w kontekście obowiązujących trendów polityki spójności społeczno-gospodarczej oraz planowania przestrzennego, zarówno w skali Polski, jak i całej Unii Europejskiej.

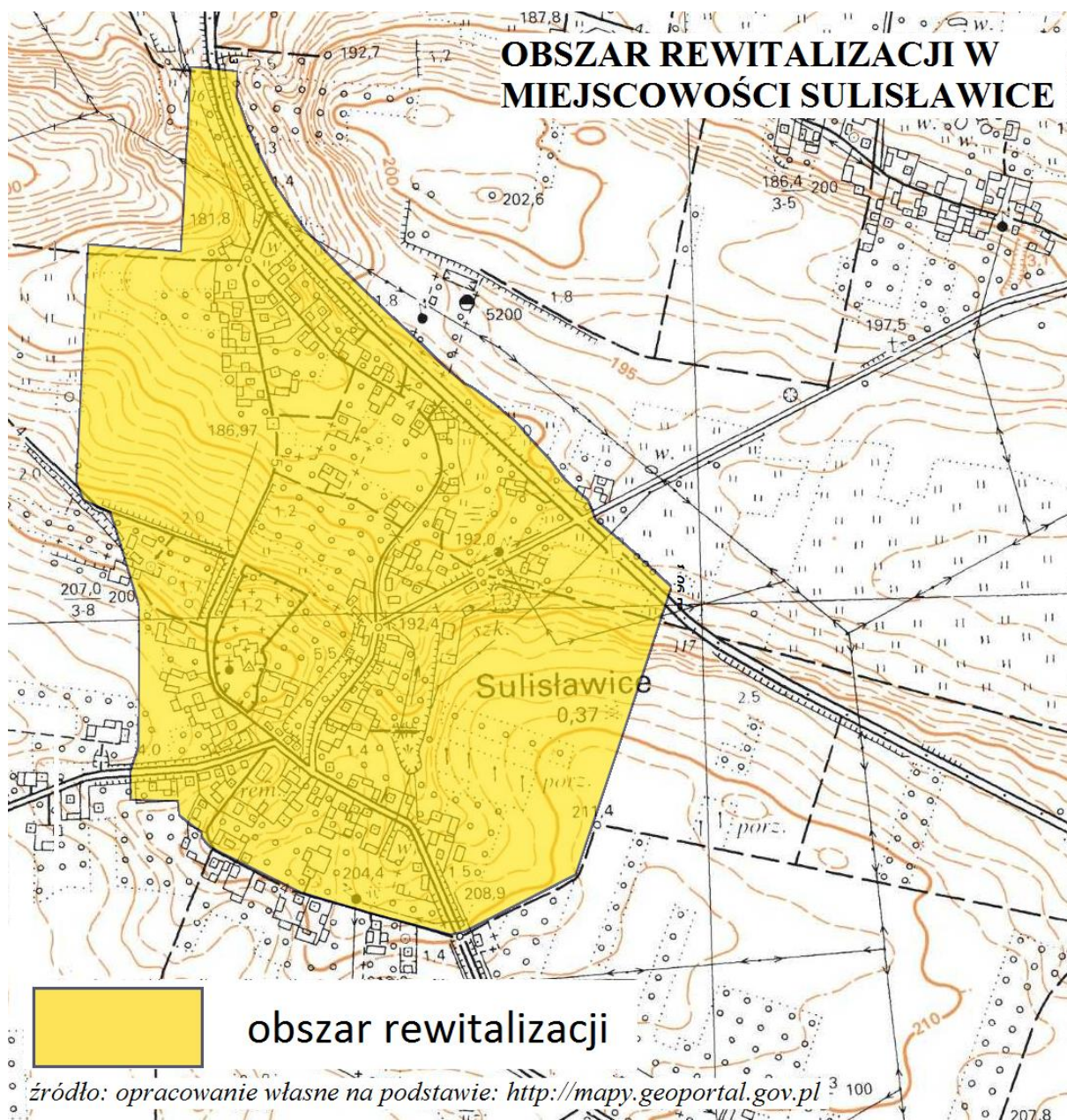
W celu monitoringu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice wybrano wskaźniki monitoringowe dla obszarów rewitalizacji.

Wskaźniki monitoringowe wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji:

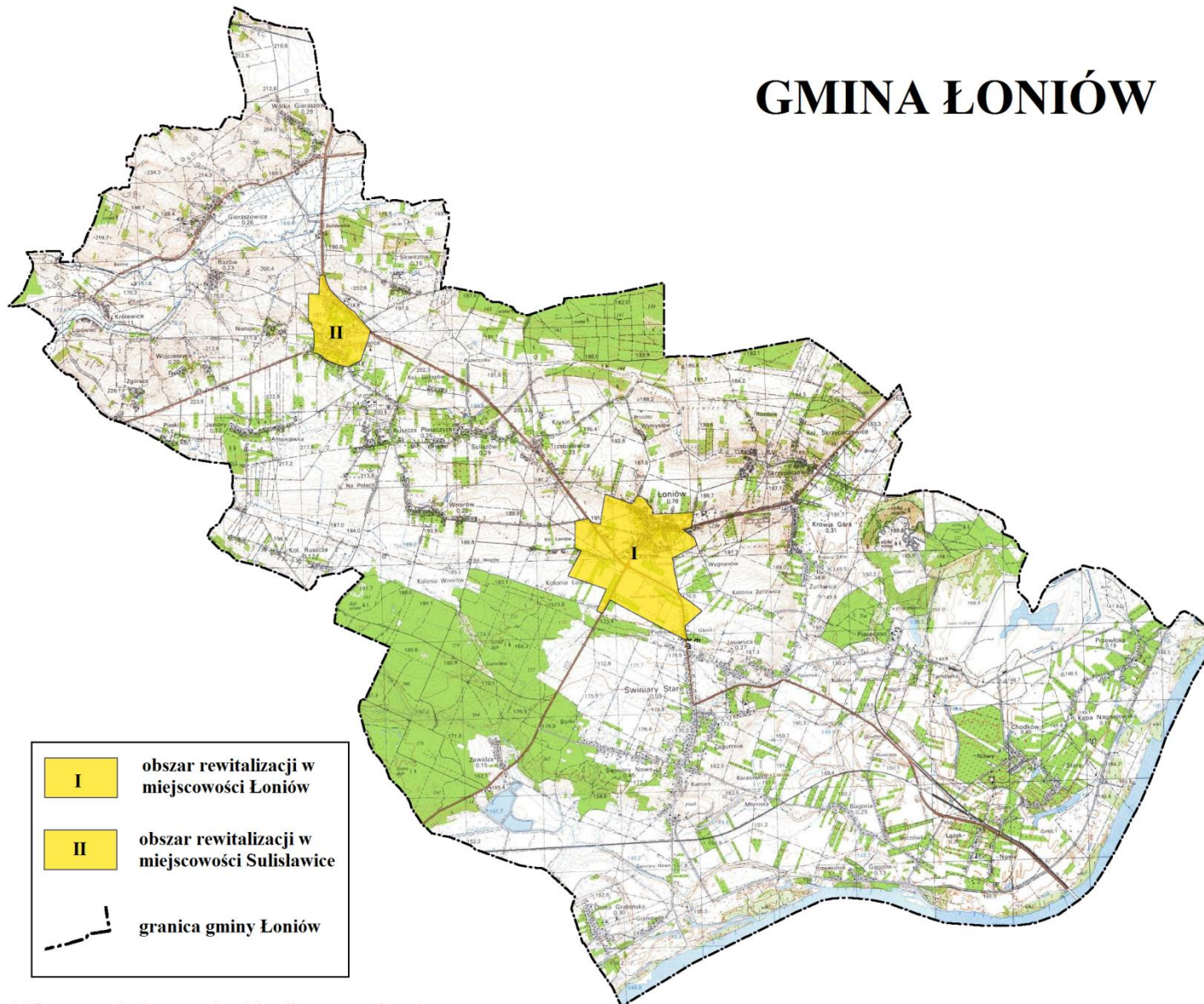
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – tendencja spadkowa
- Liczba zarejestrowanych przestępstw/wykroczeń – tendencja spadkowa
- Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych – tendencja spadkowa
- Liczba nowoutworzonych działalności gospodarczych – szt.
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – ha
- Liczba wspartych obiektów na rewitalizowanych obszarach – szt.
- Liczba dzieci korzystająca z dodatkowych zajęć szkolnych – osoby

12. Obszar rewitalizacji – załącznik graficzny

GMINA ŁONIÓW

źródło: opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Uzasadnienie

Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Łoniów i Sulisławice określa kierunki działań planowanych w zakresie rewitalizacji. Program ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Podejmowane działania będą dotyczyły skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem będzie stworzenie warunków dla rozwoju na wskazanym obszarze. Niniejszy dokument stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

Przewodniczący Rady Gminy

Antoni Szpak